

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבקשה

בס"ד | גליזון 29 | תמוז-אב תשע"ט

ירחון חסידי ברסלב

איש אשר רוח בו

שיחתו חוצבת להבות בהילולת רבינו הק' * תיאור ימיו האחרונים ורגעי הסתלקותו מרטיטי לב ■ דברי זכרון לדמותו הגדולה כתלמיד נאמן כל ימיו ■ שיחותיו היוקדות חוזרות ומאירות את הלבבות ■ שלושים שנה להסתלקותו של החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל - כ"ב תמוז תשמ"ט-תשע"ט

על כל אשר יאמר הרבי לתולדות החסיד המופלא ר' מרדכי קעז ז"ל

בגליון:

24 חלוץ ההדפסה בפולין

יריעה מיוחדת לתולדות החסיד רבי לייבל הונפלו-פראמפלר שהקדיש את חייו להפצת המעיינות חוצה ולהעלאת אנשי הנחל נובע לארץ הקודש

38 מבני היכלא דרשב"י

מקורביו של החסיד רבי שמואל צ'צ'יק משוחחים על דבקתו לציון הקדוש במירון וחושפים סיפורי חיים מופלאים של מי שבו לעולם הזה עד קצה האחרון

48 זכה ורבים זינה

במלאות שנה להסתלקותו של האיש חי ורב פעלים החסיד רבי מרדכי טורץ • פרקי זכרון מאורחות חייו ומפעלות קדשו לקדש ולהאדיר שם הצדיק בעולם

60 הניגון הריקוד והתורה

בעל המנגן הנודע ר' יחיאל מאיר (חיליק) פרנק בשיחה גלוויית לב לקראת הילולא דרשב"י על השמחה המופלאה בחצר הרשב"י ועל נעימות הניגון הגנוז בתורות הנחל נובע

68 ילד שעשועים - לילדים של בסלב

אצל רבי שמעון - קדושתו של התנא האלוקי רבי שמעון א מחיה - תחיית המתים במירון שלהבות מספרות - חידון לכבוד ל"ג בעומר

4 מחדש חדשים

השכל העליון שמאיר הרשב"י: "אנן בחביבותא תליא"

6 ההולכים בתורת ה'

העצות הקדושות המחוללות את הניסים הרוחניים העליונים

8 רפאה נפשי

כל הרפאות לנפש ולגוף נמצאות בתכלית השלימות באצרותיו של הרופא הגדול

10 במסילות הנחל

סדרת מאמרי הדרכה למשתוקקים לילך עם התורות הקדושות

11 מדבר איש אל רעהו

שיחות מלב אל לב איך לצלוח את שעות ההתבודדות

16 בעקבי הצאן

עיקר תכליתו של צדיק הדורות להביאנו לחיי העולם הבא בעולם הזה

12 קול הנער - לבני הנעורים

ליבי ער - סדרת שיחות התחזקות לבני הנעורים בדרכי ההתבודדות נפשי בשאלתי - דיבורי הכנה לקראת הנסיעה להילולא הקדושה

לשותפינו הנאמנים גיבורי החייל, ולטואר יידי בית אבקשה:

ברוך ה' גליון 'אבקשה' יוצא לאור תמידין כסדרן מידי חודש בחודשו אמנם כידוע, שנה לועזית ארוכה יותר משנה עברית בכשבוע וחצי, ומסיבה זו נוסף חודש שלם בשנה מעוברת לפי מנין בני ישראל דא עקא שציבור המנויים משלם מידי חודש לפי תאריך לועזי, כך שבשנה זו נוצר פער. מובן שאין בדעתנו לגבות בשנה זו שהיא שנה מעוברת עבור חודש נוסף משותפינו הנאמנים. מאידך כהוראת רביה"ק אנו משתדלים מאוד להישמר מחובות שאין באפשרותנו לעמוד בהם. לאור זאת, גיליון זה יוצא עבור חודשי אייר וסיוון יחדיו, והגיליון הבא ייצא לאור בעז"ה בתחילת חודש תמוז.

ולאחמ"כ נמשיך כהרגלנו בהפקת גיליון מידי חודש עברי.

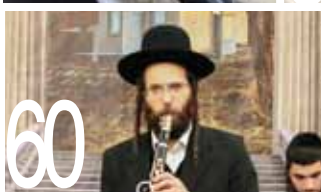
כמו כן לתשומת ליבכם, התורמים היקרים: בפירוט האשראי יופיע מעתה - "מרכז הצדקה" (במקום "נדרים פלוס").

בברכת ישור כוח גדול ויהי רצון שיפוצו מעיינות הישועה חוצה עדי תימלא כל הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים מערכת בית אבקשה

יח"ל ע"י מערכת אבקשה

טל: 02-539-63-63
פקס: 077-318-0237

© כל הזכויות שמורות. העתקת קטעי מאמרים, או תמונות, אך ורק באישור בכתב מהמערכת.

עיצוב גרפי: EBLUM

כי בדא יפקון מן גלותא

לעולמי עד, עוד הוסיף לגלות בלחישה את סודו הגנוז הטמיר והנעלם, סוד החסד העליון אשר הפליא לעשות יוצר בראשית בקץ כל הדורות, בהורידו 'עכשיו', באחרית הימים האלה לקראת קץ הפלאות, את נשמת ה'נחל נובע מקור חכמה' שעל ידי נביעת מימיו הזכים, מים חיים דלא פסקין, מים שאין להם סוף, מימיו אשר מן קדשי הקדשים המה יוצאים, ישובו ויזהירו כזוהר הרקיע כל מעיינות הישועה של בחירי צדיקייא המה הגיבורים אשר מעולם להעלות ארוכה ומרפא לכל התחלואים ולתקן בתכלית השלימות את כל הברואים.

"ומעתה תגיל ותשיש בישועת ה', אשר הפליא חסדו עמנו, אשר לא היתה כזאת מימי קדם, מאת ה' היתה זאת, היא נפלאות בעינינו, שזכנו אנשים כאלה, בדורות האלה, לידע מנפלאות נוראות כאלה שהם סודות נוראות עמוקות מאד מאד, נמשכים ממקור עליון, נורא וקדוש מאד, והם נעימים ומתוקים מאד לאזן שומעות, לאזן מלין תבחנו באמת, ועל כל אלה הם מחיין ומשיבין ומגביהין ומרימין כל החולים וכו', כל הנפשות שבעולם, כל מי שירצה להטות אָזנו אליהם באמת לאמתו ובתמימות... " (עלים לתרופה צא).

זהו סוד השמחה הגדולה המאחדת יחד את כל נשמות ישראל כולם ביום הגדול והקדוש הזה, שמחה ההולכת ומתעצמת משנה לשנה יותר ויותר, כאשר עוד ועוד חלקים מנשמות ישראל מתקבצים מכל פזוריהם ועולים ומתכנסים להילולא דבר יוחאי כשהם שואבים משם כח וחיות דקדושה, הרהורי תשובה מפלחי כליות ולב, תשובה מאהבה, תשובה עילאה, לשוב אל כור מחצבתם ולבקש ולמצוא את אשר אהבה נפשם. .

○○○

גליון זה, היוצא ביום ראשית התגלות סודות פנימיות התורה לאור עולם ואשר בכוחם ובסגולתם - "כי לא תישכח מפני זרעו", מחדש את פניו במדורים חדשים ומפתיעים לבני הנעורים ואף לילדים, וביום הסגולה הזה, יום בו נפתחים לרווחה בכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כל שערי מעיינות החכמה והאורה, זהו העת וזוהי השעה להתחדש כנשר בכל לב ונפש בלימוד ספריו הקדושים, להגות וללכת בהם יומם ולילה, לדלות ולהשקות בהם נפשות כל אחינו בני ישראל הרעבים והצמאים לא לחם ולא למים כי אם לשמוע דבר ה', להאיר בהם פני תבל, ולעורר בלב כלולו את החיפוש והביקוש אחר רוחו הצפונה של רוח אפינו משיח ה' ולהחיש בכך את ביאתו והתגלותו, יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשינו בישועתו יתברך, "גלה כבוד מלכותך עלינו בהילולא דבר יוחאי, בן דוד יבוא יבוא ויגאלינו בהילולא דבר יוחאי", אמן ואמן.

קו ישיר מאיר וזוהר, מקשר ומחבר, בין שמחת יום הילולת התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי להתגלות סודות הבריאה הנוראים אשר גילה בחייו, וביותר ביום הסתלקותו הקדוש והנורא, בהוא יומא דאתקטר בחד קטירא והתעלה לעילא ולעילא לאור מופלא רום מעלה, כתר כל הכתרים, תעלומה ואין קורא לה.

השמחה העצומה ביום נשגב זה האופפת את כל איש מישראל, בכל מקום שהוא, כל מי שנפשו צמאה ומייחלת לאלוקיו, שלובה ומאוחדת כשלהבת בגחלת עם סתרי תורה העליונים שהשיג האי בוצינא קדישא, בוצינא עילאה, בוצינא רבא, בוצינא יקירא, סתרי סתרים וגנזי גנזים אותם הואיל לגלות ולהודיע על פני חוצות, להחיות נפש כל חי לנצח נצחים.

לא בכדי השמחה של היום הבהיר הזה היא שמחה פלאית שאין לה כל פשר, שמחת הוד שהוד מורקיעת שחקים המגביהה את כל באי ההילולא לגבהי גבהים שלא לפי ערכם כלל.

"וזהו בחינת הלולא דרבי שמעון בר יוחאי שעושין בל"ג בעמר שאז נסתלק. כי עקר השמחה מה שזכינו שהשאייר לנו השארה קדושה כזאת שהם ספר הזהר הקדוש שעל-ידי זה נזכה להשגות אלקות. כי כל ספר הזהר הם תקונים וכלים שהמשיכו ברב השגתם הקדושה שעל-ידי זה נזכה להשגות אלקות שזהו כל דרכי הקבלה הקדושה שגלו רבי שמעון בר יוחאי ותלמידיו, ועל-כן בזהר דא יפקון מן גלותא, ויקים כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. הינו כמו ביציאת מצרים שהיתה הגאלה על-ידי משה רבנו על-ידי שגלה לנו אז השגות אלקות בדרכים נפלאים. כמו כן עתה בגלות האחרון הזה שקשה וכבד יותר, אבל ברחמינו וגאלנו על-ידי כל הסתרי תורה שגלו הרשב"י וחבריו שהם כלים וצמצומים להשגת אלקות שעל-ידי זה עקר רפואת הנפש וגאלתה בגשמיות ורוחניות. ועל-כן עושין בל"ג בעמר שמחה גדולה. דהינו ביום הסתלקות התנא רבי שמעון בר יוחאי, על שזכינו שהשאייר לנו השארה כזאת שתשאר לדורי דורות " (ליקוטי הלכות, הלכות נזיקין הלכה ד').

○○○

את סוד ורז הקשר הנפלא שבין גדולת הרשב"י לספרו הזוהר הק', השמיענו אור האורות נצח שבנצח במאמרו הקדוש אשר גילה בפני תלמידו הנאמן בעת נסיעתו האחרונה אל מקום מנוחתו וגניזתו בעיר אשר איווה ונבחר לו מששת ימי בראשית לעסוק שם בתיקון העולם לדורי דורות.

ואמנם לאחר שחשף על אם הדרך את רוממות קדושתו העליונה של ה'עיר וקדיש מן שמיא נחית' ואת פלאי נפלאות תורתו הקדושה אשר על ידה מובטחים אנו שלא תשתכח התורה מלבם של ישראל

מה לכם לחשב מחשבות
איך אתם צריכים כ"אם לתת אנשים וסיד

וְאֵנִי בּוֹנֵה מֵהֶם בְּנֵינִים נִפְלְאִים וְנוֹדָאִים

שיחת ומשא קודש מפי הרב החסיד

רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל

שנשא בקול חוצב להבות במקהלות עם והתקבצות אנשי שלומינו ביום הילולת רבינו הק

– ח"י תשרי תש"מ –

לעורר הלבבות ולחזק הנפשות החוסים בצילו של הבעל תפילה תיקון ותקוות כל הדורות לחדש את כוחם ואת ימיהם כקדם, לחפש ולבקש ככל לב ונפש אחר רוחו ואורו לטעום ממאכליו ועצותיו המופלאים ולטהר את נפשם רוחם ונשמתם במימיו הזכים והצחים כתכלית הצחות של הנחל נובע מקור חכמה אשר הוא חי וקיים ודכ- ריו חיים וקיימים לעד ולנצח נצחים

באדיבות מכון "שעם זקנים", מתפרסם לראשונה בלשון הקודש ע"י מערכת "אבקשה"

והרבי ענה לו: גם זה לא קשה!

היה להשם יתברך רחמנות עלינו, הוא שלח לנו כזה 'אור' - - ר' נחמן טולטשינר היה אומר - מובא בגמרא (ברכות לה): ש'אסור ליהנות מהעולם הזה בלי ברכה, אם כן איזה ברכה אנו מברכים על רבינו? - ברוך השם אשר נתן מנוחה לעמו ישראל, זה מה שאנו מברכים על רבינו.

השם יתברך נתן מנוחה לעמו ישראל, "זה נקרא מנוחה!"

מה נקרא מנוחה? מה פירוש המילה מנוחה? מתי יש מנוחה? עיקר המנוחה היא 'מנוחת המוח', 'מנוחת הלב'. כשהנפש עולה לשורשה, הנפש של כל אחד נלקחה מכיסא הכבוד, וכל אחד על ידי פגמיו וקלקוליו, נפשו הושלכה להיכן שהושלכה, וכשהנפש שבה חזרה למקומה - אז יש לנפש מנוחה - כשהיא חוזרת לשורשה!

השם יתברך שלח צדיק אמת, ששמו אכן נקרא על שם ה'מנוחה'! ועל זה היו אומרים: 'מנוחה ושמחה' - זה הוא האור

מנוחה ושמחה - אור ליהודים

ניגנו 'אזמר בשבחין'. ר' זלמן 'דער רב' אמר: על דרך מה שהרבי אמר (שיחות הר"ן רנו, אבניה ברזל ח"ב כג): 'מה שיהודים אוצרים בתוכם 'אקדמות' עם הניגון, אני אומר: מה שאנו אוצרים 'אזמר בשבחין' עם המילים הקדושות של האר"י הקדוש יחד עם הניגון של רבינו!

אנחנו בוודאי צריכים להיות ביום זה שמחים ביותר, לשמוח שהיה להשם יתברך רחמנות עלינו, שנפלנו בחלקו הקדוש של רבינו, בגורלו הקדוש!

מסתובבים בעולם הזה יהודים כשרים, יראים, תלמידי חכמים, והם אינם יודעים מרבינו. ר' נתן אכן אמר לרבינו: 'זה מה שהעולם רחוקים מכם, [יש גירסא: למה העולם 'אינו יודע מכם], לא קשה לי, (רק) מה שאני יודע מכם, זה קשה לי, איך אני באתי אליכם.'

ליהודים'. שמו של רבינו ('מנוחה' יש בו אותיות 'נחמן'), עם שם אביו ('שמחה'), זה הוא האור ליהודים! זו הוא האור של היהודים וזה המנוחה לכל אחד!

להחזיר את קדושת רבינו לעצמיותו, עם העצות שלו ועם הדיבורים שלו, אזי יהיה 'מנוחת הנפש' נייחת הנפש!

היה לרבי נתן כל כך הרבה זמן? אפילו ששמר על הזמן, אבל כזה הרבה זמן? לעשות כל כך הרבה? והיו אנשי שלומינו אומרים: 'כששומרים על הזמן, ה' נותן ברכה, שיש ברכה בזמן!!' - פעמים יכולים לשבת על דבר מוקשה הרבה זמן - (אבל) כשיש ברכה, הדבר מאיר ומובן!

אמנם מתי נותנים ברכה בזמן? כששומר על הזמן! אינו מבטל את הזמן! וכשרואים (מלמעלה) שבכל זאת לא מספיק לו הזמן - נותנים לו ברכה!

כלפי מה שדיברנו מקודם, כלפי 'דיבורים חמים כגחלי אש', אנו צריכים להרגיל את עצמינו לציית לרבינו ולדבר להשם יתברך דיבורים, לעשות כל יום קביעות לדבר להשם יתברך 'כל לבו' - לא רק כשיש לאדם דיבורים מסודרים של 'חצות' ו'התבודדות' - אדם צריך לספר הכול להשם יתברך, כשהוא נעמד להתפלל והתפילה לא שגורה, היה לו בברכה מחשבה (זרה), צריך לספר הכול להשם יתברך - 'כל לבו'! זו היא ההתבודדות האמתית! שאת 'כל לבו' יוציא בדיבורים לפני השם יתברך!

וכשאתה היה צריך 'דיבורים חמים', ואין לו את זה, אבל הוא 'עקשן', הוא מדבר תמיד להשם יתברך, נותנים לו 'דיבורים חמים', נותנים לו מתנה!

ובכל דבר הוא כך, כשאדם עושה 'מה שמוטל עליו', רק שאינו מספיק, נותנים לו מתנה מלמעלה!

אלא מאי, האור הזה נעלם!! את האור הזה צריך לחפש! אנשי שלומינו היו אומרים: כשמגלים לאחד סוד, זה כבר לא סוד, וכאן זה אחרת - מגלים לנו את הסוד הזה, וזה עדיין נותר סוד!!! הרבי עדיין נעלם! צריכים לחפשו!

כפי שכביכול למעלה - כלפי השם יתברך אומרים 'בקשו פניו תמיד', כמה שהצדיקים יותר חיפשו את אלקותו יתברך, הם מצאו יותר! כך הדבר גם אצל הצדיק האמת, צריכים לבקשו! ובמה מחפשים אותו - הוא כבר הכין במה לחפשו - הוא הכין ספרים קדושים, עם עצות קדושות, שעמם מחפשים אותו, וכמה שמחפשים יותר, מוצאים יותר! מוצאים יותר!!!

דיבורים חמים כגחלי אש

הרבי אמר כך לרבי נתן: 'חמיק הוא צדיק'! - על רבי דוד צבי! רבי נתן אמר: 'מה החילוק בין חמי לצדיקים אחרים?' - הוא המשיל משל - כשעושים מאפה (קניש) - מין מאכל ממולא, בקמח עם צימוקים, עם סוכר, עם כל הדברים טובים - כשהמאפה 'קר' אין לו את הטעם ['געשמאקייט'] כמו כשהמאפה 'חם וטרי'! זה החילוק בין ענין רבינו לבין חמי! חמי - אמר - עושה הכול, יש לו הכול, יש לו את כל המאכלים. מה שנמצא באותו מאפה, יש בו, אבל זה 'קר'! רבינו - אמר - זה 'חם', זה 'טרי'!!

כל עניין רבינו היה, שהדבר יהיה 'רענן', שיהיה 'חם'.

לחפש את ה'סדק'...

נשוחח מעט מהמעשה של 'הבעל תפילה' - בשעה שרבי נתן הדפיס את ה'ליקוטי תפילות', אמרו אנשי שלומינו: 'רבי נתן, אתם יכולים להיות הבעל תפילה!' הוא ענה להם: 'לא, הבעל תפילה הוא 'הרבי'! אם אני מאנשי המלך, הנני 'המליץ'!' רבי נתן אמר על רבינו, שהרבי הוא הבעל תפילה.

מהו ענינה של תפילה? 'תפילה' זה כיסופים, דבקות להשם יתברך!

כתוב בזוהר הקודש, ב'משפטים', אצל רב ייבא סבא, הוא אומר כך: ישנו אחד שהוא 'רחימא דקודשא בריך הוא', ה'אוהב' של השם יתברך, הוא אוהב את השם יתברך, והאוהב הזה הוא אדוק ביותר בהשם יתברך, והשם יתברך אדוק ביותר בו, שניהם אינם יכולים להיפרד זה מזה. בינתיים נעשה מחיצה, וה'אוהב' אינו יכול לבא למלך, הוא לא יכול לגשת למלך, מהרהר הוא: איך יכול להיות שהמלך יחסום את הדרך לפני? שלא יהיה לי שום דרך? אני הרי יודע שהמלך נכסף אלי תמיד, החיות שלי הרי הוא רק המלך! איך יכול להיות? מוכרח להיות שבוודאי יש פה איזה סדק ['שפאלטלע'], אני רק צריך למצוא את הסדק!!

זה לא יכול להיות - זה בוודאות אצלי - שהמלך יעשה כזו מחיצה בפני שאני לא אוכל כלל לדבר לפניו! זה לא יכול להיות! אלא כמו שאני צריך לדבר לפני השם יתברך, חפץ השם יתברך שאני אדבר אליו, ויש שם סדק! רק אנחנו צריכים לחפש חזק ביותר - אנו צריכים גם לדעת, 'השם יתברך רוצה אותנו', 'השם יתברך רוצה לשמוע אותך', אפילו במצב שלא יוצאים דיבורים, צריך אני לדעת שיש איזשהו סדק - את הסדק הזה אני צריך לחפש! וכמחפשים מוצאים!!!

באמת היינו צריכים תמיד - כשמדברים עם השם יתברך, לדבר עם השם יתברך 'דיבורים חמים', 'דיבורים רותחים', השאיפה שלנו היא רק לזכות 'דיבורים חמים כגחלי אש'! אלא שאין לנו את אלו הדיבורים חמים, אולם היעד שלנו הוא רק דיבורים חמים, אומר רבינו בתורה (ב, ב): שכשהאדם מדבר הרבה דיבורים לפני השם יתברך, ומלמעלה יודעים שהוא זקוק לדיבורים חמים, נעשה 'נכמרו רחמיו', וממשיכים עליו דיבורים! מעניקים לו דיבורים חמים!

ולמי השם יתברך מעניק מתנות? למי הוא מעניק? למי שמורגל לדבר, הוא מדבר דיבורים להשם יתברך, ומלמעלה יודעים שהוא צריך דיבורים חמים, אזי נותנים לו מתנה - נותנים לו מתנה 'דיבורים חמים', ככה (סתם) לא נותנים מתנות!!

רבי נתן ענה ואמר: 'העולם יכולים להתפלא עלי, איך לקחתי כל כך הרבה זמן?!' - רבי נתן כתב הרבה מאד, היה כתבים מרבי נתן הרבה יותר פעמים ממה שנדפס, ורבי נתן (גם) דיבר מאד הרבה עם אנשים, והוא (גם) היה עסוק בעבודת ה', הוא עבד את השם יתברך מאד], מהיכן לקחתי כל כך הרבה זמן? הוא המשיך ואמר: העולם אומר על הש"ך, שהיה לו 'השבעת הקולמוס', הוא השביע את העט, והעט כתב מזליו, אני אין לי 'השבעת הקולמוס', רק מה - שמרתי על הזמן!

אנשי שלומינו היו אומרים, שהקושיה היא עדיין קשה, מהיכן

כוח שנוכל לעמוד כנגדו!

אלא מאי, איננו מחדשים את עצמינו!! הוא (היצר הרע) מחדש את עצמו כל יום - הוא מתחדש כל רגע כנגד כל אחד, ואנו לא מחדשים את עצמינו!

מספר רבינו, שאנשי המלך, כאלו גדולים, נסעו לחדש את כוחותיהם! זה מוסר השכל עצום עבורינו - שגם אנו צריכים לחדש עצמינו מאד בכל יום!!

*

הרבי מדבר מעניין 'שלושה נקודות' (תורה לו, ח), שהם משפיעים התחדשות בכל העניינים, נקודה אחת - הרבי מדבר שם - מ'צדיק'! נקודת הצדיק - ללמוד את ספריו, לקיים את עצותיו הקדושים!

ונקודה של 'מינייה וביה', 'בתוך עצמי'! אומר הרבי שם בתורה ל"ד - שיש בתוכי נקודה שנקראת 'צדיק', ששם 'שורה אהבה הקדושה'! כך אומר הרבי שם - בתוכי יש נקודה, שזאת הנקודה נקראת צדיק! רק שהיא כל כך מכוסה - 'איני יודע בעצמי מעצמי'. 'איני יודע כלל מה שיש בתוכי'!

(אני צריך) לחדש את הנקודה שנקראת 'צדיק', שבה לא הייתה 'שבירה' - הרבי אומר שם באותה תורה, שהייתה שבירה שם (בלב, בחינת בינה), אבל ב'סוד' לא היה שבירה!

זוהי התחזקות גדולה, שהאדם ידע - שאפילו שהוא נשבר, אבל ה'נקודה' שיש בו, ה'נקודה' שטמון אצלו, שם אין שבירה! שם אני עדיין 'בחינת צדיק', ושם שורה אהבה קדושה! רק שהיא מכוסה, איני יודע כלל מכוחותיי!!

לעיתים תהיה בושה נוראה! תהיה כזו בושה! יאמרו לו: 'סכל' - ראה אלו כוחות היו לך, למה לא ניצלת את הכוחות שלך?! הוא (היצר הרע) הלך נגדך 'בכל הכוחות', ואתה כלל לא השתמשת בכוחותיך!

רוח סערה גדול בשעתו

הרבי מספר שם, על 'אנשי המלך', שהיו אנשים נוראים, צדיקים גדולים נוראים מדורות קדמונים - מספר הרבי - שהם הלכו לחדש את כוחותיהם, ואז נעשה 'רוח סערה'!

שכן, כשרוצים להתחדש, צריך לדעת שהיצר הרע לא יחריש, זו גמרא (סוכה נב) - הוא עוזב את כל העולם ולוקח את עצמו רק לישראל - הוא לוקח עצמו רק לתלמידי חכמים, רק ליהודים שרוצים להתחדש ביהדות - אליהם הוא לוקח את עצמו! ומיד נעשה רוח סערה, כבר נעשה 'רוח סערה'.

הרבי מספר במעשה הראשון של הז' בעטלערס (מעשה יג), הרבי מדבר שם, שהמלך נתן את המלוכה לבנו בחייו, ואמר לו: אני חווה בכוכבים ואני רואה שאתה פעם תרד מהמלוכה!

מדוע הוא היה צריך לומר לו שהוא ירד מהמלוכה? הוא כל כך בשמחה - בנו לוקח את המלוכה, היה שם משתה גדול עם שמחה, מדוע הוא צריך כבר לספר לו שפעם הוא ירד מהמלוכה? אלא כך הוא הדבר, המלוכה אין לה 'שלימות' רק אם אני יודע שאפילו כשארד מהמלוכה גם אז אחזק את עצמי! אם לא - אין

ה'בעל תפילה' זה עניין רבינו! הוא הודיע לנו את ההתחזקות של תפילה, שנהיה כל כך חזקים, שלא נייאש את עצמינו מתפילה! וגם עם הדבר הזה שנאמר כעת מרב ייבא סבא, 'מחמת שיש סדק'! השם יתברך אינו סוגר את הדרך באופן שלא יהיה לי שום סדק!!

גן עדן בעולם הזה...!

רבי נתן מביא בהלכות תולעים [הלכה ד], על המעשה מהז' בעטלערס: 'סוד מעשה זה נעלם מכל העולמות', זה לשון נורא. הרבי הרי אמר (הקדמת המעשיות): 'אני רואה שהתורות שלי לא עוזרים, הנני אתחיל לספר מעשיות', ורבינו נתן לנו רשות למצוא ולומר בהם רמז כלשהו. אולם רק בתנאי: 'שלא תיגע בסעיף קטן שולחן ערוך', זה מה שהרבי רצה, מותר לומר משהו רמז אף ללא רוח הקודש.

במעשה (מבעל תפילה) מספר שם רבינו, שהיה את המלך עם אנשיו, והם הלכו לחדש את כוחותיהם, ונעשה רוח סערה שנכנסה לבית המלך, וחטפה את התינוק היקר.

אנשי שלומינו היו מרבים לדבר בזה: מי היו אנשיו של המלך? אנשים גדולים מאד, צדיקים נוראים! והם נסעו לחדש את כוחותיהם, כי עניין רבינו הוא התחדשות! זה הרי ידוע, שרבינו שנא את ה'זקנה'!

ואמנם כל דיבור מרבינו שייך לכולם - לא שייך שהרבי ידבר רק לגדולים - (רק) 'מקטן ועד גדול'! כשהרבי מדבר מ'התבודדות', הוא אומר בפירוש שהוא מדבר 'מקטנים ועד גדולים'! כשהרבי מדבר דבר, הוא מדבר זאת עד לקטני הקטנים.

הרבי מדבר מהעניין של חצות, שזוהי 'הארות רצון'! ואם כן, אדרבה דווקא מפני שאנו כל כך רחוקים, צריכים אנו בוודאי את הזמן של 'הארות הרצון', שבזמן זה יש יותר רצון, יותר 'עת רצון'! באים כעת הלילות הקדושים - עליהם רבי פנחס מקוריץ אמר: 'הנה באים לילות הזהב'! מיד אחרי סוכות מתחילים 'לילות הזהב', היכן יש גדול מזה!?

אבא אחד כתב מכתב לבנו [ראיתי את המכתב]: אם תקום 'חצות', ותלמד תורה בליקוטי מוה"ר, ותעשה 'התבודדות', 'עולמך תראה בחייד'! יש לך את הגן עדן בזה העולם!

זהו הגן עדן! אין טעם גדול יותר מזה בזה העולם! כשהשם יתברך עוזר וקמים 'חצות', ומשתפך עצמו בדיבורים לפני השם יתברך, אז ממש - יש לו כאן את ה'גן עדן'!!

לחדש את הכוחות...

'הם נסעו לחדש את כוחם' (שם במעשה הבעל תפילה), לחדש את כוחם שייך אצלם, אבל גם אצלנו שייך הדבר - כל אחד יש לו כוח כלשהוא, יש בתוכי איזה כוח, אבל אנו מחדשים את הכוח שלנו!

השם יתברך הוריד ושלח אותנו לכאן עם יצר הרע, (האם יכול להיות) שלא יהיה לנו את הכוח לעמוד כנגדו?! זה לא יכול להיות בעולם! השם יתברך לא בא 'בטרוניא עם בריותיו'! יש בנו

למלוכה שלימות! זה לא נקרא מלך! המלך צריך לדעת זאת, שכשהוא מלך - בכל הזמנים שיאחז במלכות!
אותו דבר זה גם בכל אחד, יש זמנים אצל האדם, הוא מתפלל, יש לו שיעורים קבועים, אבל בזמן שלא הולך לו להתפלל, לא הולך לו ללמוד, שיחזיק מעמד! שיחזק ולא ייפול בעצמו! ולהחזיק את עצמו - שהשם יתברך רוצה אותי גם עכשיו!!
כך מוכרח להיות - אם אני רוצה לחדש את הכוח, כבר יש כנגד זה 'רוח סערה', הרוח סערה לא נותנת! אבל 'הרוח סערה' היא רק 'גדול בשעתו'! ניתן לחשוב שהרוח סערה הוא דבר תמיד, לא, הוא רק 'גדול בשעתו' 'הרוח סערה'.
בפרט שיש לנו את רבינו הקדוש, כשרוצים לחדש את הכוחות - יש את הכוח של רבינו בנמצא.

עשיתי מה שמוטל עלי - עשה מה שעליך!

הרבי אמר בזה הלשון: 'אתם תנו לי רק חומר ולבנים, ואני כבר אבנה מהם 'בנינים'!' (חיי מוהר"ן רצג).
זו התחזקות נוראה של 'מנהיג רחמן', כזה רחמן הוא, שאומר: אני רוצה מכם - רק תתנו לי 'חומר ולבנים', זאת אומרת תנו לי 'עבודות', תתפללו, תלמדו, ואני כבר אבנה מהם 'בנינים'!
זה (התחזקות) נוראה, אדם עושה משהו, האם הוא יכול לעשות מזה בנין? את הבניינים בונה לנו הרבי! הוא בונה את הבניינים, הוא רק רוצה - תביאו לי משהו, תביאו, עשו 'מה שמוטל עליכם'! שנוכל לומר: 'עשיתי מה שמוטל עלי'!!
יש לנו את רבינו הקדוש, כזה רחמן, והוא אומר לנו: אני רוצה מכם - רק שתביאו לי חומר ולבנים, תביאו לי חומר ולבנים, זאת אומרת - תורה תפילה ומעשים טובים, עשו, אל תרדמו!

המשנה הקדושה באבות (ג, ב) שכשני אנשים יושבים ואין מדברים תורה, הרי זה 'מושב לצים', יש הלכה שצריך להתרחק 'ארבע אמות' ממושב לצים! (עין פסחים ק"ב): אבל כששני אנשים יושבים וכן מדברים בתורה, השכינה ביניהם! מי מדבר אם מדברים שם עוד מ'התכלית', ששני אנשים אלו מדברים מהתכלית, אז בוודאי - איזה דבר גדול - 'שכינה שרויה ביניהם'!

תמיד צריך לזכור את הגדולה של רבינו הקדוש, שאמר: 'אני בונה בנינים, תביאו לי רק חומר ולבנים'!

כל עניני הוא תפילה!

בזאת המעשה (מבעל תפילה) מספר הרבי, שהיה רוח סערה - ונעשו 'כיתות', וכל כיתה חשבה על התכלית, וכל אחד אמר 'זה התכלית',

'זה התכלית', לכל אחד היה תכלית עקום!
אבל הלשון של רבינו הוא, שהם 'חיפשו' את התכלית! אפילו אלו שבקשו 'חכמה' - אומר הרבי שזה היה 'חכמות חיצוניות' - הרבי מונה שם הרבה כיתות, שהיה להם את המידות רעות שלהם, שזה היה אצלם התכלית.
לבסוף מסיים הרבי - אחר כך היה כיתה של 'תפילה', 'כיתה של תפילה'! מובן כבר מאלי - אומר הרבי - שכל הכיתות כולם היו בטעות, ועיקר האמת והתכלית היה הכיתה שעסקה ב'תפילה'!
היו אנשי שלומינו אומרים, שתפילה מתקנת את כל הכיתות הקודמות! קודם הוא מונה שם את כל המידות רעות, זה נורא מה שהוא מונה שם, כל סוגי המידות המרות שמונה שם, אבל הכיתה האחרונה של תפילה מתקנת את כל המידות!

אומר הרבי, שכל אלו אנשי המלך הגדולים, שהיו מפוזרים על ידי הרוח סערה, בסוף כל אחד מהם נעשה מלך, כל אלו הכיתות רעות עשו את כל אחד מהם למלך.

הכיתות האלו היה להם מידה טובה, אפילו שהם היו כל כך טועים, זה היה מידה טובה, שאם היה אחד גדול מהם, הם נתנו לו את המלוכה! זה דבר נורא, איך שהם היו מונחים בשכרות, ובעוד דברים רחמנא ליצלן, אבל לגדול - הם נותנים את המלוכה!
לכן באמת כל אלו 'אנשי המלך' נעשו מלכים, בגלל שהם (הכיתות הנ"ל) ראו שהם גדולים הם מסרו את (המלוכה)! זה היה העניין כולו, אפילו שהיה רוח סערה, בסוף הם נעשו המלכים!
בכל זאת אומר הרבי שם, שהם שלחו את 'הבעל תפילה' לכל מדינה, שהוא ינקה אותם! הם עצמם כבר היו מלכים אנשי המלך, והם בעצמם כבר פעלו דברים גדולים, אבל הם שלחו את הבעל תפילה, 'שהוא' ינקה אותם!
בשעה שהם מצאו (אחד את השני), הם הכריזו: 'זוהי עבודת הבעל תפילה הכשר שלנו'!

יוצא מכך שענין רבינו הוא, שהעיקר הוא תפילה, הרבי אמר (תורה צג ח"ב), למה חולקים עלי? מפני שענייני הוא 'תפילה', 'מהדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם'! איננו יודעים את גדולת התפילה, אבל הרבי גילה והודיע לנו!

ידוע שבת רבינו שרה'קע, רבינו היה אצלה פעם, היא קצת הרימה את קולה על המשרתת שם, ענה הרבי ואמר: 'למה לא ביקשת מה' ביום של החופה, שכשיהיה לך משרתת, לא תצטרכי לריב עמה'!?

הרבי לא שאל אותה: למה את מריבה עמה? הרבי אחז את השורש: למה לא ביקשת מה'!?

כך אמר רבי נתן: כשאני רואה באיזה מקום חיסרון - או שכלל לא היה לו תפילה, או שהיה פחות (לא מספיק). כזה לשון רבי נתן אמר, באיזה מקום

**צריכים להרגיל את עצמינו
לציית לרבינו ולדבר
דיבורים לפני השם יתברך,
לעשות כל יום קביעות
לדבר להשם יתברך 'כל
לבו' - לא רק כשיש לאדם
דיבורים מסודרים של 'חצות'
'ו'התבודדות' - צריך לספר
הכול להשם יתברך! זו היא
ההתבודדות האמתית! שאת
'כל לבו' יוציא בדיבורים
לפני השם יתברך!**

שאני רואה חיסרון, או שעוד לא ביקשתי, או שביקשתי פחות.

כתוב בחיי מוהר"ן (טצ) שהרבי אמר: 'לפני שהדבר בא, יכולים בלעדיו, אבל כשהדבר כבר כאן, מוכרחים לבא לדבר הזה!'

אז הרבי כבר כאן, ונתן כזה דרך של 'תפילה', כבר אי אפשר להינצל רק על ידי תפילה!

כל אדם יודע את נגעי לבבו, מידותיו הרעות שיש בו, שיידע שמכיוון שהוא כבר נקרא על שם רבינו, כבר בשום אופן לא תוכל להפוך, לתקן את הדבר, רק על ידי תפילה!

זה נקרא - 'התבודדות', לספר הכול, 'יספר לפניו כל לבו'! אז כבר לא יחסר לו על מה לדבר!!

'התבודדות' נקראת - שהוא יספר מה שעובר עליו כל יום, בתפילה, ובשינה, לפני השינה, ואחרי השינה, זוהי ההתבודדות הנכונה! זה נקרא 'כל לבו', כשיהיה בו את המידה הזו, שעה כבר יהיה לו מעט!!

זהו עניין רבינו, ולכן - הרבי אמר - לכן חולקים עלי, כי זה 'מהדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם!'

לטעום מה'מאכלים'...

בסוף (במעשה מבעל תפילה) הרבי מספר, שהם כבר מצאו גם את המלך, הם מצאו את כל האנשים - ובסוף מצאו גם את המלך, ואז הגיבור אמר למלך: 'אני בעצמי שמעתי מכם, שיכולים להוציא מתאוות ממון רק על ידי הדרך של החרב'. אמר המלך: 'כן הדבר'. והמלך הודיע לו את הדרך של החרב, שיש דרך, על ידי הדרך הזו מגיעים למקום שנקרא בית הבישול, ושם יש אש, ובהמשך הלאה יש מאכלים טובים, המאכלים מתבשלים, רק שהמאכלים רחוקים, הם רחוקים מבית הבישול, ושם יש אש, בית הבישול רחוק מהאש.

זה פלא איך המאכלים מתבשלים על ידי האש, האש הרי מאד רחוקה?!

- המאכלים הם 'מצוות ומעשים טובים', והם 'העצות של רבינו!' הם מתבשלים על ידי האש - -

אפילו שבאמת האש רחוקה, אבל יש צינורות ושבלים שנמשכים מתחת לאדמה - זה רחוק - אבל על ידי האש מתבשלים המאכלים. וסגולת המאכלים היא, שכשטועמים מהמאכלים האלו, כבר משליכים את תאוות הממון!

כך אומר הרבי שם, יש להם למאכלים כזה סגולה, שמיד משליכים התאוות - הרבי תופס שם - 'את תאוות הממון' - אבל למעשה נראה שתאוות הממון היא הגדולה מכל התאוות, אם כן ממילא שאר התאוות כבר 'בוודאי' השליכו!

המאכלים יש בהם כזו סגולה, שכשטועמים אותם, משליכים התאוות - ומדוע עדיין איננו משליכים? מפני שעדיין לא טעמנו מה'מאכלים', עדיין לא טעמנו מהם!!

מובא בזוהר הקדוש (ח"ג צח) - אומרים זאת לפני תקיעת שופר - השם יתברך אומר ליעקב: 'עשה לי מטעמים כאשר אהבתי - מפקודין דעשה' אני רוצה לטעום את המצוות של כל השנה! - כך אומר שם הזוהר הקדוש. כשמגיע ראש השנה רוצה השם יתברך

לטעום את המצוות של כל השנה!

בא 'עשו', הוא הרי המקטרג הגדול, הוא רוצה רחמנא ליצלן לקלקל את כל המאכלים, שהמאכלים לא יהיו מאכלים טובים - הוא רוצה לקלקל את המצוות של כל השנה. ואז רבקה שהיא 'השכינה הקדושה' - אומר הזוהר הקדוש - רבקה מעירה את יעקב, את כלל ישראל: לכו, עשו תשובה, לפני שהמקטרג יבוא, והוא יקטרג על המאכלים, והוא יקלקל את המאכלים שאתה רוצים לתת לאבינו שבשמים! לך עשה תשובה, אל תישן!!

כך כתוב בהקדמת התיקונים (יא): שכל יום בא (היצר הרע) - 'הבא להרגך השכם להרגו!' אומר התיקונים - זהו היצר הרע! הוא 'בכל יום' 'בא להרגך'! הוא בא עם הטענות ומרמות שלו!! לכן 'השכם להרגו'! [- תקום מוקדם ותצליח להורגו].

ציית לרבך?!

נחזור למה שדיברנו מקודם: 'לחדש את כוחותינו', יש לנו כוחות ללכת כנגדו (היצר הרע)!

רק לציית לרבינו - אז באמת יזכה להיות איש כשר!

מה פירוש איש כשר? 'איש כשר' הוא עניין אחר לגמרי! נראה שהוא מסתובב עם כרכשות ובני מעיים, אבל זה עניין אחר לגמרי! (תורה קטו ח"ב) 'יש לו מוח אחר, יש לו לב אחר, הוא כולו איש אחר לגמרי!'

זה באמת בזיון נורא, שיש לנו כזה רבי - למה איננו מנצלים אותו?! זה בזיון נורא! לעתיד ישאלו אותך: 'ציית לרבך?! הרי היה לך רבי שאמר שתעסוק בתפילה והתבודדות, 'חצות', בספרו הקדוש, האם ציינת לרבי שלך? זה בזיון נורא! שם הרי יראו מהו הרבי!!

לסתום עיניו מחיזו דהאי עלמא

אנו צריכים עכשיו לדעת, היום זה ההילולא של רבינו, זה כבר מאה ששים ותשע שנה, צריך לדעת - 'שהרבי חי!!' רואים שעניין רבינו חי, זה לא חלילה דבר מת, 'שאני איננו דאקרונ חיים' - אומר האידרא בתחילה - 'לא המתים יהלוו י-ה, שאני איננו דאקרונ חיים!'

הרבי שלנו הוא חי. הוא חי ועצותיו חיים!

כדאי לשנן את המשל של הבעל שם טוב הקדוש.

הבעל שם טוב סיפר משל: היה מנגן בכלי זמר, והמנגן ניגן ניגון יפה מאד, והמלך היה לו חיות נפלאה מאד מהניגון הזה - היה לו הנאה עצומה מהניגון הזה. הוא ציווה עליו כל יום לנגן את הניגון הזה, אבל אצל המנגן - הניגון התיישן. הוא ניגן את זה כל יום, לכן הניגון התיישן אצלו. הוא כבר לא ניגן את הניגון כמו שצריך לנגן אותו, בכזה יופי. כבר לא היה לניגון את החן שלו!

מה שהמלך יעשה - אצל המלך הניגון היה 'חדש', ואצל המנגן נעשה הוא 'ישן'. עשה המלך משתאות, וקרא כל פעם לשר חדש, שר חדש שעוד לא שמע את הניגון הזה! שלפני השר הזה הוא ינגן יפה עוד הפעם את הניגון!

הוא כבר קרא לכל השרים, ואז הניגון הלאה התיישן אצל המנגן. מה יעשה כעת המלך - הוא לקח לו את העיניים, ואמר לו: היום יש 'שר חדש'! סיים הבעל שם טוב: 'התורה חדשה אצל השם יתברך, רק אצלנו היא ישנה, צריך להוציא את העיניים מהעולם, ואז היא תנגן את הניגון היפה'!

מה פירוש להוציא את העיניים מהעולם? הרבי אומר (תורה נד) שצריך לשמור מאד על הזיכרון; הזיכרון של עלמא דאתי צריך לשמור מאד, שלא יהיה חס ושלום בדעתו שיש רק עולם אחד! אומר הרבי - כך ראוי להיות מנהג יראי ה', תיכף בבוקר - כשמתעוררים - שהוא כבר יזכיר את עצמו שיש עלמא דאתי, שיש עוד עולם, זהו מנהג יראי ה'! זהו בכלל; ובפרט - שהוא כל היום יסתובב עם הזיכרון הזה! (עד כאן מליקוטי מוהר"ן שם).

זה העניין של רבינו - שהאדם רק יחשוב מ'עלמא דאתי'!

עניינים - על שם החכמה נאמר

יש לשון בשערי ציון: 'אני טיפשתי את דעתי, וטיפשתי את שכלי'.

למה אני טיפשתי - כל ימי טיפשתי את שכלי - הרבי אומר בתורה כ"ה, שעיקר ההשארה של האדם שנשאר ממנו, הוא רק 'שכל הנקנה'! מה התכלית של כל העבודות? הכול הוא כדי לעשות את המוח יפה יותר!

כשהוא מגיע לשם, העיקר מה שמסתכלים שם, עם איזה 'מוח' הגעת? איזה מוח הבאת לכאן? מה עיקר ההשארה שלך? זה נקנה בשכלו, על ידי עבודת השם יתברך שעשה!

ואת עיקר המוח הזה אפשר לקנות רק על ידי 'לדבר הרבה דיבורים להשם יתברך', לנצל את 'העת רצון' שהרבי אמר - זה העניין של 'חצות'!

רק כשמורידים דמעה - רוחצים את העיניים! - רבי נתן מביא בהלכה (ברכות פרטיות ה' ג. מילה ה' יח), לגבי בין המצרים, שהדמעות רוחצים את העיניים, העיניים נעשים רחוצות - אלו עיניים נקיים! זה עיניים נקיים! והרבי אומר: (תורה כו ועוד) 'עיניים על שם החכמה נאמר'!

העיקר צריך לדעת, שכשחאד יש לו איזה דבר טוב, דבר קדוש, הוא שומר על הדבר הזה! 'אנו צריכים לשמור מאוד את המוח'!!

לטבול בתוך הנחל...

הרבי אכן נקרא 'נחל נובע מקור חכמה', זה נחל 'נובע', נחל הוא שיש בו מים, זהו נחל נובע מקור חכמה! נחל שהוא נובע! אנשי שלומינו היו אומרים, שכשרוצים לטבול בנחל - בתוך

**אבא אחד כתב מכתב לבנו:
אם תקום 'חצות', ותלמד
תורה בליקוטי מוהר"ן,
ותעשה 'התבודדות', 'עולמך
תראה בחיך'! יש לך את הגן
עדן בזה העולם! אין טעם
גדול יותר מזה בזה העולם!
כשהשם יתברך עוזר וקמים
'חצות', ומשתפך עצמו
בדיבורים לפני השם יתברך,
אז ממש - יש לו כאן את הגן
עדן'!!**

'הנהר המטהר מכל הכתמים', צריך להפשיט [אויסטהון] עצמו, אז יכולים לטבול בנחל! אם אחד לא רוצה להפשיט את עצמו, איך הוא יכול להיכנס לטבול?!

הרבי הוא אכן 'נהר המטהר מכל הכתמים', אבל 'תפשיט עצמך' תוכל לטבול בנחל! מה הפירוש 'להפשיט עצמו'? להשליך את כל המידות רעות, את כל התאוות רעות, ואת כל השטויות - ולהיכנס לטבול! אז אומר הרבי: 'אני נהר המטהר מכל הכתמים'!!

יום חי

וכמו שהרבי מסיים במעשה של הבעל תפילה, שהמאכלים יש בהם סגולה, שכשאוכלים את המאכלים יש בהם סגולה - להשליך (תאוות ממון, וכן שאר התאוות כנזכר למעלה)!

הזוהר הקדוש (פרשת אמור הנ"ל) מביא עוד הלאה, שרבקה עוררה את 'יעקב', את כלל ישראל: 'לפני שעשו מגיע לקטרג ולקלקל את המאכלים, לכו עשו תשובה'!

כל אדם הוא הרי מלא במצוות, כולנו הרי מלאים מצוות, אלא מה - המצוות אין להם 'טעם' כמו שצריך להיות בהם!

בכוח רבינו - כשמצייתים לרבינו ולעצותיו - זה מחיה את כל היום! כשמשתפך עצמו בדיבורים לפני השם יתברך יש ליום 'חיות'!

הרבי אומר בתורה: שלא יהיו נקראים הימים 'מים מתים' - ימים מתים בלי חיות!

אבל כששומרים על עצות רבינו - ומי מדבר עוד כשחוטפים את 'העת רצון', ואחר כך מדברים דיבורים עם השם יתברך, עושים את כל היום 'חי'!

מובא (זוהר ח"א רכא): 'ויקרבנו ימי (ישראל למות) כל הימים באים, כשהולכים למות - באים לאדם כל הימים'!

יש 'ימים יפים', ויש 'ימים לא יפים', כדי לרחוץ את הימים שלי שיהיו יפים - זה רק על ידי 'הציות לרבינו ולעצותיו'!

אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו!

זוהי כבר עבירה גדולה - 'לכם זה כבר עבירה כשאתם עושים עבירה' - כך הרבי אמר!

אם אנו יודעים מרבינו, יש לנו חשבון אחר, לעתיד יהיה דין וחשבון אחר, ניתן הרבה דין וחשבון! תודה לה' שאנו יודעים זאת - שהדין וחשבון יהיה אחר - וברוך ה' שאנו נקראים על שמו הקדוש של רבינו!

אם אכן אנו נקראים על שמו של רבינו, צריכים באמת לראות שיהיה לנו שייכות עם רבינו הקדוש!

מאמר א'

תלמוד לדבר בלשונם!

התרגלנו לדבר בלשון חכמי האומות, ואימצנו לעצמנו את אבחנותיהם והגדרותיהם המוטעות והחיצוניות. כך שגם בבואנו לבקש מזור לנפשנו בספרי הצדיק, אין אנו מבינים איש שפת רעוהו.

צו השעה: להתלמד לדבר בלשון חכמים!

שֵׁל כָּל רַמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וְשִׁס"ה לֹא תַעֲשֶׂה וְכָל הַמִּדּוֹת וּמִצְוֹת דְּרַבְנָן הַכְּלוּלִים בָּהֶם לִידַע הַיָּטֵב אִיךָ הֵם עֲרוּכִים וּמְסֻדְרִים וּמְחֻבְרִים וּמְקֻשְׂרִים זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה. וְאִזּוּ יְכוּלִים לִידַע ... אִיךָ לְרַפְאוֹת חָלֵי הַנֶּפֶשׁ!

(ליקוטי הלכות, ראש חודש ה, טו)

היכן שחכמת הפילוסופיה מסתיימת...

מאז ומעולם ניסו הפילוסופים וחכמי האומות להגדיר את מבנה הנפש. כמובן שעדיין לא הגיעו לחקר האמת עד תומה, שכן:

בְּחֻמְרוֹת שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם קִשְׁיָה לְהַשִּׁיג אֶתְּמַת, פְּאִשְׁר הוֹדוּ כָּל חַכְמֵי הַמְּחֻקֵּר, שְׁחוֹקִים כָּל כָּף בְּחֻמְרוֹת, וְעַדְיוֹ אֵינָם יוֹדְעִים בְּבִרְוֵר שׁוּם חֻמְמָה עַל אֲמַתָּהּ (מַלְבָּד חֻמְמוֹת הַמְּסֻפָּר וְהַנֶּגְדָּסָה).

(ליקוטי הלכות, ריבית ה, טז)

ובשכלם האנושי לא הצליחו להשיג את סוד מבנה הנפש ותכונותיה על בוריו ומכוננו.

כי זה ידוע ששכל האנושי קצר מלהשיג שום דבר על בריו ומכוננו, ועל כן כל החכמים המחוקרים נבוכים ותועים בכל החכמות, כי עדיו אין שום חכמה ברורה אצלם, כי יש ביניהם ספקות ומחלקת הרבה ומבוכות עצומות בכל החכמות, כידוע לבקי בהם. כי על ידי שכל אנושי אי אפשר להשיג שום דבר על בריו ואמתו.

(ליקוטי הלכות, הודאה ה, טז)

ואם ברפואת הגוף - אשר מבנה הגוף ידוי ברור, וניתן לבדיקה והגדרה גשמיית - כבר אמר רבינו:

שֶׁכָּבֶר חֻקְרוּ כָּל כָּף בְּחֻמְמוֹת הַדְּאִקְטִירִי, עַד שֶׁעֲכָשׁוּ אֵינָם יוֹדְעִים כָּלָל כָּלָל לֹא. כִּי מִרְבוּי חֻקִּירָתָם, כָּבֶר רֵאוּ שְׂאֵי אֲפִשְׁר לְחַקֵּר וּלְבַרֵּר אֲמַת הַדְּבָרִים עַל מְכוּנָם. גַּם יֵשׁ מַחְלֻקוֹת גְּדוּלוֹת בֵּינֵיהֶם, בְּעִנְיַי הַרְפּוּאוֹת ... וְגַם אִי אֲפִשְׁר לְבַרֵּר בְּחוּשׁ עִם מִי אֶתְּמַת, כִּי לְפַעְמִים נִרְאֶה בְּחוּשׁ כְּפִי דַעְיָה זֶה, וְלְפַעְמִים לְהַפְּקָה. וְאִי אֲפִשְׁר לְהֵם לְבַרֵּר הַדְּבָר כָּלָל.

(שיחות הר"ן, טז)

לגבי מבנה הנפש - אשר היא רוחנית יותר, ולא ניתנת להגדרות גופניות וגשמיות - על אחת כמה וכמה שהם מגששים באפילה.

אך גם באותם הגדרות בהם הגיעו כלל חכמי האומות לעמק השוה - אינם חודרים, ואף אינם מתיימרים לחדור, לשורשיה הרוחניים של הנפש, אלא מנסים להגדיר אותה כפי שהיא נראית לעיניהם, על שלל תכונותיה ותגובותיה.

והיכן שמסתיימים אבחונותיהם והגדרותיהם, שם מתחילה 'חכמת האמת' גלגלת מה קורה...

ואמר, שבמקום שחכמת הפילוסופיה מסתיימת, שם מתחיל חכמת האמת שהוא חכמת הקבלה. פרוש: כי הפילוסופים לא חקרו כי אם עד הגלגלים, ומשם ולמעלה אין יודעים מאומה. וגם בהחכמות שמהגלגלים ולמטה, גם כן הם נבוכים מאד ברבם ככלם, כידוע להם בעצמם ... וגם בעשיה בעצמה, בפנימיות העשיה, דהיינו רוחניות העשיה, אין להפילוסופים שום ידיעה כלל! אבל חכמת הקבלה מדברת רק משרש העשיה ברוחניות ומשם ולמעלה. נמצא שבמקום שמתקיימת חכמתם

הצעד הראשון לקראת רפואת הנפש, הוא: האבחון הנכון והמדויק. כשמטרת האבחון היא: להבין מהיכן הבעיה נובעת, ובכך לדעת גם כיצד לטפל בה ולרפאותה.

הכרת מבנה הנפש

ה'אבחון' - בין ברפואת הגוף ובין ברפואת הנפש - מבוסס תמיד על הכרת המבנה; כיצד הוא בנוי וממה הוא מורכב. ובכך ניתן להבין ממה נובעות הבעיות ואי-הסדרים, ולטפל בהם.

על כך הרי מבוססת חכמת 'רפואת הגוף':

ללמוד על מבנה גוף האדם; כיצד הוא בנוי וממה הוא מורכב [וכפי שהיא נקראת בספרי הראשונים: 'חכמת הניתוח', ובלשון חכמי האומות: 'אנטומיה' (כנזכר בספר הברית)] ובכך להבין מהיכן נובעת כל מחלה, וכיצד ניתן לרפאותה. שכן:

אִי אֲפִשְׁר לִידַע מַהוּת הַחוּלְאֵת וְרַפּוּאָתָהּ, כִּי אִם כְּשִׁבְקֵי בְּחֻמְמוֹת הַנְּתוּחַ, דְּהֵינּוּ שִׁידַע כָּל פְּרִטֵי קוּמַת הָאָדָם וְתַכּוּנַת כָּל אֵיבְרָיו וְגִידָיו וְעוֹרְקָיו וְכו' בְּשִׁלְמוֹת. שִׁידַע הַיָּטֵב אִיךָ כָּל הָאֵיבְרִים הַפְּנִימִיִּים וְהַחִיצוֹנִיִּים עֲרוּכִים וּמְסֻדְרִים זֶה אֶצֶל זֶה, וְתַכּוּנַת פְּרָקֵיהֶם וְקִשְׁרֵיהֶם וְחֻבּוּרֵיהֶם, אִיךָ כָּל אֵיבֵר וְעֶצֶם וְכו' מְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר וּמְסֻדָּר זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה עַל יְדֵי קִשְׁרֵי הַגִּידִים וְהָעוֹרְקִים וְכו', וְאִיךָ הַדְּמִים רְצִים בָּהֶם, וְשִׁאֵר כָּל תַּכּוּנַת הַגּוּף וּמְרֻקְקֵי פְּרָקָיו וְכו' הַכְּלוּלִים בְּחֻמְמוֹת הַנְּתוּחַ. וְאִזּוּ דִּיקָא, כְּשֶׁהֲרֹפֵא בְּקֵי כָּל זֶה הַיָּטֵב, אִזּוּ יְכוּל לְכַנֵּס לְהַבִּינֵי מַהוּת הַחוּלְאֵת וְלַעֲסֵק בְּרַפּוּאָתָהּ.

(ליקוטי הלכות, ראש חודש ה, טז)

וכך גם לגבי 'רפואת הנפש':

כדי לטפל בבעיות נפשיות, יש להכיר את מבנה הנפש; כיצד היא בנויה וממה היא מורכבת, ובכך להבין מהיכן נובעת כל מחלה ובעיה, וכיצד ניתן לרפאותה.

וכשם שרופא אינו יכול לטפל במחלה גופנית אלא אם כן הוא בקי במבנה גוף האדם על בוריו, כך גם:

הַעוֹסְקִים בְּרַפּוּאֵת חָלֵי נַפְשוֹת יִשְׂרָאֵל, אִי אֲפִשְׁר לְהֵם לַעֲסֵק בְּרַפּוּאָתָם כִּי אִם כְּשִׁידְעֵינֵי מַהוּת חָלֵי הַנֶּפֶשׁ. וְזֶה, עַל יְדֵי שִׁידְעֵינֵי בְּחִינַת תַּכּוּנַת קוּמַת הָאָדָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'צֶלֶם אֱלֹקִים', שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכּוּנַת קוּמַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת 'אָדָם', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם".

(שם)

כפי שראינו זה עתה בדברי מוהר"ן - הכרת מבנה הנפש, וידיעת 'מהות חולי הנפש', פירושו: לדעת ולהכיר את 'תכונת קומת האדם העליון, שהוא בחינת 'צלם אלקים', שהוא בחינת תכונת קומת התורה שנקראת אדם'.

וכפי שהוא מפרט ומבאר:

כי התורה היא בחינת קומת אדם, כי היא כלולה מרמ"ח אברים ושס"ה גידים, שהם בחינת רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה כידוע. וכמו שהרמ"ח אברים והשס"ה גידים שבאדם ערוכים וקשורים ומסודרים זה בזה וזה אצל זה וכו' וצריך הרופא להיות בקי בסדרם וחיבוריהם היטב כנ"ל, כמו כן צריכין לידע בבחינת קומת התורה סדר הקשור והחבור

שֶׁל הַמְחַקְרִים מִשֵּׁם מִתְחַלֵּת חֻקְמַת הַקְּבָלָה.

(שיחות הר"ן, רכה)

גם בעולם ה'עשיה' המגושם, אין לפילוסופים שום ידיעה בפנימיותה. ועל אחת כמה וכמה שהם רחוקים אלפי שנות-אור מידיעת והשגת "תכונת קומת האדם העליון, שהוא בחינת צלם אלקים".

ומאחר שכן, גם כשהם מצליחים לפתור בעיה נפשית, אין זה אלא פתרון חיצוני ושטחי, ולא מענה אמיתי לבעיה השורשית.

ועל דרך שהתבטא רבינו לגבי רפואת הגוף:

אַז דִּי דְאֶקְטוֹרִים פֶּאַרִיכְטֵן יָא אַמָּאל, אִיז נָאר ווי מְעַן פֶּאַרֶלְאָטְעט, אַזוי ווי מְעַן לִיגט אַ לֶאטְע [= פֶּשְׁהָרֻפֶּאִים כְּבָר כֵּן מִתְקַנִּים פֶּעַם, הָרִי זֶה כְּמוֹ שְׁמֵט־לֵיאִים; מְנִיחִים טְלֵאִי].

(אבניה ברזל, שיחות וסיפורים מרבינו ז"ל, סד)

גם את ה'אבחון' עצמו יש לקבל מהצדיק

מעתה, בבואנו לקבל את רפואת נפשנו מהצדיק האמת, עלינו לקבל ממנו לא רק את הרפואה אלא גם את ה'אבחון'.

לא ניתן לבוא לרבינו עם אבחון מוכן - אותו קיבלנו או הבנו מחכמי האומות - ולבקש ממנו רפואה על הבעיה אשר החלטנו שממנה אנו סובלים.

שכן, יתכן מאד שהבעיה אותה הגדרנו לעצמנו, אינה הבעיה האמיתית כלל, ורבינו אף אינו מתייחס אליה בתורתו, מאחר שאינה קיימת...

היא קיימת אולי ב'חיצוניות העשיה מתחת הגלגלים', אך ב'פנימיות העשיה' וב'קומת האדם העליון' אינה קיימת... שם, ההגדרה שלה שונה לגמרי, ולכן גם הרפואה היא אחרת לחלוטין.

הן על כך, נשא רבינו את משלו, ואמר:

לְמַשָּׁל: רופא שֶׁנֶחְלַה וְהִכְרַח לְמִסָּר אֶת עֲצָמוֹ לִיד הַדְּאֶקְטִיר הַגְּדוֹל, וְהָרופֵא רוצֵה שְׂיִתֵּן לוֹ רְפוּאוֹת כְּפִי מַה שֶׁהוא יוֹדֵעַ, לְהוֹצִיא לוֹ שׁוֹן וּלְגַחַח, אֲבָל הַדְּאֶקְטִיר יוֹדֵעַ רְפוּאוֹת יְקָרִים וְחֲשׂוּבִים שְׁצָרִיף לָתֵן לוֹ. כֵּן יִזְדַּמֵּן, שְׂיִבֹא אִישׁ לְהַתְלַמֵּד חֻקְמַת וְצִדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוא רופֵא חֲלֵי הַנְּפֹשׁוֹת, וְרוֹצֵה שְׂיִתֵּן לוֹ הַצִּדִּיק רְפוּאוֹת, הֵינּוּ הַנְּהָגוֹת וְדַרְכֵי, כְּפִי מַה שֶׁהוא יוֹדֵעַ. אֲבָל בְּאַמְתַּת הַצִּדִּיק יֵשׁ לוֹ רְפוּאוֹת וְדַרְכֵי יְשָׁרִים, שְׁצָרִיף לְהַנְהִיגוֹ לְרְפוּאָתוֹ.

(ליקוטי מוהר"ן, קסד)

הוא בא אל הצדיק, לדוגמא, עם בעיה של 'חרדות' הנובעות מטרואמה בתקופת הילדות, ורוצה לקבל ממנו טכניקות שונות שיעזרו לו להשתחרר מהם... אך הצדיק, 'רופא חולי הנפש' - שמכיר ב'קומת האדם העליון' - יודע שבעייתו אינה 'חרדות', אלא 'ראות נפולות', ולכן גם רפואתו אינה אלא 'משפט'... (ראה: ליקוטי מוהר"ן, טו)

וכן הלאה.

ספרי רבינו, מלאים בהגדרות שורשיות, המגלות לנו את סיבת כל התופעות הנפשיות הפוקדות אותנו, החל מ'עייפות הנפש' כללית [הנזכרת לדוגמא בליקוטי מוהר"ן תורה ס"ז] עד לבעיות המורכבות ביותר.

בתורתו הוא מקיף את כל "קומת האדם העליון", כפי שהעיד:

שְׂאִין שׁוּם אֵיבָר בְּאָדָם שְׁלֵא אָמַר עֲלָיו תּוֹרָה. כִּי כְּבָר אָמַר תּוֹרָה עַל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם, כִּי יוֹדֵעַ שְׁקוּמַת הָאָדָם מִרְמֵז לְמַה שְׁמִרְמֵז וְכִי.

(חיי מוהר"ן, שעב)

אין שום תופעה, גופנית ונפשית, שלא תמצא את פשרה - שורשה, סיבתה, הגדרתה ואבחנתה, ודרכי רפואתה - בתורתו.

לאמתו של דבר, כל תורה מתורתו יש בה את המכלול המושלם של כל

"קומת האדם העליון", וניתן לאבחן כל סוג של בעיה נפשית ע"פ כל תורה ותורה. אך גם מי שעדיין לא צלל לעומק תורתו במידה כזו שתאפשר לו להביט מבעד לאספקלריית כל תורה ותורה על כלל "קומת האדם העליון", יכול גם הוא לחפש ולמצוא תורה מיוחדת על כל פרט ופרט מקומת האדם בגוף ונפש.

"תלמוד לדבר בלשונם"

בספר המידות, כותב רבינו:

לְשׁוֹן חֻקְמִים הִיא מְעַשְׂרֵת וּמִרְפָּא, בְּכֵן תְּלַמּוּד לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹנָם.

(ספר המידות, צדיק ט)

עלינו להתרגל "לדבר בלשונם" של חכמים, וגם כשאנו מבטאים את כאב נפשנו, ומגדירים את סבלותינו, עלינו לחפש כיצד הם נקראים ומוגדרים בלשון הצדיק, ולדבר בלשונם.

אל תקרי "דכאון" אלא "עצבות ומרה שחורה" - - -

אל תקרי "חרדות" אלא "יראות נפולות" - - -

אל תקרי "חולשה נפשית" אלא "עייפות הנפש" - - -

אל תקרי "התמכרות" אלא "תאוות רעות" - - -

וכן הלאה.

אין כאן רק 'שינוי לשון' בעלמא, אלא שינוי באבחנה, המובילה גם למציאת התרופה הנכונה, המופיעה בריש גלי בספרי רבינו הקדוש.

רבים מאתנו, התרגלו לדבר בלשון חכמי האומות, ובכך אימצנו מבלי-מישים את הגדרותיהם ואבחוניהם. עד שגם בבואנו לרבינו לבקש ממנו מזור לנפשנו, אין אנו מוצאים היכן הוא מדבר על בעיותינו.

ונתקיים בנו:

כִּי בְּלַעְגֵי שְׂפָה וּבְלִשׁוֹן אַחֲרַת יְדָבָר אֵל הָעַם הָזֶה.

(ישעיה כח, יא)

כִּי דְבַרֵי הַנְּבִיא בְּעֵינֵיהֶם כְּאֵלוֹ יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם בְּלַעְגֵי שְׂפָה וּבְלִשׁוֹן אַחֲרַת שְׂאִינָם מִכִּירִים בּוֹ.

(מצודות דוד, שם)

וכל זאת מחמת אימוץ לשונותיהם, הגדרותיהם, ואבחנותיהם, של חכמי האומות.

גם אלו שכבר נגה עליהם אור האמת, וזכו להבין שהרפואה האמיתית לא נמצאת אצל חכמי האומות אלא בתורתנו הקדושה - נגררים גם הם לפעמים אחר 'אבחוניהם' המוטעים והחיצוניים של חכמי האומות, ומדברים בלשונם.

ובגניהם חצי מדבר אשדודית, ואינם מכירים לדבר יהודית, וכלשון עם נָעָם.

(נחמיה יג, כד)

את הרפואות הם באים לקבל מהתורה והצדיקים, אך שפתם היא 'חצי אשדודית'... את האבחונים וההגדרות אימצו מחכמי האומות וכלשון עם ועם".

וכך, גם כאשר שפתי הצדיק ברור מללו - עצות ורפואות יקרות מפז ומפנינים - טחו עיניהם מראותם, ולא ישמעו איש שפת רעהו.

אי לכך - הצעד הראשון לקראת רפואת הנפש, היא:

ללמוד לדבר בלשונם של רבינו!

לקרוא לסבלותינו בשם היהודי והתורני, ובכך תיסלל הדרך בפנינו למצוא את הרפואות הנקל.

מאמר א' - דרכי ההליכה עם תורה

אחזתיו ולא ארפנו

בחירת המאמר

תחילה צריך לבחור לעצמו את ה"מאמר" אשר הוא יהיה מרכז יומו ולילו במשך כל התקופה הבאה, עמה הוא ילך בכל לבבו ובכל נפשו, כל מעייניו יהיו בה, וכל מחשבותיו דיבוריו ומעשיו יהיו טובים סביב מאמר זה.

בדרך כלל כדאי לבחור מאמר שמדבר מאיזה ענין בעבודת הבורא הקשור במיוחד למה שעובר עליו ונעשה עמו בתקופה זו, ואז על ידי ההליכה עם המאמר, יפעל המאמר לזכות אותו להוציא לפועל מה שנאמר בהמאמר, וכמו שכתב בבאור הליקוטים (סימן ס' - קונטרס תפארת הליקוטים): "כל דבריו נכונים וקיימים נאמנים ומועילין לעד, והם מסוגלים מאד גם בעניני הגוף, לכל מאורע ותלאה שעובר על האדם, שילמוד ויעסוק הרבה בהתורות המדברות מענין זה, ובהתפלות וההלכות ממורגות ז"ל שנבנו עליהם, והעיקר היא האמונה, כי על ידי זה נתקשרים ונכללים בעת עוסקו בהם, ברוחם ונשמתם, השורה על אנפי דבריהם הקדושים, וגם על ידי האמונה לא ימלט מכמה נקודות טובות של השתדלות בכל לב ונפש לקיימם ולעשותם, שעל ידי זה יוצא מכח אל הפועל כח סגולותיהם, לפעול פעולות גם בגשמיות, וכאשר שמעתי בזה כמה מעשיות מאנ"ש".

וכן מבואר בדברי רבינו ז"ל (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' פ"ז): "גם עיין במאמר המתחיל 'יאמר ה' אל משה קרא את יהושע, כי שם מדבר מכותנות אלול, והוא תיקון לפגם הברית כנ"ל. היינו לעיין באותו המאמר, ולזכות להבין בו, ולעשות עמו איזה עבודה בעבודת השם, על ידי זה יתקן פגם הברית".

מאחר שרבינו הקדוש מלמדנו שלא לעשות שום דבר ללא הקדמת התפילה עליה, לכן כדאי ליקח לו כמה ימים ליישב דעתו ולהתבודד ולבקש מאת השם יתברך שילוינו בדרך נכונה בבחירת המאמר הנכון לו כפי ערכו ומקומו ומצבו. וכבר אמרו חז"ל לעולם ילמוד אדם במקום שליבו חפץ, ואחר שהתבודד ויישב עצמו, יראה לאיזה מאמר ליבו נמשך, ובה הוא יבחר, וכמו שכתב הר"ר מתתיהו הכהן ז"ל מאומאן (שארית ישראל) "אבקש ממך לשלוח ולכתוב כל סדר היום שלך באמת... ואם אתה הולך עם איזה תורה כציווי רביה"ק, כי עיקר התכלית מתי יכולין לזכות, רק עי"ז לילך עם איזה תורה אשר נפשו נמשך לה, ולהיות התבודדות עמה ולומר התפלה הרבה פעמים עם ההלכה השייכים אליה שזה אין למעלה הימנה".

עמידה ביעד בחוק ובתקיפות

וייתכן להציע כי אחרי שיישב את דעתו והחליט לבחור מאמר מסוים, אז צריך להיות חזק ואמיץ מאד בתוקף ועוז כעמוד ברזל, שבתקופה הזאת שקבע לעצמו לא יעזוב אותה, ולא ישנה וידלג ויקפוץ למאמר אחר, יהיה מה שיהיה, ואפילו אם רואה שקשה לו ולא מאיר לו דברי המאמר, ונכנסים לו מחשבות שנראים כאילו הם מצד הקדושה שכפי מה שעובר עליו צריך הוא לשנות לבחור מאמר אחר וכדומה, אזי יחזק בכל עוז לדחות אלו המחשבות, וכמו שכתוב בליקוטי מוהר"ן (ח"ב סימן קטו): "סיפר שהיה לו התחזקות גדול בעבודתו, ולא הניח עצמו לבלבל כלל. ודרכו היה, שהיה בורר לו איזהו דרך ישרה איך להתנהג בעבודת השם, והתחיל להתנהג באלו ההנהגות ובאותו הדרך, שבחר לו. והיה מתנהג באלו ההנהגות איזה זמן, וכל מה שהיו באים עליו מחשבות אחרות לבלבלו מהנהגה זאת ולהתנהג בדרך אחר, לא היה שומע לאלו המחשבות כלל, והיה דוחה את אלו המחשבות מדעתו, ולא הניחם ליכנס בדעתו כלל, רק היה חזק ואמיץ בדעתו מאד, והיה הולך ומתנהג בדרך שבחר לו איזה זמן. אך אחר כך בהמשך הזמן, אחר כמה שבועות, חזר ובא על דעתו איזה מחשבות, שצריך להתנהג בדרך אחר, ואז, אחר שכבר עבר זמן ארוך, אז ישב עצמו ובחר לו איזה דרך וסדר אחר, כפי שהיה נראה לו אז. אבל לא הניח עצמו לבלבל בכל פעם מעבודה לעבודה ומדרך זה לדרך אחר, רק היה חזק לילך בדרך אחד זמן גדול כנ"ל".

אשרי מי שהוא חזק ותקיף כעמודא דפרזלא, לשמוע לרצון רביה"ק לבחור מאמר אחד ולעמוד ולהתעכב בו זמן מסוים לילך עמה כפי כוחו, ואז בוודאי יזכה למה שיזכה, אשרי לו.

זמן הליכה עם מאמר

רצונו החזק מאד של רבינו הקדוש היה שנלך עם תורה מסויימת איזה זמן **בערך ב' או ג' חדשים** (שיחות הר"ן רצ"ז).

מובן שהקצבת הזמן של שנים או שלשה חדשים אינה בדווקא, ואין בכך כללים, שהרי לדוגמא בחור צעיר או מי שרק עכשיו התחיל ליכנס בעבודה נוראה זו, אזי בוודאי קשה לו להחזיק זמן רב במאמר אחד, אבל מי שכבר הרגיל עצמו יותר לילך בדרך הקדוש וליבו בוער לזכות יותר ויותר לכל הכתוב באותו המאמר, בוודאי יוכל להקציב לו זמן רב יותר.

מאידך, לפעמים דווקא מי שהוא כבר מורגל להשקיע כל מוחו וליבו במאמר אחד זמן מסוים, יש בכוחו לילך זמן מועט יותר עם מאמר אחד, ואין צריך להאריך ימים ושנים בזה, ודווקא המתחיל והצורב, בשל קשייו להתחיל להתרגל לחשיבה מחודשת במושגים חדשים על פי נושאי המאמר, יידרש לו יותר זמן עד שיצליח ליכנס ראשו ורובו בתוך המאמר באופן שהמאמר יהיה תמצית חייו ויקיף את כל מציאותו.

אבל באופן כללי גדולי אנ"ש היו הולכים עם מאמר אחד זמן ארוך ימים ושנים, וכך היתה דרכו של רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל שהיה מקבל על עצמו ללמוד איזה תורה ומאמר מליקוטי מוהר"ן וחושב ומעיין בה והולך עמה כמה חדשים, עד שיש תורות שהלך עמהם שנה ויותר, ובסוף ימיו אמר ב"ה שכבר עברתי על כל הליקוטי מוהר"ן [שהלך עם כל תורה ותורה איזה זמן], ולדוגמא ידוע שעם תורה ס"ו הלך יותר ממוחצית שנה (הקדמת רנ"צ קעניג ז"ל לחכמה ותבונה, ובמבוא לביאור הליקוטים)

ור' שמואל הורביץ ז"ל כותב (מכתבי שמואל פ"ג): "זוה היה כל מדרגת הצדיק הקדוש מאנ"ש ר' אברהם ז"ל ב"ר נחמן מטולטשין יותר מכל אחרים שהלך עם תורה ערך ב' שנים... ובזה זכה מה שזכה בח' אחד היה אברהם, וכן הכרתי אחד מאנ"ש באומין מהמופלגים הרה"ח ר' מתתיהו ברזעסקי הכהן שהיה הולך עם התורות כנ"ל, וזכה לשמירת הברית בתכלית... ובזה תלוי כל גדולת האיש הישראלי שיזכה למה שיזכה".

אותן הדברים כתב גם כן בהקדמת יעלת חן: "וכאשר ידוע שעיקר גדולת גדולי אנשי שלומינו, כמו רבי אברהם ז"ל ושאר אנשי שלומינו המובהקים שזכו למה שזכו - על ידי שהלכו עם כל תורה ותורה ימים ושנים, וכל מעיינם היה בה, וכמה וכמה תפילות והתבודדות ודמעות שפכו כמים לקיים התורה שלמדו, ועי"ז זכו למה שזכו".

הסיבה הפשוטה שהאריכו ימים ושנים לילך עם תורה היא, כי הרי תכלית ההליכה עם המאמר הוא בכדי לזכות לקיים באמת את הנאמר שם במאמר, ולהתפלל ולהפציר הרבה להשי"ת לזכות באמת לקיים כל הנאמר שם, כלשון מוהרנ"ת בליקוטי תפלות (ח"ב כב) "שאזכה לילך בדרך הקדוש איזה זמן על פי חידושי תורה אחת, ולהפציר ולהעתיר ולהתפלל ולשוח לפניך בכל אותו הזמן, עד שאזכה להגיע ולהשיג העבודה הנאמרה באותה התורה, לקיים באמת את כל הנאמר שם, ותהיה כל עבודתי בכל אותה העת והזמן על פי אותה התורה", וזהו דבר שבוודאי דורש זמן רב.

זו אחת הסיבות שאף אנשים הלומדים ספרי קודש מוסר וחסידות, עדיין נשארים באותו מצב ולא משתנים במידותיהם ומעשייהם, והוא מחמת שאינם מתעכבים על דבר אחד זמן רב, ללמוד היטב ולהתעמק בענין אחד, ולהתפלל ולהפציר הרבה לזכות אליה, אלא רגילים ללמוד ספרי קודש כסדרן, והלא מובן לכל בר דעת מהו ההבדל בין אדם שלומד סדר מסויים בהספרים הקדושים ועובר במהירות מענין לענין, לבין מי שיש לו סדר כזה של השתנות זמן רב בתורה ובמאמר אחד, ואינו הולך הלאה, אלא לומד אותה בכל יום ויום שוב ושוב, וכוסף ומתגעגע הרבה להגיע לתכלית הנרצה באותו מאמר, ומנסה בכל כוחו לקיימה, ומתפלל הרבה להשי"ת לזכות לזה, אשר בוודאי בדרך זה הוא קונה אותה בקנין גמור לנפשו, ומשתנים כל חייו וכל הילוכו, והרי המדובר הוא בתורות רבינו הקדוש והגורא, אשר הם הם התרופה האמיתית והנצחיית לכל תחלואי הנפש, ויש בהם כוחות נוראים ועצומים לשבר מהאדם כל התאוות והמדות הרעות ולהביאו לחיי נצח צדקים.

כדבר איש אל דעה

שיחת יידיש בנתיבי ההתבודדות

נתן פלדמן

מה עושים כשצרודים?

הדברים המוחלשים שלי, המקומות בהם אני ח"ו מועד שוב ושוב, אתה יודע איך זה, לכל אחד יש את המקומות שהוא מוצא את עצמו מסוכך בהם פעם אחר פעם עם היצר כמו שלא חשב ולא תכנן מעודו, אבל במקום לדבר על זה עם ה', במקום לשים על זה את האצבע, אנחנו מתחמקים ומדברים אתו כאילו על הדברים הטובים שאנו רוצים, זו קצת התכחשות...

תוך כדי שאנו משוחחים בלחש, צפו ועלו במוחי דברי רבינו בתורה ס"ז המתארים היטב את מצבי הנוכחי, סימנתי לחזקי להוציא מהארון את ה'ליקוטי מוהר"ן והראיתי לו היכן לקרוא, הוא החל לקרוא בקול:

"לפעמים נתחבין אותיות הדבור במצר הגרון, ואי אפשר להוציא הדבור בשלמות, שזה בחינות מה שקורין בלשון אשכנז 'היזריק'. וצריך לראות להוציא הדבור ממצר הגרון, שיוכל לדבר בשלמות..."

'הבנת חזקי? לחשתי, אני היזריק, צרוד.
'הבנתי היטב' אמר.

'אבל מה? אתה חושב שרבינו התכוון רק אליך? או אל כל מי שמצטרד מפעם לפעם?'

'נכון, ודאי שלא' הצטרדתי בקולי, אבל אני עכשיו ממש מבין לפי המצב שלי מה הפירוש להיות 'בבחינת צרוד'.

'תראה, יתכן ויהיו לאדם דיבורים, יש לו שלמות האותיות, הוא בעצם יכול להתפלל ולדבר, אבל הוא 'צרוד רוחנית'. זה יכול להיות מכל מיני סיבות וכמו שאמרת מקודם, אבל כאן רבינו מחדש שדווקא המניעה והחשק מביאים אותו לדיבור אמיתי שיוצא ממיצר גרונו.

נזכרתי שלא מזמן כשלמדנו את התורה הזאת האירו לנו שם כמה נקודות. קולי התחזק כשהמשכתי להסביר לו, 'יכול להיות שיש איזה דבר שהאדם רוצה, אפילו רוצה מאוד. זה יכול להיות כל דבר טוב, והוא רוצה להתפלל על זה ולדבר על זה עם ה', אבל יש לו מניעות שהוא לא מצליח לשבור אותם, המניעות הם כל כך גדולות כך שהוא לא מצליח אפילו להתבודד ולהתפלל על זה, רבינו קורא לזה 'מיצר הגרון', הוא מבין שזה חשוב וזה טוב אבל זה לא יוצא לו מהפה... הסיבה לכך היא - אומר רבינו - שזה נועד לברר את החשק שלו. כי הרצון האמתי הוא נקודת אמת שלעיתים מסובכת בהרבה שקר, והמניעה היא זו שגורמת לאדם לעצור ולברר את הרצון, כך שהוא יהיה מזוכך ואמיתי.

אבל, המשכתי, רבינו מגלה שיש עוד בחינה בשתיקה, לפעמים באמת מאירה לאדם איזו הארה, יש לו תובנה חזקה, של התחזקות או משהו אחר, אבל התובנה הזאת אין לה עדיין כלים להתגלות בעולם הזה אם היא תיאמר בצורה שבה הוא רוצה לומר אותה...

בשארית קולי המרוסק לחשתי - ואז הוא רוצה לצעוק איזו נקודה שמטלטלת אותו, שמאירה לו, הוא רוצה לצאת לרחובות קריה ולהעיר את כולם משנתם, אבל אין לזה עוד כלים, זה דיבור שתקוע בגרון, ועד שיגיע הזמן המושלם אנו ניאלץ רק ללחוש, כי אי אפשר אחרת.

איזה נאום יפה - קטע אותי חזקי - אבל מה זה קשור להתבודדות? 'כי ההתבודדות היא גם נקודה כזו. לפעמים אתה מבין קצת מה זו התבודדות, אתה תופס קצת כמה היא גדולה, וקצת נשבר לך, כי אתה רוצה לצעוק את זה, אבל אין עדיין כלים שיכולים להכיל את זה, ולכן אתה צריך ללחוש את זה, ולגלות את זה לאט לאט.

פניו של חזקי האירו והוא נענה לעומתי:

'אתה מזכיר לי את המעשה בתחילת התקרבות מוהרנ"ת, אז גילה לו רבינו את התורה 'הנעור בלילה' ומוהרנ"ת רצה לצאת לרחובות ולצעוק געוואלד, אבל רבינו תפסו ואמר לו עמוד! לא תפעל כלל, זה לא הולך בכח...תמתין... בסוף זה יבוא.. והיום מאתיים שנה מאז אותה המתנה, קולו של מוהרנ"ת הולך מסוף העולם ועד סופו...

טלפון שעל המדף נזכר לצלצל, ולי הוא הזכיר את קיומו של העולם שבחוץ.
לאחר התלבטות קצרה ותוך כדי שאני מגלה שהמחייג הוא חזקי יידי, נזכרתי בבהלה שקבענו לשוחח, להיפגש, ולצאת לשדה להתבודד.

אך מה עושים? הדבר בלתי אפשרי, הבוקר תקפה אותי צרידות קשה, שלא התחשבה במזג האוויר שבחוץ, ואינני מסוגל לשוחח ואפילו להגביה את קולי ולו מעט.

הרמתי את השפופרת וקולו של יידי מילא את הקו.
'מה שלומך?'

'ברוך השם' - לחשתי.

'מה קרה?' קולו נמסך בדאגה 'חטפו אותך? למה אתה לוחש?'

'אני צרוד באופן אנוש' - לחשתי לעומתו 'בקושי שומע את עצמי...'

'והיכן אתה ממוקם' התעניין.

בבית.

לאחר כמה דקות נקישותי נשמעו על דלת ביתי, פתחתי לו את הדלת תוך שאני מושיט לו כיסא מזדמן.

'תגיד', הוא שואל אותי, 'מה עושים באמת בהתבודדות כשצרודים? אם אתה באמת במצב שקשה לך להוציא כל מילה מהפה, איך מתבודדים? חשבת... מה באמת עושים?'

זו פעם ראשונה שאני כל כך צרוד, ופתאום קלטתי שיש מציאות כזו שיכול להיות שאתה רוצה לדבר, יש לו גם על מה לדבר וגם את כל הזמן שבעולם, ובכל אופן נמנע ממנו לדבר.

'תראה' אמרתי, האמת היא, שעכשיו אני מבין שיש כל מיני עצות שרבי נתן מדבר עליהם, עצות שלא היה נראה לי שהם נוגעות אלי, אבל אני מתחיל לקלוט שלפעמים באמת אי אפשר בלעדיהם.

'דהיינו...' הקשה חזקי ודרש הסבר.

למשל כל העניין של שתיקה וכיסופים בתחילת ההתבודדות, בדרך כלל כשאין לאדם דיבורים מאוד קשה לו לכסוף ולהשתוקק, אבל כשיש לך דיבורים, ויש לך גם את הזמן הפנוי ואת המקום להתבודד ולמרות הכל אתה מנוע מסיבה צדדית מלהוציא את הדיבורים מהפה, כאן באמת נשאר לך עבודה ייחודית של השתוקקות ורצון בכיסופים של שתיקה.

חזקי שתק וחשב.

אחרי כמה שניות של מחשבה, כדרכו, הוא חלק עמי את רעיונותיו.

'אני חושב' אמר לי, שהשתיקה יש לה כוח גם לברר עם עצמך מה אתה באמת רוצה, כל מיני בירורים שלא תמיד נעים לנו לעשות אותם.

הוא המשיך לטוות את קו מחשבתו, 'כאשר נכפית עלינו שתיקה, אנו מוכרחים לעשות בהתבודדות משהו שבדרך כלל אנו מתחמקים ממנו. הרבה פעמים אני ואתה ועוד הרבה יהודים טובים יכולים להגיע להתבודד ואנו מרגישים שאנו מוכרחים למלא את החלל בדיבורים, העיקר שחש ושלום לא יהיה שקט, כי השקט הזה מפחיד אותנו...'

'אנו יכולים לייצר דיבורים כמו מטחנה, לדבר עם ה' אפילו על דברים שלא מעניינים אותנו באמת, ואולי אפילו דווקא על דברים שלא מעניינים, הייתי אומר שזה אפילו סוג של בריחה מהדברים שעליהם אנו באמת אמורים לשוחח, ואז כל הדיבורים הם כמו סיפור כיסוי...'

'אבל כששוקקים אי אפשר לברוח, זה פשוט צף ועולה, עומד מול העיניים ומחייב אותך להתמודד, ולכן באמת כדאי שאולי אנו נכפה על עצמנו מדי פעם שתיקה שכוז.

'כמה שאתה צודק', הנהנתי בלחש...

המשכתי בקול צרוד 'לפעמים יש את הדברים שאני יודע שהם באמת

”עיקר המצוה לקרב בני הנעורים דייקא, כי הם עדיין בתחילת המלחמה והנצחון, ועל כן כל מה שמלמדים ומחנכים אותם כאיזה קדושה של תורה ותפילה ומעשים טובים, הוא יקר מאד. כי כל מה שעושים לעת עתה כנעוריהם איזה דבר שבקדושה, זה נשאר קיים לנצח, וגם על ידי זה יתחנכו ויהיו רגילים מנעוריהם ללחום מלחמות ה'”
(ליקוטי הלכות ברכות הראיה ה', ט”ז)

| מ. אומינר |

ליבי ער

שיחות מלב אל לב
בדרכי ההתבודדות

פרק ב'

כמה קלה היא עבודה קשה זו

ברשותכם בחורים יקרים אפתח את מאמר החודש בסיפור מהחיים, סיפור שמחזיר אותנו עשרות שנים לאחור לעיירה קטנה בדרום ארץ ישראל אי שם בדרכי המדבר המתפתלים מבאר שבע לכיוון הערבה, תושבי העיירה היו יהודים יקרים שעלו ארצה לאחר השואה האיומה וחיו את חייהם בהשקט ונחת, בניהם ונכדיהם לומדים בתלמוד-תורה המקומי, ויומם מתחיל ומסתיים בלימוד תורה בבית המדרש המואר.

אלי ויוסי גדלו שניהם בעיירה זו, למדו יחד שיחקו יחד ולא פעם אף התקוטטו ביניהם כדרכם של ילדים, קטטות שהסתיימו תמיד בחברות טובה יותר, יחדיו נבחנו על חומר הלימודים וכל אחד בתורו שמח עם חבריו בשמחת הבר מצוה שלו, זכרונות נעימים נשארו לשניים משנות ילדותם בעיירה המרוחקת. אלא שימי הבחרות ושנות הלימוד בשיבות הפרידו והרחיקו ביניהם, בעוד אלי שקד על תלמודו בשיבה שבמרכז הארץ הצפין יוסי עד הגליל העליון שם עשה חיל ורכש קנינים בתורה. בימי בין הזמנים היו שוב נפגשים בבית המדרש שבעיירה ומספרים זה לזה על המתחולל בין כתלי השיבה, נהנים היו לשוב ולטייל במשעולי העיירה כבשנות הילדות ולהזכר בחוויות המשותפות שחוו יחדיו. השנים המשיכו להתקדם, שני החברים עברו כבר לשיבה גדולה, ולאחר מכן הקימו בתים משלהם.

אלי נהיה חתנו של אחד מויתקי העיירה, ובנה בה את ביתו, ואילו יוסי נבחר לחתן על ידי אחד מרבני השיבה הצפונית בה למד.

למרות מאות הקילומטרים שהפרידו ביניהם המשיכו החברים לשמור על קשר ביניהם, בעיקר היו מתכתבים ביניהם, אך לא פעם אף התקשרו זה לזה בטלפון לעדכן האחד את רעהו בבשורות טובות יותר או פחות בעיקר מחיי העיירה.

באחד הימים צלצל מכשיר הטלפון בביתו של יוסי וכשהרים את השפופרת שמע את קולו המרוגש של אלי, יוסי לא הופתע, רגיל היה לקבל ממנו שיחות טלפון מדי פעם. אלא שהפעם היתה ניכרת התרגשות מיוחדת בקולו, מגיע לי מזל טוב בישר בהתרגשות, נולד לי בן בשעה טובה, מזל טוב! מזל טוב! קרא יוסי לתוך השפופרת וברך

**יוסי היה מרוגש מלהגיב,
הצעה כזו לא מקבלים
כל יום. בהתרגשות
השיב לסב כי עליו
לשוחח על כך עם בני
ביתו, אך ככל שהדבר
תלוי בו הוא יעשה
הכל כדי לשכנע אותה
להסכים**

באמן חמצמץ ואיחל ביתר חמיצות
אצלך בשמחות. הטלפון ניתק ועמו גם
הקשר ארוך השנים.

חלפה שנה חלפו שנתיים ואף שלוש,
יוסי תיאר לעצמו כי ידיד נעוריו ערך
כבר בטח עוד שמחה ושתיים אבל שום
טלפון לא התקבל בענין, יוסי הרגיש כי
אלי נפגע קשות מהיעדרותו בשמחתו,
ולא אזר אומץ להתקשר אליו מיוזמתו
עד שכמעט ונשכח מליבו.

אולם את העיירה עצמה לא שייך
לשכוח ולו בגלל קרובי המשפחה
שעדיין מתגוררים בה, אמנם הוריו
של יוסי עזבו מזמן את העיירה ועברו
להתגורר בסמיכות לילדיהם אבל
סבא היקר והחביב עדיין מתגורר שם,
עדיין יושב הוא במקומו הקבוע בכותל
הדרומי של בית המדרש ליד ארון
הספרים הישן, יהודי יקר הוא הסב,
תלאות רבות עבר בחייו, לאחרונה אף
התאלמן מזוגתו המסורה, אולם בכל
כוחו ממשיך הוא לשמור על סדרי
הלימוד והתפלה ומהווה דוגמה לבני
הנוער שבעיירה.

באחד הימים מקבל יוסי טלפון
מפתיע מסבו. שמעני יוסי יקירי, הנה
זקנתי ושבת ונותרתי בעיירה לבדי,
כל בני ונכדי עקרו לערים הגדולות,
אמנם הם ביקשוני לבא עמם, אך
קשה לי להפרד ממקומי בו חייתי
את חיי, בקשה לי אליך, בקשה שמתן
שכרה בצידה... אנה התפנה מענייניך
אחת לשבוע, ותקדיש לי בכל שבוע
יום אחד, יום שלם, בו נלמד יחדיו,
נטייל בחורשה הסמוכה, אספר לך על
התלאות שעברתי בחיי למען ידעו דור
אחרון, ועל אבות אבותי שמסרו נפשם
על קוצו של יוד. בתמורה לטרחת
הגדולה שאני מבקש ממך, תקבל
ממני מתת שבועי בסך שיספיק לך
לפרנסתך, ואף אוריש לך את רכושי
לאחר מאה ועשרים שנה, רכוש הכולל
כמה בתים ועוד מספר השקעות
שבתמורתם תוכל לחתן את כל ילדיך
בכבוד.

יוסי היה מרוגש מלהגיב, הצעה כזו לא מקבלים כל יום.
בהתרגשות השיב לסב כי עליו לשוחח על כך עם בני ביתו, אך ככל
שהדבר תלוי בו הוא יעשה הכל כדי לשכנע אותה להסכים.

הוא לא המתין לשובה של הרבנית ממקום עבודתה, מיהר
להתקשר אליה ולקבל את הסכמתה, ועוד למחרת היום מצא
את עצמו מחליף אוטובוסים כשספר בידו והוא משתדל להמנע
מביטול תורה. את תפלת ערבית התפלל כבר ליד הסב כמו בימי
הילדות הנשכחים.

עמד יוסי מאושר ליד סבו והתפלל ברגש, הודה לה' על המתנה
שקיבל, כשסיים את תפלתו הפנה את ראשו לאחור על מנת לפסוע

את חבירו מעומק הלב שיזכה לראות
דורות ישרים ונחת של קדושה מכל
יוצאי חלציו.

אלי מיהר לסיים את השיחה כדי
להתקשר לעוד ידידים וקרובים
כשהוא מבטיח לשוב ולעדכן.

עברו יום ויומיים, יוסי מקבל הודעה
בטלפון כי שמחת הברית תתקיים
בעז"ה בשבוע הבא ביום שלישי
שנכפל בו כי טוב וכיבוד מיוחד שמור
לחבר הילדות כשיופיע במיוחד
בעיירה לכבוד שמחת הברית.

יוסי מצא את עצמו במבוכה. אמנם
שמח הוא באמת ובכל הלב בשמחתו
של אלי, אך מאן ועד נסיעה מיוחדת
לאורכה של הארץ נסיעה הכוללת
החלפת אוטובוס במרכז הארץ
כשביחד עם ההפסקה מגיע המסע
לכדי שבע שעות, נראה לו קצת
מופרז. שבע שעות הלך שבע שעות
חזור, ומכיון שהברית תערך בשעות
הבוקר הרי שעליו יהיה להקדים את
המסע יום לפני הברית, בקיצור שני
ימי היעדרות מהבית כשהוא עדיין
בשנה הראשונה לנישואיו וזוגתו
ממש לא מסוגלת למסע המתיש, שני
ימים של ביטול תורה כשעליו למצוא
מחליף שימסור את השיעור לבעלי
בתים במקומו בשעות הערב, בנוסף
לזאת כרוך הדבר בעלות כספית לא
מבוטלת לאורך שכמותו שבקושי
משלם את חשבון החשמל, וחוב לא
מבוטל במכולת גורם לו לחצות את
הכביש מאתיים מטר לפני שהוא
חולף על פניה, בעדינות החל לרמוז
לאלי הנרגש, שכדאי לו להכין מחליף
לכיבוד החשוב שהועיד לו למקרה
ולא יצליח להגיע בזמן לברית, אלי
נזעק בחוסר הבנה, וכי יעלה על
הדעת לעשות מסע כזה על מנת
לאחר את מועד הברית, ברור כי עליך
לצאת יום לפני ללון בעיירה ולהתפלל
שחרית בצוותא. ואז מה שייך לאחר
את הברית.

יוסי סיים את השיחה המביכה
בתואנה שהוא ממהר לתפלת מנחה, ובלבו תמה, האם זהו מה
שהגמרא מגדירה "רומז ואינו נרמז", מדוע אין ידיו היקר מעלה
במחשבתו את הטורח הגדול הכרוך בנסיעה שכזו, ואינו מבין כי
עם כל השמחה שבדבר, אינו חייב לשלם מחיר יקר כל-כך רק כדי
לאחל לו מזל טוב מיד ליד.

למחרת התחמק יוסי מלגשת לטלפון, וביקש מבני ביתו לומר
שניתן למסור לו הודעה. ביומיים שקדמו לברית היה הטלפון
בביתו מנותק לגמרי, עד כשעתיים לאחר סעודת הברית שאז
התקשר מיוזמתו לאלי ואיחל לו את כל הברכות הכתובות בתורה
וחקוקות בליבו ושמורות עמו לחבר נעורים שכמותו, אלי השיב

**עמד יוסי מאושר ליד
סבו והתפלל ברגש,
הודה לה' על המתנה
שקיבל, כשסיים את
תפלתו הפנה את ראשו
לאחור על מנת לפסוע
את שלש הפסיעות ואז
נתקל במבטו המאשים
של... אלי חבר הילדות
הפגוע**

יקרה זו ששמה התבודדות. הרוצה לקבל על עצמו עבודת קודש זו ולהתבטל לרבינו הק' שציוה עליה בעשרות לשונות של ציווי ובקשה ופיוס ושכנוע, והיא היא הציר המרכזי בענין רבינו הק', זוהי עצת העצות שאותה אין היצר יכול לקלקל בשום אופן, זהו הנשק היחידי היעיל במלחמת היצר התשע"ט נשק שהוא גם כובש ומכלה את האויב ובו בזמן הוא גם משמש כשכפ"ץ המגן על האדם מכל פגיעה אפשרית העלולה לקטול את חייו ח"ו.

והנה אך נטל האדם עצה זו לידי ו החל להשתמש בה, ימצא את עצמו מול מלחמה של ממש עם היצר וחילוליו. אדרבה מי שלא ניסה שינסה ויראה בעיניו מה שיקרה, הרבה צורות לה למלחמה זו ואין כל אדם שוה בענין, יש שמרגיש נפילה וירידה גדולה שלא חווה מימיו, ויש שימצא כי כל סדר יומו מתערער עקב שעה זו של התבודדות. זה גורע משינתו ומפריע לסדריו וממילא לפרנסתו ומשם לשלום ביתו ולחינוך ילדיו. בקיצור היצר ישכנע אותו כי רק יחדול ממנהג זה והכל על מקומו יבא בשלום. הוא אפילו מוכן לפצות אותו באמירת כל ספר התהלים בכל יום במשך שעתיים וחצי, ובדיעבד אפילו בשעה של ליקוטי תפלות, רק לא התבודדות! והרי זה מזכיר את המעצמות הגדולות המתרפסות לפני כל שליט מטורף מוסלמי או קומוניסט שיעשה טובה ולא יפתח נשק גרעיני אטומי. מניחים הם לו לרכוש ולפתח מטוסים חדישים טילים מדויקים הליקופטרים מפחידים מזלטים עלומים, רק לא נשק זה שיכול להפוך את העולם בין רגע לתוהו ובוהו. כך היצר היודע ומעריך את עוצמת כוחה של שעת

התבודדות יומית שטורפת לו את כל הקלפים, לא רק שהמתבודד מפקיע את עצמו מתחת ידי הוא עוד מבטל מכל העולם גזירות קשות ורעות שהשטן עמל קשות להוציאם לפועל, גזירת גיוס, גזירות חינוך, פיגועים איומים, תאונות קטלניות ושאר מרעין בישין, אותם תכנן והכין לפרטי פרטים עקב חטאים אלו ואחרים של הפרט או הכלל, כל אלו בורחים לו מתחת לידיים ונעלמים כלא היו, והכל בעקבות שעה התבודדות של נער צעיר בן שלש עשרה ארבע עשרה, שאפילו לא יודע ממש איך מתבודדים, וחוזר עשרות פעמים על אותו משפט, וכשהוא צועק הוא חושב על כל מי ששומע אותו וכמה שהוא מנסה לסחוט את עיניו הטהורות אינו מצליח לחוש בקצה לחלוחית של דמעה. ובכל זאת מחיבתו של השי"ת עבודה זו של התבודדות ומאהבתו אותה

את שלש הפסיעות ואז נתקל במבטו המאשים של... אלי חבר הילדות הפגוע.

שלום עליכם הושיט יוסי את ידו לאלי אחר התפלה, כמבקש לדלג על כל שנות הניטוק. אלי השיב לו שלום, בשפה רפה כמו בתשעה באב לפני מנחה.

אני ממחר לסייע לסיבי התחמק יוסי, עוד נמצא זמן לשוחח הפטיר תוך כדי שהוא ממחר לסייע לסב ללבוש את מעילו. כיצד אפייס את אלי חשב כל אותו ערב, ובעצם מדוע הוא כל-כך פגוע התקומם בליבו, וכי עוול עשיתי לו אי פעם, או שמא פגעתי בו או במשפחתו.

למחרת היום כשפנה הסב למנוחת צהריים, דפק יוסי בדלת ביתו של ידיד נעוריו, אלי הזמינו להכנס ולשבת. כשהתכבד בכוס תה ליד השולחן פנה ישירות לנושא הכאוב וזרק את השאלה לחלל, מדוע אתה כועס עלי אלי, למה לא חשבת על הטורח הגדול הכרוך בנסיעה כזאת, עד שהיא היתה בלתי אפשרית בעליל עבורי, כאן פרט את כל הקשיים שעמדו בדרכו ומנעו אותו מהנסיעה הארוכה.

ומה מעשיך כאן היום באמצע יום אפור הטיח בו אלי בחזרה, וכי שמחת ברית של ידיד נעורים אינה חשובה יותר מביקור סתמי אצל סב זקן ביום מן המניין, פתאום אתה מסתדר עם 2 האוטובוסים, לפתע יש באמתחתך די כסף להוצאות, או שמא לצורך ביקור מותר לבטל תורה?

יוסי העלה חיוך על פניו, ופנה בסבלנות לאלי הנרגן. אילו היית יודע כמה אני מרויח מנסיעה זו, וכמה דאגות וטרדות היא מורידה מעל ראשי, כיצד השתפרו חיי עשרת מונים בזכות נסיעה שבועית זו ועוד כמה שנים אני עתיד לאכול את פירותיה, כי אז היית מייפץ לי לעשות

את הדרך הארוכה אפילו באופניים, אלי יקרי.

מה שאין כן כשהזמנתי בשעתו לשמחת הברית ולא היתה הפרטה מצויה בכיסי כדי הוצאות הנסיעה, וכל סדר יומי עמד להתערער בעקבות כך, מובן מדוע לא הצלחתי להגיע.

שמע אלי והבין כי יש דברים בגו, התפייסו החברים ושבנו לחדש את קשרי ידידותם.

עתה בחורים נבונים נשוב לשאלה שהעסיקה אותנו במאמר הקודם, האם קל לעשות שעה התבודדות כל יום או קשה מאוד. הקדמנו כבר לגלות שבאורח פלא שתי התשובות נכונות. הא כיצד? נענה בכנות ונגלה את האמת. כי אין עוד מצוה או עבודה בעולם שהבעל דבר מערים עליה קשיים כמו על עבודה ומצוה

הם את עיניהם אל השי"ת אשר מלא כל הארץ כבודו.

מהיכן שואבים הם קלילות זו מול מלחמה קשה שכזו?

תשאלו את יוסי הצפוני ויסביר לכם בטוב טעם עד שתתיישב על ליבכם.

שעה זו הפוטרת אותי מכל דאגותי וטרדותי אותם אני שח לפני השי"ת ורווח לי בליבי, שעה זו המצלת אותי מכל הרשתות שהיצר פורש לרגלי מיום עמדי על דעתי דרך שנות ילדותי ובחרותי בנין ביתי וחינוך בני עד ליומי האחרון ועד בכלל, שישים דקות אלו שבכוחם להביא אותי לכל משאלת לב ברוחניות ובגשמיות, בריאות פרנסה נחת מציאת הזיווג, שלום בית, אריכות ימים, הצלחה בתורה והרשימה עוד ארוכה, דברים יקרים לליבי שעבור כל אחד מהם הייתי מוכן להקדיש יותר משעה ביום אם הייתי מובטח שזה מה שיעשה את זה.

וכאן אני מובטח, אכן מובטח ממש מפני רבינו הק' בהבטחה ברורה, כי אין דבר שאי אפשר להגיע אליו על ידי עצה זו. שעה זו פותרת עבורי את כשלונות העבר, שומרת עלי ממעידות, ומבטחת את אחריתי הטוב בזה ובבא. היקשה בעיני לקיימה ככתבה וכלשונה מדי יום ביומו?!

וכפי שכותב מוהרנ"ת זי"ע: "כי הבעל דבר מעקם לב האדם כל כך עד שגם זה קשה על האדם, אף על פי שבאמת הוא דבר קל מאוד, אף על פי כן הוא מבלבל ומעקם דעתו כל כך עד שעל פי רוב ענין זה של תפלה והתבודדות קשה על האדם יותר מכל העבודות הקשות, וכל זה מחמת חסרון אמונה שאין לו אמונה בשלימות שז"ה וז"ה ע"ק ר והיסוד". (ליקוטי הלכות פקדון ג, ט).

קורע ומבטל הוא כל גזירה רעה באותה שעה. וכלשון רבינו הק': "כי כשאחד מישראל רוצה לדבר עם השי"ת לפרוש שיחתו לפניו יתברך, אזי השי"ת משליך כל עניויו וכל הגזירות שרוצה לגזור ח"ו וכל העסקים שלו שהוא יתברך עוסק בהם כביכול, והוא משליך הכל ופונה עצמו לזה האיש שרוצה לדבר עמו ולפרוש שיחתו לפניו לבקש מאתו שיעזרהו להתקרב אליו יתברך" (שיחות הר"ן ע).

מובן מאיליו שהיצר יעשה כל מה שביכולתו למנוע ולהקשות על עבודה זו, ואף על פי כן קלה ונעימה עצה זו ואין קל ממנה למאמינים ברבינו הק' והולכים לאורו. בקלילות מדלגים חסידי ברסלב אל השדה כאותה איילה המזזה מרחוק מקור מים חיים. בטבעיות סוגרים הם אחריהם דלתו של חדר שיעורים חשון בשיבה, או של חדר שינה ריק ופותחים את פיהם בקדושה ובטהרה בשירה ובזמרה בהודאה על העבר וצעקה על העתיד. אף באמצע הליכתם ברחוב

או נסיעה ברכב כשהם נזכרים כי היום הולך ואינו שב ועדיין לא קיימו בו חובתם לשוח לפני קונם כבן המתחטא על אביו, מיד פורשים הם מחברת בני אדם או מתכווצים לתוך עצמם ופיהם ממלמל דיבורי התבודדות של תודה ושל תשובה ושל חרטה ושל פיוס של רצון וכיסופים של תחינה ובקשה.

לא, הם לא נרתעים מכל תכסיסי היצר, אף אם יוציא חמה מנרתיקה או ירעיש את העולם ברוחות סער וזעף, ואף אם כל אלו יקרו בתוך הלב והמוח, אחת היא יונתי תמתי כיונה זו שאינה פונה אלא לבן זוגה, כך מרימים

בקלילות מדלגים חסידי ברסלב אל השדה כאותה איילה המזזה מרחוק מקור מים חיים. בטבעיות סוגרים הם אחריהם דלתו של חדר שיעורים חשון בשיבה ופותחים את פיהם בדיבורי התבודדות של תודה ושל תשובה של חרטה ושל פיוס של רצון וכיסופים של תחינה ובקשה

מחזה נפלא נראה היקר ומיד עם יציאת הנשמה, הוא שכתב

זהו

דכו לוי יצחק ביציאתו מקבר רחל בערב ראש השנה
אוזו בידו של ר' אבדן משה וואסילסקי, בשם סמאל עופר חתנו ר' מרדכי לסקוד

ב בשלוחה ובפנים שמהות כשהיוך גורא הוד גסוך על פניו

א

התק

ליזם אהיה

לקראת הוצאתו לאור המדורדשת של הספר 'תמימי הדין' בשבועות הקדומים בס"ד, מגולל הגה"ח ר' אברהם משה וואסילסקי שליט"א עוד טפח ממסכת ההתקשרות שנטוורה בין החסיד הישיש רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, לבין אביו החסיד הרגול רבי צבי יוסף (הערשל) זצ"ל, ומתאר ברטט וכרגש את קורות ימיו האחרונים של רבי לוי יצחק עלי אדמות, ואת רגעי ההסתלקות כמעמד קדול עצום, מחזה נורא שלא ישכח מלב לעולם * זכרון עלמא דאתי

מוגש לדגל מלאות שלושים שנה להסתלקות
החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל - כ"ב תמוז תשמ"ט - תשע"ט

ל מי שמביט ומעיף עין על תוכן האגרות שבספר 'תמימי דרך' מתוודע מיד לקשר המיוחד ששרר בין כותב המכתבים החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל לבין ידיד נפשו תלמידו ומקורבו החסיד רבי צבי יוסף (הערשל) וואסילסקי זצ"ל.

היתה זאת אהבה שאינה תלויה בדבר כי אם בהתקשרות עזה ויוקדת לאור האורות שהתפרסה על פני עשרות בשנים ובאמצעותה פעלו יחד גדולות ונצורות בתקומת ובנין חסידות ברסלב בדור האחרון בעשיית חסד לאלפים ובהפצת אור רבינו הק' בארץ ישראל ובתפוצות תבל.

וברית הידידות הנאמנה הזאת נמשכה הלאה לדור הבא לבניו וליוצאי חלציו של ר' הערשל שגם הם זכו לקרבה יתירה ולמאור פנים מיוחד בכל פעם שנתראו יחדיו בעת שעלו לחון את עפר ארץ הקודש מזמן לזמן וכפי שהיא מבצבצת וניכרת היטב מבין שורות המכתבים שחלקם נכתבו עבורם.

לקראת הוצאתו לאור של הספר 'תמימי דרך' והופעת המהדורה החדשה ברוב פאר והדר בס"ד בשבועות הקרובים עם תוספות רבות, נועדנו לשיחה עם יבדל לחיים טובים וארוכים הגה"ח ר' אברהם משה וואסילסקי שליט"א בביתו שבעיר וויליאמסבורג, בנו יקירו של החסיד ר' הערשל זצ"ל, הזכור לקוראי 'אבקשה' משיחתו הקודמת מלפני שנתיים ימים,

המוסיף וחושף עוד טפח מראשית מסכת ההתקשרות שנטוותה בין אביו הגדול לרבי לוי יצחק שהלכה והתעצמה ברוב השנים, ולרגל מלאות שלושים שנה להסתלקותו של החסיד הישיש רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, מתאר ברטט וברגש את קורות ימיו האחרונים של רבי לוי יצחק עלי אדמות, שזכה אז לעמוד לצדו ולשמושו, ואת רגעי ההסתלקות במעמד קהל עצום, מחזה שלא ישכח מלב לעולם

כידוע דמותו והכרת פניו של רבי לוי יצחק העידו והכריזו בכל מקום בואו על היותו איש חיל מורס מעם, שאין לו חפץ בעולמו רק לעשות רצון קונו. כל מיודעיו ראו עליו איך שכל שעותיו ורגעיו מדודים ספורים ושמורים מלאים וגדושים בתורה ותפילה ועבודת הבורא יתברך, ואף מחוגי המתנגדים רחשו לו כבוד. כך זה היה בסמארקאנד וכך בשהותו במחנה הפליטים, דמותו הותירה רושם עז בקרב כל האישים מכל הקהילות והעדות שנודמנו ונקלעו לשם.

גם אבי תיכף שנפגש לראשונה עם רבי לוי יצחק נתקשר אליו בעבותות אהבה וידידות אמת, ובהיותו פליט וגלמוד היה משוחח עמו רבות ונועץ בו בכל ענין כבן אצל אביו.

באותה תקופה היתה להם קביעות לימוד יומית בספרי רבינו הק' שלעיתים היתה מתארכת למשך שעות רבות. לימים התבטא רבי לוי יצחק בערגה על אותם ימים, בהם היה שרוי בודד בגולה, שאם היה חפץ לדבר ולשוחח שיחה עמוקת לב ופנימית מגדולת רבינו הק' ומרוממות עצותיו הקדושים, לא היה בנמצא מלבד ר' הערשל שלבו היה תמיד ער ופתוח כאולם להקשיב ולקבל

התבטא רבי לוי יצחק בערגה על אותם ימים, בהם היה שרוי בודד בגולה, שאם היה חפץ לדבר ולשוחח שיחה עמוקת לב ופנימית מגדולת רבינו הק' ומרוממות עצותיו הקדושים, לא היה בנמצא מלבד ר' הערשל

בתמימות ופשיטות דיבורי אמונה ויראת שמים הנובעים מהנחל נובע מקור חכמה.

עם תום המלחמה פתחו השלטונות הסובייטים את הגבולות ואישרו לכל הנתינים והגולים בעלי אזרחות פולנית לצאת את ברית המועצות, רבים ניצלו זאת והשיגו תעודות אזרחיות פולניות בדרך לא דרך ונמלטו בעוד מועד מרוסיה.

בשלב זה נפרדו דרכיהם, רבי לוי יצחק פניו היו מועדות לארץ הקודש והשתנה במחנות העקורים שבגרמניה עד לקבלת אשרת עליה, ואבי עשה את דרכו לאמריקה שם המתינה לו אחותו היחידה שנותרה לפליטה מהמלחמה וביקשה להתראות עמו שם.

הפגישה בסמארקאנד

מתי והיכן נפגש אביכם לראשונה עם רבי לוי יצחק?

אבי זכרונו לברכה התקרב לרבינו הק' ולחסידות ברסלב בישיבת ברנוביץ הנודעת שעמדה בראשות הגאון הקדוש רבי אלחנן ווסרמן זצוק"ל הי"ד. יחד עמו התקרב עוד בחורים רבים וטובים שהיו מסלתה ומשמנה של הישיבה ומבחיירי בניה.

בשנות המלחמה הוגלה אבי לסיביר ומשם התגלגל לעיר סמארקאנד שבמחוז אוזבקיסטאן, לשם נקצו גולים רבים ותלמידי ישיבות מכל החוגים. שם הוא נפגש לראשונה עם רבי לוי יצחק שהגיע אליה מעיר טשקנט לנישואי בתו עם חתנו ר' מרדכי לסקר שהיה מתלמידי ברנוביץ, ומיד לאחר החתונה קבע רבי לוי יצחק את משכנו בסמארקאנד בסמוך למגורי בתו היחידה.

התחדשות הקשר

ומתי התחדש הקשר ביניהם?

באותם הימים השיירות מחוץ לארץ ולארץ לא היו מצויות, ורק בשנת תשי"ב נוצר קשר מכתבים הראשון לאחר נתק של מספר שנים. אמנם הגופים היו רחוקים זה מזה, אבל הלבבות נותרו קרובים והיו מתעניינים בכל עת אחד בשלום השני.

בעידן ההוא אפשרות התקשורת היחידית היתה באמצעות שליחת מכתבים. לשוחח בטלפון היה דבר מורכב ביותר ולא היה כמעט בהישג כלל. לאחר חקירה ודרישה השיג רבי לוי יצחק את הכתובת של

טרדות מצוה ללא הפוגה

במכתבים קוראים איך רבי לוי יצחק מפציר שוב ושוב באביכם שלא יתעצל ויכתוב מכתבים, מדוע באמת הוא התעכב בכתיבתם?

הסיבה לכך היא פשוטה ביותר. אבי היה עסוק כל היום מבוקר עד ערב בטרדות של מצוה, אם בלימודיו וסדריו ואם מתוקף תפקידו ביישיבת "תורה ודעת" בלימוד עם בחורים ובהמשך בחינוך תינוקות של בית רבן. ובשעות שלאחר מכן היה עוד מכתת רגליו שעות רבות לקבץ ממוץ לבנין ה'שול' בירושלים ולהחזקת הישיבה והכולל וכל עניני החסידות שהיה מוטל על כתפיו מדי חודש בחודשו. מלבד זה היה הקדיש זמן רב בכל יום לקרב נפשות לעבודת ה' ולחזק ולשמח לבבות נשברים ולהשכיך שלום בבתי ישראל, כך שהכתיבה אמורה להיות על חשבון כל אלו. מה עוד שהכתיבה כשלעצמה כבדה עליו מאוד, מאחר שהיה מדקדק לכתוב ולהוציא דבריו בכינה והשכל ללא הפרזה וגוזמה, כל אלו מנעו ממנו להרבות בכתיבה.

בהמשך הזמן ידע רבי לוי יצחק את היקף העסקנות של אבי והבין ללבו, ואף התייחס לכך באחד המכתבים (מכתב נ"ד) תוך שמאחל לעצמו טרדות שכאלה...:

"ואני דן אותך לכף זכות בודאי יש לך טרדות בעניני רבינו זצ"ל אשר אין לך זמן לכתוב, אשריך שאתה טרוד בעניני רבינו זצ"ל יעזור לי השי"ת שאזכה גם כן לעסוק בעניני רבינו זצ"ל".

קרבה יתירה

בכיתו של הגה"ח ר' אברהם משה שליט"א אנחנו נחשפים לראשונה למראה גלויות המכתבים ששיגר רבי לוי יצחק, ולולי שהם שמורים בעטיפות מיוחדות היו מתפוררים לגמרי, מה שמעורר תמהון לפשר הדבר?

כאמור הקשר היחידי בזמן ההוא בין אנ"ש שבח"ל לארץ ישראל היה על ידי המכתבים. כל מכתב שהגיע היה מאורע ושיחה בין

אבי ומיהר לשגר לו אגרת שלומים, המופיעה בתחילת ספר "תמימי דרך" (מכתב ה') בה הוא מזכיר לו את ההיכרות שהיתה ביניהם בסמארקאנד ומבקש ממנו לחדשה:

"כפי ההכירות שהי' ביננו בסמרקנד, בוודאי היה האמת והיושר שיהא גם עכשיו היכרות על כל פנים במכתבים שזה גם כן דבר גדול מאד, כי פנימיות הנפשות הוא בכתב ובוודאי היה נצמח מזה נקודות טובות הרבה, מעתה נחדש הידידות האמת ליקח העט בידו ולכתוב דיבורי אמת מאדמו"ר זצ"ל".

מכאן ואילך התפתח קשר מכתבים שהתפרס על פני תקופה של כשלושים שנה, אותם זכינו להדפיס בספר 'תמימי דרך' שיצא לאור אחרי הסתלקות רבי לוי יצחק, וממנו עולה תמונה מרהיבה ועדות חיה על הקשר הנלבב וההדוק שהיה ביניהם ועל פעילות חובקת עולם וחוצה יבשות.

אני חייב לציין שאמנם היה לאבי קשר אמיץ ומיוחד עם רבי לוי יצחק והיה קרוב אליו ביותר, אבל הוא גם יצר ושמר קשר עם כל זקני החסידים וטרח הרבה למענם בגוף ובממון. בכל פעם שביקר בארץ היה עולה לבקרם ולהתבשר מנועם דיבוריהם, וכן היה שולח את תלמידיו ומקורביו להתחבר עם כלל הזקנים מעתיקי השמועה. בניהם יזכרו לטוב החסידים רבי אליהו חיים רוזין, רבי הירש לייב ליפל, רבי שמואל הורוויץ, רבי אלחנן ספקטור, רבי שמואל שפירא, רבי יוחנן גלנט ועוד רבים וטובים מחבריו ורעיו, מהם החיים עמנו לאורך ימים טובים לברכה. אגרות ומכתבים לרוב שהריצו אליו נשתמרו עמנו ואת חלקם אנו מקווים להדפיס בס"ד בכרכים הבאים.

מלבד זאת כל מי שהכיר את אבי יודע שהוא היה שופע חיבה ואהבה מיוחדת לכל אחד ואחד מאנ"ש, כל מי ששם הצדיק נקרא עליו, יהיה אשר יהיה. גם מי שלא היה תואם את רוחו והשקפתו, ואף היה מסוגל להעמידו על האמת ולהוכיחו בתוכחה גלויה, כל זה לא סתר ומנע ממנו להתמסר עבורו כאילו הוא אחיו וידידו הטוב. בכוח האהבה והחסד שמלאו את כל חדרי לבו ידע לגשר ולקרב בתוך החסידות בין אנשים בעלי דעות שונות ואף מנוגדות.

רבי לוי יצחק במשא קודש בהילולת רבינו ז'ל, בקצה התמונה בצד ימין יושב מקורבו ר' הערשל וואסילסקי

(באדיבות מכון "תמימי דרך")

בשבוע האחרון לחייו, ראינו עין בעין איך מתקיימת ברבי לוי יצחק שיחתו הידועה של מוהרנ"ת, שהתבטא ואמר שאדם צריך לעמול ולהתייגע בימי געוריו וצעירותו כדי לזכות להיות איש כשר פשוט בימי הזקנה. וכך למרות שהמחלה התפשטה בגופו והחלישה אותו מאוד, ומשעה לשעה הוא הלך ונחלש, בכל זאת התגבר כארי ממש להמשיך הלאה בהרגליו ובכל סדריו הקדושים

החברים והמקורבים. כשהתקבל מכתב מזקני החסידים, היה אבי ז"ל משמרו בחיקו ומראהו לכל חסיד שנפגש עמו, כך שזה עבר ידים רבות. בפרט שבהרבה מכתבים היו קריאות ובקשות לעזרה וסיוע לענייני הכלל והפרט, היה אבי מתאמץ להראותם לכמה שיותר אנשים לעוררם שירתמו לבוא לעזרתם בפעולות מעשיות ובמתת יד שיש בה ממש.

מהמכתבים אנו רואים שהקרבה עם רבי לוי יצחק נמשכה הלאה לדורות הבאים?

בזכות אבי זכינו גם אנו בניו וכל משפחתו לקרבה יתירה אצל רבי לוי יצחק, והיה דורש בשלומינו כל הזמן כמו שרואים בכל המכתבים. כשהיינו באים לבקר בביתו היה משוחח עמנו רבות ומתעניין בכל פרט מוחיינו, ולפני ששבנו לביתנו היה מבקש שנשמור על קשר ונכתוב לו מכתבים. על אף שגם לרבי לוי יצחק לא היה קל כל עסק כתיבת מכתבים ושליחתם, אמר לי כמה פעמים: אם תכתוב אשיב לך.

לאחר הסתלקות אבינו הרגשנו את קרבתו ודאגתו אלינו כקרבת אב לבן ממש. וכך כל המשפחה. אני נזכר שכאשר אחותי אשת הרה"ח ר' אהרן נתן ליכטנשטיין שליט"א, עברה תאונת דרכים בארץ ישראל והיתה מרותקת לבית, הוא הגיע לבקרה ולחזקה ולדרוש בשלומה. לפני חתונתי הוא אמר לי, אם הייתי צעיר ובכוחי, הייתי נוסע לאמריקה להשתתף בשמחתך. והוא חזר על הדברים שוב כשהתקשיתי להאמין למשמע אוזני.

הימים האחרונים

זכה מיודעינו ואיש שיחתנו הגה"ח ר' אברהם משה שליט"א להימצא במחיצת רבי לוי יצחק ולשמשו בעשרה הימים האחרונים לימי חייו. אנו שבים אתו שלושים שנה לאחור, והוא מספר לנו בהתרגשות רבה את קורות הימים הללו, ואת רגעי ההסתלקות החרוטים בלב כל מי שזכה והיה נוכח בהם.

את הרעיון שאגיע לארץ ישראל העלה ר' מרדכי לסקר ז"ל, חתנו המסור של רבי לוי יצחק שהיה מרותק ימים ולילות לבית

חמיו, וכאשר ביקש עזרה כדי להחליף כח, ביודעו מכבר את הקרבה והידידות שיש לנו כבני משפחה ממש לחותנו, התקשר אלי שאבוא לסייע בעדו לעמוד לצדו של רבי לוי יצחק. כאשר את כל הוצאות הנסיעה נטל על עצמו.

במשך כל תקופת מחלתו של רבי לוי יצחק היינו בקשר רצוף עם ר' מרדכי אודות מצב בריאותו הרופף, ולפני שארזתי את חפצי שוחחתי בטלפון עם רבי לוי יצחק ושאלתיו אם לבוא לארץ ישראל, והוא הביע את הסכמתו ואמר לי אישית שאבוא.

יצאתי מאמריקה במוצאי שבת וכיום ראשון כשנחתתי בארץ הזדרזתי ושמתי פעמי לביתו של רבי לוי יצחק. ר' מרדכי שמח מאוד לקראתי והוא ובני ביתו פנו ושבו לביתם בבני ברק.

לפני לוי יצחק בימי האחרונים בתפילת שהרית

הרה"ח ר' אברהם משה וואסילסקי

רצון יראיו יעשה

לשבת פרשת פנחס - השבת האחרונה לימי חייו - הגיעו חתנו ר' מרדכי ובתו לעשות את השבת עמו. תיכף כשנכנסו לבית נחרדו לראות את מצבו ההולך ודועך ואיך כל חיותו תלויה כחוט השערה ואם בתחילה חששו לגורלו ועלה בדעתם לאשפזו בבית החולים, נזכרו ממשאלת לבו להיפטר ולהסתלק בביתו, במקום בו עבד את בוראו ועסק בתורה ותפילה והתבודדות בעשרות שנותיו האחרונות.

היה זה בסוכות של אותה שנה, תשמ"ט. אשתו הצדקנית שעמה חי בשלושים שנותיו האחרונות, וכידוע לכל איך שהוקירה והתנהג עמה בדרך ארץ מופלג, נחלשה עד למאוד. היא היתה

אחר תפילת מעריב פנה רבי לוי יצחק למנוחה וקם בחצות, לאחר מכן התפלל שחרית כוותיקין בביתו וסעדנו יחד את פת שחרית. לא היה איש מלבדנו בבית, פתחתי את החלונות ונכנס אויר טוב והתיישבתי לידו. לפתע פנה אלי ותפס אותי בידי ואמר לי אני יודע לשם מה באת, יישר כוח גדול. יותר לא דיבר מענין זה אלא שב אל ענייניו בעבודת ה'.

בימים הללו, בשבוע האחרון לחייו, ראינו עין בעין איך מתקיימת בו שיחתו הידועה של מוהרנ"ת, שהתבטא ואמר שאדם צריך לעמוד ולהתייגע בימי נעוריו וצעירותו כדי לזכות להיות איש כשר פשוט בימי הזקנה. ואמנם למרות שהמחלה התפשטה בגופו והחלישה אותו מאוד, ומיום ליום ומשעה לשעה הוא הלך ונחלש וכוחות גופו עזבוהו, בכל זאת התגבר כארי ממש להמשיך הלאה בהרגליו ובכל סדריו הקדושים בעבודת השם יתברך כבימים ימימה. דבר שהפליא כל רואה וכל מי שביקר במחיצתו.

זה היה נס שהוא סעד ואכל וישן כהרגלו, כשאנשים במצב כזה מאבדים את השלווה והתיאבון. ואצלו ראינו שעל אף שהיה חלוש כח, המשיך הלאה בעקביות ובדבקות להתפלל ללמוד ולאכול ולעשות כל מה נצרך מצד עצמו לבד.

הוא כמעט ולא התייחס למחלתו, שאמנם הטיחה אותו, אבל לא סבל ממנה יסורים וכאבים מיוחדים. הוא רק התאונן כל הזמן שכוחותיו הולכים ואוזלים ואינו יודע אם זה מחמת חולשה אמתית או שעצלות השתלטה עליו... כל הסובבים אותו הבחינו איך המחלה נותנת בו את אותותיה אבל הוא המשיך להיאבק עם עצמו, וכל עוד נפשו ורוחו בו התאמץ לעמוד ולקיים בכל מה שהיה רגיל בו.

כיוון שכבר לא היה בכוחותיו ללכת ולהתפלל ב'שול', התארגן במשך השבוע האחרון מנין מצומצם בביתו לתפילות. אולם בהגיע יום השבת לא רצה לעשות מנין בביתו וביקש להתפלל ביחידות. הוא חשש מרעש ופרסום. זה היה ממש בנפשו וכמה שניסו לדבר על לבו לקיים את המנין עברו הוא עמד בסירובו.

חתנו ר' מרדכי לסקר יושב בצידו של המיו רבי

ואמרתי לרבי לוי יצחק שואל מה לעשות כשיהיה לו שאלות. תיכף כששמע רבי לוי יצחק את שאלתו התנער ממקומו ואמר לי בהתעוררות גדולה: תגיד לו שילמד ספרי רבינו הקדוש, וכשלומדים תורה מהרבי מקבלים דעת דקדושה, וממילא סרים כל הספקות וכל השאלות באים על פתרונם.

איש האשכולות

בשבת עצמה הוא התאמץ להתנהל כהרגלו כבכל שבת. מרוב חולשה שכב מעט על המיטה וקצת ישב ליד השולחן למד והתפלל. בחצות למדנו יחד משניות שבת. כאמור לא התקיים מניין בביתו בשבת לתפילות הלכתי לשול, ובשבת בצהרים מכיון שחתנו ר' מרדכי לסקר היה אצלו הלכתי לשמוע את שיעורו של הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א.

עכשיו אני נזכר שבאמצע אותו שבוע ביום רביעי עליתי לביתו של הרה"ח ר' יעקב מאיר שליט"א בדבר שליחות מסויימת, ובתוך הדברים הוא שוחח איתי על מצבו הקשה של רבי לוי יצחק ואמר שצריכים להרבות בתחנונים על בריאותו, כי אנחנו זקוקים לו מאוד ומי יודע מה יתרחש בלעדי. ואז התחיל להפליג בשבחו ואמר לי בזה הלשון: "תדע לך שמזמן מוהרנ"ת לא היה אחד כדוגמתו שכנה את ברסלב וקבל עליו אחריות על כל עניני רבינו הק' באופן שכזה". תוך שהוא מוסיף ואומר: "רואים הרבה פעמים שיש אחד שהוא עובד ה' במסירות נפש, ויש אחד שהוא למדן שיושב ולומד בהתמדה רבה, ויש מי שהוא עוסק בצרכי ציבור ללא לאות, כל אחד עם העניין המיוחד שלו, ופה אצל רבי לוי יצחק אנו מוצאים איש אחד שכולל את הכל יחד, אדם ששומר את הזמן בתכלית, מתמיד שאין דוגמתו, עובד ה' מופלא יום ולילה לא ישבות, ועוסק בצרכי ציבור באמונה מעודו בכל לבו ונפשו, אני לא מכיר עוד אחד כזה. היה לנו הרבה אנשים גדולים בכל הדורות, והיו קהילות מפוארות של חסידים לפני המלחמה, אבל לאחר החורבן

אמנם בהכרה מלאה, אבל לא יכלה יותר לתפקד לבד. וכבר גמרו אומר לטובתה להעבירה לבית אבות 'נווה שמחה'. אולם כשבקשו את הסכמתו של ר' לוי יצחק הוא התנגד וביקש שלא יוציאוה אלא ידאגו לסיוע ועזרה בבית, כשהוא מתבטא ואומר: 'היא הרי שירתה אותי בנאמנות ובמסירות שכזאת כל השנים'. בשעת מעשה כשסיפרו לה מה אמר רבי לוי יצחק, היא ענתה ואמרה בזה הלשון: "הער איז א צדיק", ידעתי שהוא כך יאמר, אני יודעת ומכירה את גודל הצדקות שלו.

היא באמת נשארה בבית, ובערב שבת פרשת שקלים, מצבה הלך והדרדר, וחשבו להעבירה למרכז רפואי שלא תיפטר בבית בשבת, וכששאלו את רבי לוי יצחק אמר שתישאר פה. ובאמת בליל שבת קודש היא נפטרה בבית. ובשעתו אמר בהתעוררות ובכיסופים 'פה הרי היא עבדה את ה', התפללה ואמרה תהלים, הלוואי שגם אני אזכה להיפטר כך בביתי ולא במקום אחר'.

העצה לכל - לימוד ספרי רבי

עוד דבר מופלא נגלה באותם ימים איך צלילות דעתו נשמרה עד לזיבולא בתרייתא.

בצהרי יום שישי בערב שבת האחרון, נכנס לבקר אותו אברך יקר ממקורביו של הרב בזנסון שליט"א שהתגורר בעת ההיא בצרפת, והיה דבוק מאוד ברבי לוי יצחק ושתה בצמא את דבריו והרבה לפקוד את ביתו. רבי לוי יצחק ישב בחלישות עצומה, וכשאותו מקורב ראה את המצב הקודר נחרד מאד והבין שהשעות ספורות, ומאחר שהתקשה לדבר בלשון הקודש פנה אלי באנגלית, ובקש ממני בתמימות שאשאל את רבי לוי יצחק אל מי הוא יפנה לאחר פטירתו כשיהיה לו שאלות וספקות.

הייתי נבוך ביותר ולא ידעתי איך להעביר כזאת שאלה לרבי לוי יצחק שישב מולי ושאל אותי למבוקשו. השם יתברך נתן עצה באותו רגע

תיכף כששמע רבי לוי יצחק את שאלתו התנער ממקומו ואמר לי בהתעוררות גדולה: תגיד לו שילמד ספרי רבינו הקדוש, וכשלומדים תורה מהרבי מקבלים דעת דקדושה, וממילא סרים כל הספקות וכל השאלות באים על פתרונם

"רואים הרבה פעמים שיש אחד שהוא עובד ה' במסירות נפש, ויש אחד שהוא למדן שיושב ולומד בהתמדה רבה, ויש מי שהוא עוסק בצרכי ציבור ללא לאות, כל אחד עם העניין המיוחד שלו, ופה אצל רבי לוי יצחק אנו מוצאים איש אחד שכולל את הכל יחד"

פסוקי היחוד היו שפתותיו נעות קלות עם הציבור. מחזה נפלא נראה אותה שעה, תיכף ומיד עם יציאת הנשמה, כולם ראו איך הוא שוכב בשלוח ובפנים שמחות כשחיוך נורא הוד נסוך על פניו, אשרי עין ראתה זאת, והתקיים בו ממש הפסוק "ותשחק ליום האחרון".

אחר כך הוציאו את כולם מהבית, שכן רצו להזדרז בקבורה כפי שהביע בחייו תמיד את דעתו בשם הזוהר הקדוש להזדרז לקבור כמה שיותר מהר, והיה מספר מהרה"ק בעל ה'דברי חיים' מצאנו, שאמר שאם היה באפשר, היה מבקש שיקברו אותו מיד במקום ההסתלקות, על כן בקשו מהחברה קדישא שיזדרזו בקבורתו.

את הטהרה עשו החברה קדישא בבית, ומאחר שהנני חבר בחברה קדישא השתתפתי עמהם בטהרה. משם נלקח לטבילה במקווה של מאה שערים. ובהיות והמנהג אצל אנ"ש באומן - כפי שסיפר רבי לוי יצחק - היה להטביל את הנפטר עשרים ושש פעמים, ובפעם העשרים ושש טובלים המטבילים יחד איתו, זכיתי גם אני לטבול עמו יחד בטבילה ההיא. בשעת הטבילה התרחש דבר מפליא. בדרך כלל כשמטבילים את הנפטר הראש נוטה כלפי מטה שכן מטבילים בעמידה. אבל אצל רבי לוי יצחק ראו הכל איך שראשו עמד זקוף בכל העשרים ושש טבילות, ויהי לפלא.

אחר כך החזירו לביתו והלבישו אותו בתכריכים, וכשיצאו להלווייתו כבר היה כל הרחוב מלא וגדוש בהמון רב ובראשם רבה של ירושלים הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל וחברי הבית דין צדק וגדולי ירושלים, ובמרכזם כלל חסידי ברסלב שנקבצו ובאו במהירות מכל רחבי הארץ להשתתף באשכבתיה של זקן החסידים האיש על העדה, איש אשר רוח בו, איש חסיד אמיתי שכל חייו היו קודש לרומם ולפאר את שמו הגדול והקדוש של ראש בני ישראל הנחל נובע מקור חכמה זיע"א.

ונקבר בשעת לילה הקרובה לחצות, במרומי הר הזיתים במקום שרכש לו בחייו, כאשר מעת הסתלקותו ועד קבורתו לא חלף יותר מכארבע-חמשה שעות, כרצונו ומשאלתו בחייו הקדושים.

הוא בנה את ברסלב. מוהרנ"ת יסד ובנה את ברסלב בתחילתה והוא שיקם את ברסלב מהריסותיה". כדברים האלה אמר לי הרה"ח ר' יעקב מאיר באותו יום רביעי האחרון, ימים מספר לפני הסתלקותו של ר' לוי יצחק.

בחד קטירא אתקטר

במוצאי שבת חלה התדרדרות במצבו ור' מרדכי קרא לרופא שבדק אותו, וכנראה לא מצא סיבה לפנותו לבית חולים והוא נשאר בביתו. לפני שהרופא הלך שמעתי איך רבי לוי יצחק אומר לחתנו תשלם מיד לרופא. הוא לא רצה להישאר חלילה חייב שום חוב.

ביום ראשון הוא עוד התגבר בשיא חולשתו והשכם בוקר הוא הניח טלית ותפילין והתפלל שחרית, וזה היה הנחת התפילין האחרונה שלו. וזאת יש לציין מה שהוא עצמו סיפר שעל אף כל ההרפתקאות שעברו עליו, חודשי המאסר ברוסיה וימי הבריחה והטלטולים לאוזבקיסטן, מעולם לא עבר עליו יום אחד ללא הנחת תפילין.

בשעות הצהריים נשכב ר' לוי יצחק על מטתו ומאז כבר לא קם הימנה. בתחילה הוא עוד דיבר חלושות ואחר כך הוא התעטף בשתיקה.

ביום שני כ"ב תמוז תשע"ט בשעות הבוקר המוקדמות היה נראה שנרו וחיותו של רבי לוי יצחק בהאי עלמא הולכת ומסתלקת. קראו כבר לחברא קדישא אבל אחר היה שינוי במצב וקיוו לטוב והם הלכו להם.

בסביבות השעה שבע נשימתו הלכה וכבדה יותר ויותר והחלו להראות סימני יציאת הנשמה, השמועה על הרגעים האחרונים הגיעה ל'שול', שם היו עסוקים באמירת תהילים, והיא פשטה בחוצות ירושלים והחלה נהירה המונית לכיוון ביתו של רבי לוי יצחק שהתמלא עד אפס מקום. מאות איש ללא גוזמא צבאו על הפתחים ועמדו בחדרי הבית ובכל המבואות בצפיפות איומה, וכולם יחד זעקו את פסוקי היחוד "שמע ישראל" ה' הוא האלקים" נשמט כל חי" ושאר הפסוקים שוש ושוב בשאגות וקולי קולות שעלו עד לב השמים, אי אפשר לתאר כלל את ההתעוררות הבכיות והרהורי התשובה ששררו באותם רגעים בלתי נשכחים, כשמקום נהפך לחרדת אלקים. כך עמדו וזעקו המוני המונים כמשך כשעה עד ליציאת הנשמה שעלתה ונסתלקה למקום שנכספה אליהו כל ימי חייה, בקבלת עול מלכות שמים בשמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.

ראו פניו מאירים

היה זה מעמד יציאת נשמה נורא הוד שכל מי שנוכח בו לא ימוש מלבו לעולם ושלא נראה כמותו. נוכחתי במעמד של יציאת נשמה של הרבה יהודים כשרים ויראים, אבל מעמד שכזה, בתוככי קהל כה רב, ובכזאת התעוררות לא נודע ונשמע בדור האחרון.

כל העת הזאת עמדתי צמוד אליו כשסמוך למיטתו ניצבים ר' מיכל דורפמן ועוד מזקני וחשובי אנ"ש. יכלו להבחין שעל אף שכבר לא דיבר והגיב ביממה האחרונה הרי שבכל זמן אמירת

כשר לוי יצחק קם להעיד את עדותו, הוא הקדים ואמר לפני חברי
הבית דין: "מדבר לפניכם אדם שמעולם לא הוציא שקר מפיו".
הדיינים כולם נדהמו למשמע אוזנם ויצאו ממש מוהכלים

הולך בדרך תמים

— הוא ישרתני —

החסיד רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

'הייתי קרוב אליו עשרות שנים, ואני יכול להעיד בפה מלא שמעולם לא הוציא דבר שאינו אמת מפיו. היה לו תמימות כזו שלא יכל לדבר דבר שיש רבב שאינו אמת. האמת היתה ממש טבועה בדמו ונפשו' • מתוך דברי זכרון מעוררים לב לדמותו התמימה והמאירה של הרב החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל שנשמעו אשתקד ביום השנה להסתלקותו מפי הרה"ח ר' מאיר קרלכך שליט"א • שומר אמת לעולם

ש הרבה נקודות אור בדמותו של רבי לוי יצחק ז"ל שאפשר להרחיב עליהם את הדיבור, אמנם מה שנראה שהדבר החשוב ביותר לשוחח עליו כעת, הוא הדבר שר' לוי יצחק התייחד בו, היותו איש שכולו אמת.

ובטרם כל שיח ראוי להקדים, שכאשר משוחחים מר' לוי יצחק, המכוון הוא בעצם לדבר מרבינו. כפי שראינו אצל ר' לוי יצחק בעצמו, שכל מה שהרבה לדבר מר' אברהם בן ר' נחמן, היה בכוונה תחילה לידע דרכו את גדולת רבינו הק' ותורתו ועצותיו הקדושים. לא היה בכל תוכן דיבוריו איזה רצון להגדיל ולפאר את שמו של ר' אברהם בר"ג כמציאות וגדלות נפרדת. ומי שהכיר את ר' לוי יצחק ידע עד כמה לא אבה שיעשו ממנו עסק ושידברו ממנו, הוא היה רחוק רחוק מכל המושגים האלו.

עם כל זה, זה איננו סותר כלל שהוא הכיר את ערך עצמו, וידע היטב את מה שהוא זכה ורכש בשנותיו הצעירות באומן, וכל מה שראה ושימש וקיבל מפי הזקנים שבדורו. ועל כן מסר את נפשו והרבה לדבר ולשוח ולספר להעביר לדורות הבאים את המראות הנפלאות ואת השמועות הנאמנות שעברו במסורה מדור לדור, בידועו שאילולי הוא ישתכחו הדברים ולא יזכרו לעולם.

פרח לו איש האמת

שמעתי פעם מר' לוי יצחק שאמר בשם אנ"ש, על דברי הזמר שאומרים במוצאי שבת 'איש חסיד היה'. שם מסופר כל מה שהיה לאותו חסיד עם אליהו הנביא, ובסוף מסיים: 'פרח לו איש האמת'. אנ"ש היו אומרים: אמת זה דבר שאי אפשר להעביר בירושה מאחד לשני, כל אחד צריך לעבוד על האמת שלו. כל אחד שנפטר מן העולם, הולך איתו האמת שחי בה, וכל אחד צריך לברר את האמת לפי דרגתו.

סיפר לי ר' אפרים נחמן אנשין, שלפני עשרות שנים היה דיון בבית דין בעניין בית הכנסת 'השול', וקראו לר' לוי יצחק להעיד עדות. כשר' לוי יצחק קם להעיד את עדותו, הוא הקדים ואמר לפני חברי הבית דין: "מדבר לפניכם אדם שמעולם לא הוציא שקר מפיו". הדיינים כולם נדהמו למשמע אוזנם ויצאו מהכלים. עומד אדם, יהודי זקן, ומעיד על עצמו: שלא הוציא שקר מפיו.

כזאת עדות הם עוד לא שמעו.

הייתי קרוב אליו עשרות שנים, ואני יכול להעיד בפה מלא שמעולם לא הוציא דבר שאינו אמת מפיו. היה לו תמימות כזו שלא יכל לדבר דבר שיש רכב שאינו אמת. היו הרבה שיחות אודות גדולים וצדיקים שלא רצה לדבר מהם, כשהיו שואלים אותו אודותם, היה מתחמק. אבל כששאלו אותו: האם נכונה השיחה הזאת? הוא לעולם לא אמר: לא. הוא התחמק ואמר: אה, כבר שמעת. או: מה צריך לדבר מזה. אבל לעולם לא הוציא דבר שקר מפיו. האמת היתה טבועה בדמו ונפשו.

ר' לוי יצחק היה מספר, שפעם ישב באיזה שיעור, והיה שם איזה מגיד שיעור, הוא למד איזה משנה והיה מאד קשה להבינה, והוא עשה שינוי קטן בנוסח המשנה, ואז הכול הסתדר טוב... ישב שם יהודי תלמיד חכם ואמר לו: אין אחריות משניות עליך.

כשאנחנו משוחחים מהתלמידים של רבינו, המטרה היא כדי לראות מה שרבינו פעל ועשה, לא יותר מזה, אין לנו כוונה לעשות מהתלמידים חס וחלילה ישות ומציאות לרקוד סביבו וכו'

לשמש את הרבי

כל החיים של ר' לוי יצחק היו חטיבה אחת ויחידה, לשמש את הרבי.

הוא הרי הנהיג את ה'קלויז' באומן עד השנים האחרונות שלפני מלחמת העולם השנייה, עד שעצרו ושמו אותו במאסר. כידוע כל בתי הכנסת באומן נסגרו, הקומוניסטים נעלו אותם על בריח ומנעול. איך הם הצליחו בכך? הם פשוט הטילו מסים וכשהקהילה לא הצליחה לעמוד בתשלום המס, סגרו את הבית כנסת. כך סגרו את כל בתי הכנסת. רק בית הכנסת אחד נשאר באומן, הקלויז של

חסידי ברסלב, גם עליו הטילו מסים, אבל אז התגייס ר' לוי יצחק ותמיד השיג את הכסף, היה גבאי צדקה טוב. וכאשר הטילו עוד מס, הביא עוד פעם, ושהה במעצר עוד פעם, ורק כשעצרו אותו, ושהה במעצר מספר חודשים, לא היה מי שידאג לשלם את המס, וה'קלויז' נסגר.

גם כאן ב'שול' הוא היה גבאי, שנים רבות עסק בגופו בכל מה שהיה צריך, עד שעבר לאחרים, וכל זה היה במטרה אחת ויחידה לשמש את רבינו, לא יותר מזה. כשהגיע לעניין של פרסום והתמנות, הוא ברח מזה כמו מאש.

מאד מאד הוי שפל רוח

אחד הדברים שהתפעלתי מאד מר' לוי יצחק בסוף ימיו ראיתי במעשה דלהלן: כל יום חמישי היה שיעור בביתו, ואחרי השיעור היה הולך ל'שול', ובדרך המשיך לדבר ולספר מרבינו. פעם פגש אותו בדרך יהודי, לא מחסידי ברסלב, ואמר לו, רבי לוי יצחק, נהיית כבר אדמו"ר עם חסידים מסביבך. הוא שמע את זה ומאד הכאיב לו והחריד אותו. הוא סיפר לי שהוא הלך להשיח את לבו לפני רבי שמואל שפירא ואמר לו, שהוא רוצה להפסיק לדבר, להפסיק להגיד שיעורים, כי הוא מרגיש מזה ישות וגאווה, אנשים באים, שומעים, ונהיה מצב ועסק גדול, וזה מאד מפריע לו. רבי שמואל שפירא שמע אבל שלל את זה לגמרי ואמר לו: חלילה, אתה לא יכול להפסיק. אתה צריך להתמודד עם זה, לעבוד ולהתפלל על זה. רבי לוי יצחק סבר וקיבל אבל הודיע שהוא מוכן להמשיך להגיד שיעורים בתנאי שלא מלווים אותו, ובאמת מאז הציבור הפסיק ללכת אחריו ברחוב.

בשעתו התפעלתי מזה מאוד - עומד לו כאן יהודי קרוב לתשעים, עובד ה', קם כל לילה חצות, כל שנה מסיים ש"ס, שולחן ערוך, מדרש, זוהר, מתמיד עצום, שומר הזמן מאין כמותו, והוא לא בוש לספר שהוא מקבל גאווה מזה שהולכים אתו. הרהרתי לעצמי, היכן נמצא אישיות במעמד כמו שלו שיתווה ויאמר, אני חש גאווה מזה שהולכים אתי. היה בו תמימות, זה היה המעלה הגדולה שלו, תמימות, וברגע שהוא הרגיש שיש לו איזה גאווה, הוא לא התבייש, הוא אמר יש לי גאווה מזה, זה מפריע לי ואני לא חפץ בזה.

ר' לוי יצחק בשעת מסירת שיעור בבית המדרש במאה שערים (באדיבות ג. נ.)

שהוא נשאר תלמיד, ויש תלמיד שהוא נהיה מציאות עצמית.

עוד בחיי רבינו ידעו כלל התלמידים של רבינו, שר' נתן הוא התלמיד הנבחר והנסמך. ר' אהרן הרב דברסלב אמר מיד אחרי ההסתלקות של ר' נתן, 'כולנו ידענו שכאשר רבינו אמר 'ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה ידיו עלי', הוא התכוין עלי', והוסיף ואמר ר' אהרן הרב, 'הוא בא אחרי כולנו ועשה יותר טוב מאתנו'.

ר' לוי יצחק היה מספר, שר' נתן ישב פעם בסעודה שלישית ושמע שאנ"ש משוחחים ממנו בינם לבין עצמם בהתפעלות גדולה, וישב שם גם ר' שימע'לע תלמיד ושמש רבינו, היה זה כשהוא בא פעם אחת מארץ ישראל לברסלב אחרי פטירת רבינו, וכידוע כשרבינו אמר בראש השנה האחרון את התורה האחרונה תורה ח' תנינא, אף אחד כמעט לא הצליח לשמוע את התורה, רק אלו שהיו ממש קרובים ליד רבינו, כמו ר' נתן והירש בער, רוב התלמידים לא שמעו ולא ידעו מהתורה הזו בכלל, ובאותה סעודה שלישית ר' נתן דיבר מהתורה הזו, ואצל ר' שימע'לע זה היה דבר חדש, וכשהוא ראה ושמע את נוסח הדברים, הבחין שזה ממש תורה של רבינו. אמר ר' שימע'לע: אני מבין ביהודי טוב, הכרתי את כל המפורסמים והתקרבותי לרבינו כשהייתי ילד ורבינו היה ילד. 'מה אומר לכם, ר' נתן היום הוא ממש הרבי'. כשר' נתן שמע שאנשים משוחחים כך, הוא הרים קול שאגה: אני יודע שאני לא הרבי! אני יודע שאני לא הרבי! אני יודע שאני לא הרבי! כך צעק ושגא.

גדולים בתורה ועבודה ובמדות, היו מגיעים ל'שול' ומתנהגים בפשיטות. ידעו דבר אחד, אנחנו אצל רבינו.

ר' לוי יצחק תמיד היה אומר, שמישהו שאל פעם את ר' אברהם בן ר' נחמן, על מי כוונת רבינו בתורה א' תנינא שמזכיר שם את ענין 'מפורסם של שקר'? על מי רבינו דיבר? ענה ר' אברהם: זה טוב על כל אחד ואחד. גם אנחנו צריכים לדאוג שלא נהיה חלילה מפורסמים של שקר.

פרסום הוא דבר מסוכן ממש, 'סכנה גדולה להיות מפורסם', אומר רבינו (תורה יח"ב). והסכנה הכי גדולה בפרסום שעל ידו מאבדים את אור האמת של רבינו.

[הוספת המערכת: סיפר ר' יצחק פרידמן חתנו של ר' הערשל וואסילסקי, שפעם התלווה אל ר' לוי יצחק מביתו ל'שול' ובדרך שאל אותו על השיחה שגם בין אנשי שלומיננו יהיו מפורסמים של שקר, האם נכונה השיחה. בתחילה ר' לוי יצחק התחמק ואמר בבדיחותא אתה בטח מתכוון אלי. לאחר שהפציר בו שתורה וללמוד אני צריך. השיב שזה שיחה אמיתית. וכששאל אותו אם כן איך אפשר לידע ולהבחין בדבר. ענה ואמר לו ר' לוי יצחק, שאנ"ש היו אומרים שיש סימנים בדבר, באם האדם מדבר מעצמו ומספר ממדרגותיו, או שהנמשכים אחריו מדברים ממנו ומגדילים את שמו].

על כסאו לא ישב זר

בכל הדורות היו תלמידים, בעצם כל החסידים כולם היו תלמידים, אבל יש תלמיד

ב'שול' כפי שאנחנו

מכירים ויודעים, אף אחד לא הצליח להנהיג שמה הנהגה, קהילה וכדומה. ר' לוי יצחק שהיה גבאי תקיף ונאמן והצליח להפוך את ה'שול' למקום מיושב ומסודר, הנהיג את הכל בשיא הפשטות, הוא רק דיבר מרבינו, ואחרי זה הלך לפינה שלו ועבד את ה'. לא עניין אותו שום דבר חוץ מזה.

היו שנים שהוא לא נתן להקליט אותו, הוא חשש שמה מי יודע מה יצא מזה. אחרי זה הוא נכנע והסכים. כשרצו להוציא ספר שיחות ממנו הוא לא הסכים. כל ענין של התפרסמות היה אצלו פחד, פחד פחדים.

את כל זה הוא ראה אצל ר' אברהם בן ר' נחמן, איך שהוא ברח מהנהגה ומהתנשאות. הוא דיבר מרבינו, אבל כשגמר לדבר, הלך, לא ראית אותו יותר. ר' לוי יצחק היה מספר שהוא הכיר את רבי אברהם בר"ג רק בשנותיו האחרונות כשכבר כהו עינו והתקשה בראיה. ובכל זאת בבוקר היה בא לבית הכנסת, ואחר כך הוא היה נעלם, ורק לפני תפילת מנחה, פתאום ראו אותו. לא ידעו איפה הוא נסתר. הוא כל ימיו ברח מכל הדברים ולא נתן שיעשו ממנו עסק. אם מישהו ניסה לעשות ממנו עסק, הוא הקפיד וזה ציער אותו עד דיכדוכה של נפש.

כך היה גם ר' שמואל שפירא, הוא הרי היה איש משכמו ומעלה, ובכל זאת התנהג בחיי היום יום ועם הבריות כיהודי פשוט, ראית אותו כמו כולם, לא ראית אצלו שום גיגונים ותנועות והליכות משונות... כך ר' אליהו חיים רויזין, ר' אלחנן ספקטור, ר' וועלול חשין כולם היו אנשים משכמם ומעלה,

ממני?

כי על כן, כל מה שאנחנו מדברים מאנשי הצדיק זאת כדי לדעת: 'חזי במאי ברא קאתינא לגבך', כמו שהשכינה עולה למעלה ומתפארת לפני השי"ת, תראה עם איזה בניי טובים אני מגיעה אליך. כן הדבר אצל הצדיק שהוא מתפאר עם התלמידים שלו. אין לו עם מי יש לו להתפאר, רק עם תלמידיו. כשאנחנו משוחחים מהתלמידים של רבינו, המטרה היא כדי לראות מה שרבינו פעל ועשה, לא יותר מזה, אין לנו כוונה לעשות מהתלמידים חס וחלילה ישות ומציאות לרקוד סביבו וכו'.

ותקננו בעצה טובה

ר' לוי יצחק היה אומר, וזה היה שגור על פיו כל הזמן: אצלנו לא נותנים עצות! מקובלנו מברסלב, שאם אדם רוצה עצה, יש לרבינו עצה אחת כללית, ללמוד ליקוטי מוהר"ן ולעשות התבודדות, ולצעוק 'ותקננו בעצה טובה' זה העצה. ומי שזקוק לעצה, וילך עם העצה הזאת של רבינו, הוא יגיע למה שהוא צריך להגיע.

היה פעם שמישהו ניגש לר' נתן באמצע סעודתו, שאל אותו איזה שאלה, ור' נתן השיב לו 'אני לא יודע אם לשתות עוד כפית מי סלק או לא ואתה בא לשאול אותי עצות? ר' נתן כותב באחד המכתבים (עלים לתרופה רנד), על ענין נתינת העצות שנפוץ בעולם,

**ראינו יהודי שכל ימיו
הקפיד על שמירת
הזמן, הוא פעם אמר לי
- היה לו סוג תמימות
שהוא לא שם לב שהוא
משבח את עצמו -
שבאומן ידעו שאם
רוצים חברותא קבועה,
זה רק ר' לוי יצחק.
כשקבעו אתו בתשע,
היה מתחיל בתשע, לא
איחר דקה**

ר' לוי יצחק סיפר, שכשהגיע לארץ ישראל ופגש לראשונה את ר' שמואל שפירא, אמר שראה עליו מה שנאמר: 'למען תהיה יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו'. היו מסתכלים עליו ומקבלים פחד, יראת ה', זה מה שקבלו ממנו. אבל מישהו עשה עסק מר' שמואל שפירא? כולם ידעו שהוא הפאר של אנשי שלומינו, אבל הוא עצמו חרגש עצמו הכי גרוע שבעולם. ר' שמואל כשמישהו דיבר בשבחו או בדומה לזה, ראו עליו שהפנים שלו מסמיקות ונהיה כולו אדום, כל כך כאב לו. הבעת פניו התחננה: מה אתה רוצה

היה עוד פעם שהיה רעש גדול, היתה התעוררות בסעודה שלישיית, וגם התחילו לשוחח בגדולת ר' נתן, והוא הרגיש בכך, וכששרו את הזמירות והגיעו למילים: 'הני כלבין דחציפין', ר' נתן הגביה את קולו וצעק: 'כלב ארויס!' 'כלב ארויס!' 'כלב החוצה!' 'כלב החוצה!' כך צעק כנגד הקליפה של הפרסום - הוא דימה את זה לכלב, שכן כלב תמיד הולך לפני הבעל הבית, כשאדם הולך עם כלב, תמיד הכלב רץ לפניו כאילו הוא המנהיג. אבל הכלב אינו יודע לאן הבעל הבית רוצה ללכת, אז כל פעם כשמתקדם, מסתכל אחורה לראות לאן הבעל הבית רוצה ללכת, אבל תמיד הוא הולך קודם, ומראה עצמו שהוא המנהיג.

כך זה כל ענין הפרסום. פרסום זה התנשאות אני המנהיג! לא רבינו! על זה נאמר, לא עלינו, 'הני כלבין דחציפין', 'דחציפין', 'הגם לכבוש את המלכה עמי בבית'.

ר' נתן הרי יכל לשבת ברומו של עולם, כל המחלוקת הקשה שהיה על ר' נתן, היה רק בגלל שר' נתן לא הסכים לקבל על עצמו מרות של אדמור"ת. ר' נתן הוא זה שהשריש את המושג הזה, שהרבי הוא נשאר הרבי, ועל כסאו לא ישב זר. ואנחנו נשארים תלמידים שלו לנצח. אנחנו הולכים אחריו, לא משנים שום דבר, ומה שרבינו אמר, זה מה שיש, כמו שרבינו אמר: ממני עד משיח לא יהיה חדשות.

ר' לוי יצחק בדרך לכותל המערבי

ר' אפרים ז"ל

מ'דרי מטה, אנו מדברים מ'דרי מעלה. השי"ת אמר למשה רבינו: 'וראית את אחורי ופני לא יראו', ומובא בספרים הקדושים שאדם שרוצה להתקרב להשי"ת, הסימן לקרבת ה' כשהוא רואה את אחורי, הוא רואה שהוא אחור ורחוק מהשי"ת. אם אדם חושב שהוא קרוב להשי"ת, סימן שהוא רחוק. אם אתה רוצה לדעת שאדם השיג וראה משהו, זה כשהוא בא להשגה שהוא לא יודע שום דבר.

רבינו לפני הסתלקותו, בשבת נחמו תק"ע, נשבע בשבת קודש שהוא לא יודע כלום. האם אפשר להבין את זה? רבינו אחרי כל ההשגות הנוראות שהשיג, והרי מלבד מה שרבינו גילה, את הסיפורי מעשיות ואת כל התורות וכו', עוד השיג רבינו השגות אלקות עליונות שלא השיג אדם ולא גילה אותם מעולם. עד שרבינו אמר: אני כבר חייב לפשוט את הכתונת (הגוף), אין לי כבר מה לעשות בעולם הזה. עם כל זה רבינו נשבע בשבת קודש: אני לא יודע כלום. דהיינו כמה שאדם מתקרב יותר להשי"ת, הוא שהוא רואה ויודע שהוא לא יודע כלל. זה הסימן של התקרבות באמת.

אם אתה רוצה לראות אדם שמקורב לרבינו, הסימן הוא, שהוא מרגיש רחוק מרבינו, אם אתה רואה אדם שהוא מרגיש שהוא כבר בעל דעה והשגה ברבינו, סימן שהוא רחוק, זה סימן ברור. הוא יכול להיות אדם מופלג במעלות, אבל בעניין רבינו הסימן הזה הוא התרחקות. כך רבינו מלמד אותנו, וכך ראינו אצל כל גדולי אנ"ש.

כך שמענו על ר' אפרים ז"ל, על ר' שלמה ועקסלר, ענקי רוח בעלי השגה שהיו בקיאים

ר' שלמה ווקסלר ז"ל (באדיבות ג.ג.)

הוא נופל חלשות, היעלה על הדעת שהוא יעשה הפסקה להתיישב לאכול, לעשות סעודה, הלוא כל שניה זה הפסד, הוא לוקח לחם מכניס קצת לפה וממשיך לעבוד הלאה, טועם עוד קצת וממלא הלאה, כמו שרבינו מספר במעשה מ'חכם ותם', שכך היה התם נוהג, תוך כדי שהיה תופר את המנעל, היה מכניס לחם לפה וממשיך בעבודתו, זה נקרא 'תורתו אומנותו'.

אמר לו רבי אברהם בר"ג, אם אתה בדרגה כזו, אינך צריך לעבוד. הוא הבין לבד, ולקח את עבודת המלמדות, וזה סייע בעתיד. שכן, כשהיה מלמד, היה לומד ומשנן עם הילדים לפני כל יום טוב את המחזור, בשבועות חזר איתם את ה'אקדמות', לפני 'סליחות' את ה'סליחות', את ה'יצירות', ומתוך זה הוא ידע זאת בעל פה. וזה הועיל לעת זקנה כשכבר לא ראה שהיה הכל מהזכרון בעל פה.

גם מזה אנו רואים גם את הנקודה שאנ"ש לא אמרו עצות. ר' לוי יצחק סיפר הרבה סיפורים על אנ"ש שלא אמרו עצות, הכי הרבה שאמרו, איזה תורה כדאי לו ללמוד בליקוטי מוהר"ן.

הריחוק סימן להתקרבות

רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה סג) ש'התרחקות הוא כולו התקרבות'. רבינו מבאר, שהצדיק מראה לאדם שהוא רחוק מהשי"ת, ובוה הוא נעשה מקורב להשי"ת. כמה שהוא מרגיש שהוא רחוק כך יותר הוא מתקרב. אם אדם חש שהוא קרוב להשי"ת, סימן שהוא רחוק ממנו, ואנחנו לא מדברים

שעל זה נאמר: 'עצת נפתלים נמהרה'. יש אנשים שרגילים ליתן עצות במהירות. כותב ר' נתן - כדי לתת עצה - צריך לדעת מה עבר על האדם כל הדורות עד היום, מה היה ומה יהיה בגלגולים שלו ושל המשפחה שלו, וכי אני יכול? וכי יש מישהו שיכול לתת עצה? רק רבינו יכל לתת עצה, אנחנו אין בכוחנו לתת עצות.

פעם היה ברית אצל אחד מאנ"ש בראש השנה באומן, ובדרך כלל המנהג לעשות את ברית לפני התקיעות, יש בזה עניין גדול כמבואר בפוסקים. היו שם הגבירים מטשעהרין, והם טענו שזה ייקח זמן, ורצו שיעשו את הברית אחר התפילה. כשבאו לשאול את רבי אברהם בר"ג, הוא לא ענה, הוא רק אמר: תסתכלו בשולחן ערוך. זה היה התשובה, יש שולחן ערוך שם כתוב מה לעשות, זה היה מספיק.

עוד היה ר' לוי יצחק מספר, שלאחר חתונתו הצייעו לו להיות מלמד, והסתפק אם לקחת זאת או לא, כי חשש שזה יפריע לו לסדרי לימודיו, הוא הלך ושאל את ר' אברהם בן ר' נחמן, שלא השיב לו ישירות רק סיפר לו סיפור מר' נתן, שפעם ביאר על דרך משל מי נקרא 'מי שתורתו אומנותו' שחז"ל אומרים עליו שהוא פטור מתפילה: שהביאו אדם והעמידו אותו ליד אוצר של מטבעות של כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות, נתנו לו שקים ואמרו לו: יש לך עכשיו שלוש שעות שמה שאתה אוסף זה שלך. הוא התחיל לעבוד ולמלא את השקים, פתאום הרגיש רעבון, מה עושים? הלא כל רגע זה הון עתק, אבל הוא רעב, הוא חייב לאכול

ר' לוי יצחק יחד עם ר' שמואל שפירא בחצר ציון הרשב"י במירון (באדיבות ג.ג.)

יכול להיות שמבזים בהיכלו, כנראה מונח בביזוי הזה דברי כבוד שאני לא מבין, כי אין כאן רק השי"ת, את השי"ת לא יכולים לבזות, ומצד שני אין משהו אחר, רק ה'.

להיות בהיכל המלך - אומר רבינו - פירושו שאני מרגיש רק את השי"ת, שכחתי לגמרי מעצמי, אין כלום רק השי"ת לבד, אם אדם מרגיש: אני כאן, הוא כבר לא נמצא בהיכל המלך.

עיקר כוח וממשלת הצדיק הוא רק לעורר לבם להשי"ת

עוד דבר יסודי שצריך לזכור ולידע שכל ענין הריצה וההתפעלות אחרי המופתים ופעולת הישועות בגשמיות זה דבר שלא תפס מקום כלל אצל רבינו הק'.

כנודע, אחד היסודות של ענין רבינו נמצא בתורה ל"ד. שם מבואר שיש לצדיק כוח וממשלה, 'צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים', 'מי מושל בי צדיק'. אבל מהו הממשלה? - אומר רבינו 'עיקר הממשלה הוא להאיר ולעורר לבם לעבודת השי"ת'.

הוא היה חוזר על זה שוב ושוב: צריך לדבר מרבינו, לא להפסיק מלדבר מרבינו, לדבר מזה שאנחנו זכינו התקרבו לקרבתו, לקרבתו אין לנו רק את רבינו, וצריכים להשתדל לדבר רק מהעניין הזה, הכל נבנה ויבנה מזה שנרבה לדבר ולשוחח מגדולת רבינו הק'.

בכל התורה כולה, שחיו בדור שלפנינו כאן בארץ ישראל, והיו אנשים שפלים בתכלית, הסתובבו בשיא הפשטות, ברחו מכל ריח של פרסום ומכל שמץ של כבוד. הם ידעו את ערכם, הם לא היו פתאים, אבל הם הרגישו את עצמם כל כך רחוקים, כי הם הכירו בגדולת השי"ת ובגדולת הצדיק.

ר' עוזר היה אחד מתלמידי המובהקים והנלהבים של ר' נתן, תלמיד חכם ועובד ה' במסירות נפש ממש, בעל מדריגה משכמו ומעלה, כשהוא נפטר, מישהו אמר לר' נתן: ר' עוזר בוודאי כבר אצל רבינו. ר' נתן ענה מיד ואמר: כל כך מהר מהעולם הזה להיות אצל רבינו.

ר' לוי יצחק היה חוזר על מה שכתוב בספר 'דגל מחנה אפרים' - מנכד הבעל שם טוב - 'זכורני כד הוינא טליא, כשהייתי קטן, תינוק, הייתי על חיקו של זקני הבעל שם טוב, ושמעתי אותו אומר, יש אחד שהוא שומע תורה לא מפי מלאך ולא מפי שרף, אלא מפי קודשא בריך הוא בעצמו, וכל רגע הוא בסכנה שלא יפול לנוקבא דתהומא רבה'.

מי יכול עוד להעיד שהוא שמע תורה מפי הקדוש ברוך הוא בעצמו? לא מפי מלאך לא מפי שרף, אצל חבוקק הנביא כתוב: 'ה' שמעתי שמעך יראתי'. ובכל זאת אם רגע אחד הוא חושב: אה כבר זכיתי, הוא מרגיש טיפה ישות, הוא מפסיד את הכול, הכול! ויכול ליפול לנוקבא דתהומא רבה.

'ואשר כוח בהם לעמוד בהיכל המלך'

רבינו אומר בתורה נ"ה - דבר ממש מבהיל על הרעיון - 'ואשר כוח בהם לעמוד בהיכל המלך' - אומר רבינו - אדם צריך כוחות גדולים כדי שיוכל לעמוד בהיכל המלך, מי יכול לעמוד בהיכל המלך? כתוב בנביא על דניאל וחבריו ש'מום אין בהם', כלומר, לא היה בהם סימן שום פצע ומום, הם היו נקיים לגמרי, והכוונה ברוחניות שהיו נקיים בתכלית הזיכור, ועליהם נאמר: 'ואשר כוח בהם לעמוד בהיכל המלך'.

מי יכול להיכנס בהיכל המלך? אומר רבינו - שבהיכל המלך יש רק השי"ת, אתה שומע שמשבחים אותך, אתה מרגיש זה לא אני, זה השי"ת, אתה שומע שמבזים אותך, זה לא אני, זה השי"ת. והרי את השי"ת לא

אך ורק לקרב להשי"ת, ולא חס וחלילה להגדיל את כבודם, לא להקיף עצמם עם עדת מעריצים שיהיה להם למי להגיד דעות, זה היה 'טרייף פסול' אצל אנשי שלומינו.

לרגעים תבחנו

כשראינו את ר' לוי יצחק קיבלנו תמונה איך נראו אנשי שלומינו.

ראינו יהודי שכל ימיו הקפיד על שמירת הזמן, הוא פעם אמר לי - היה לו סוג תמימות שהוא לא שם לב שהוא משבח את עצמו - שבאומן ידעו שאם רוצים חברותא קבועה, זה רק ר' לוי יצחק. כשקבעו אתו בתשע, היה מתחיל בתשע, לא איחר דקה, היה מדייק בזמן כמו שזוהי שוויצרי.

כשהוא כבר לא ראה, היה לו חברותות שלמדו איתו בבית, היה חברותא שלמדו אתו תקופה ארוכה, ופעם הוא הרחיב ובנה אצלו בבית, ובאותה תקופה הוא היה בא מאוחר. אני זוכר שר' לוי יצחק ממש בכה לפני: מה אני עושה? אני יושב ומחכה, אני לא רואה, ואני מתחיל לחשוב, והמחשבות הולכים הלאה, איזה חיים אלה? זה לא חיים. כל כך כאב כל רגע שצריך לנצל אותו. הכל היה מחושב אצלו, כל העשרים וארבע שעות, מתי לקום, מתי ללכת לישון, מתי לאכול, איך ללמוד, ומה ללמוד.

*

היה תקופות כשהתעוררו כל מיני בעיות וענייני מחלוקת, ר' לוי יצחק היה אומר: כשבוער אש, לכבות את האש הוא רק על ידי שמירת הזמן. הבעל דבר יש לו עכשיו הכי הרבה זמן, לשבת כל היום ולדבר מזה, אם תשמור את הזמן, תראה שלא יהיה לך זמן להבעיר אש, כשאין זמן מיותר, אין אש. הזמן הפנוי הוא הדלק לתבערה ר"ל.

כשר' לוי יצחק הגיע לארץ היה ב'שול' הרבה חילוקי דעות, מה הוא עשה? התחיל לדבר מרבינו, וכך נבנה ה'שול', בזכות הדיבורים מרבינו. רבינו אמר: אתם עשו טוב, הטוב יישאר והרע ממילא ייפול.

הוא היה חוזר על זה שוב ושוב: צריך לדבר מרבינו, לדבר מרבינו, לא להפסיק מלדבר מרבינו, לדבר מזה שאנחנו זכינו התקרבנו לרבינו, אין לנו רק את רבינו, וצריכים להשתדל לדבר רק מהעניין הזה, הכל נבנה ויבנה מזה שנרבה לדבר ולשוחח מגדולת רבינו הק'.

בית הכנסת אחד נשאר באומן, הקלויז של חסידי ברסלב, גם עליו הטילו חסים, אבל אז התגייס ר' לוי יצחק ותמיד השיג את הכסף, היה גבאי צדקה טוב. וכאשר הטילו עוד חס, הביא עוד פעם, ורק כשעצרו אותו, ושהה במעצר מספר חודשים, לא היה מי שידאג לשלם את החס, וה'קלויז' נסגר

'עיקר הממשלה הוא לעורר לבם להשי"ת', זה התכלית. רבינו באמת התרחק מאד מעשיית מופתים. וגם כשעשה מופת ביקש מהשי"ת שזה יישכח. כי על כן, עיקר הכוח של הצדיק מיועד לקרב הבריות להשי"ת.

ובאמת כל מה שהבעל שם טוב הקדוש חילק ברכות וחולל מופתים בעולם, היה מפני צורך השעה. עד שלא נגלה הבעל שם טוב היו אמנם הרבה גדולי עולם וגאוני ארץ, אבל רוב הציבור ה'עמך' היו עמי ארצות גמורים, רחוקים מתורה ויראת שמים, הבערות היתה נוראה לא ידעו אפילו הלכות פשוטות.

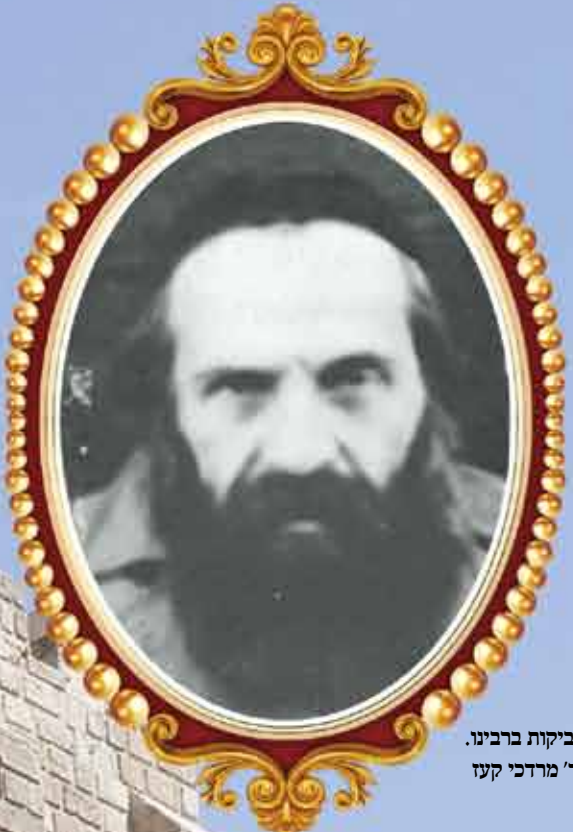
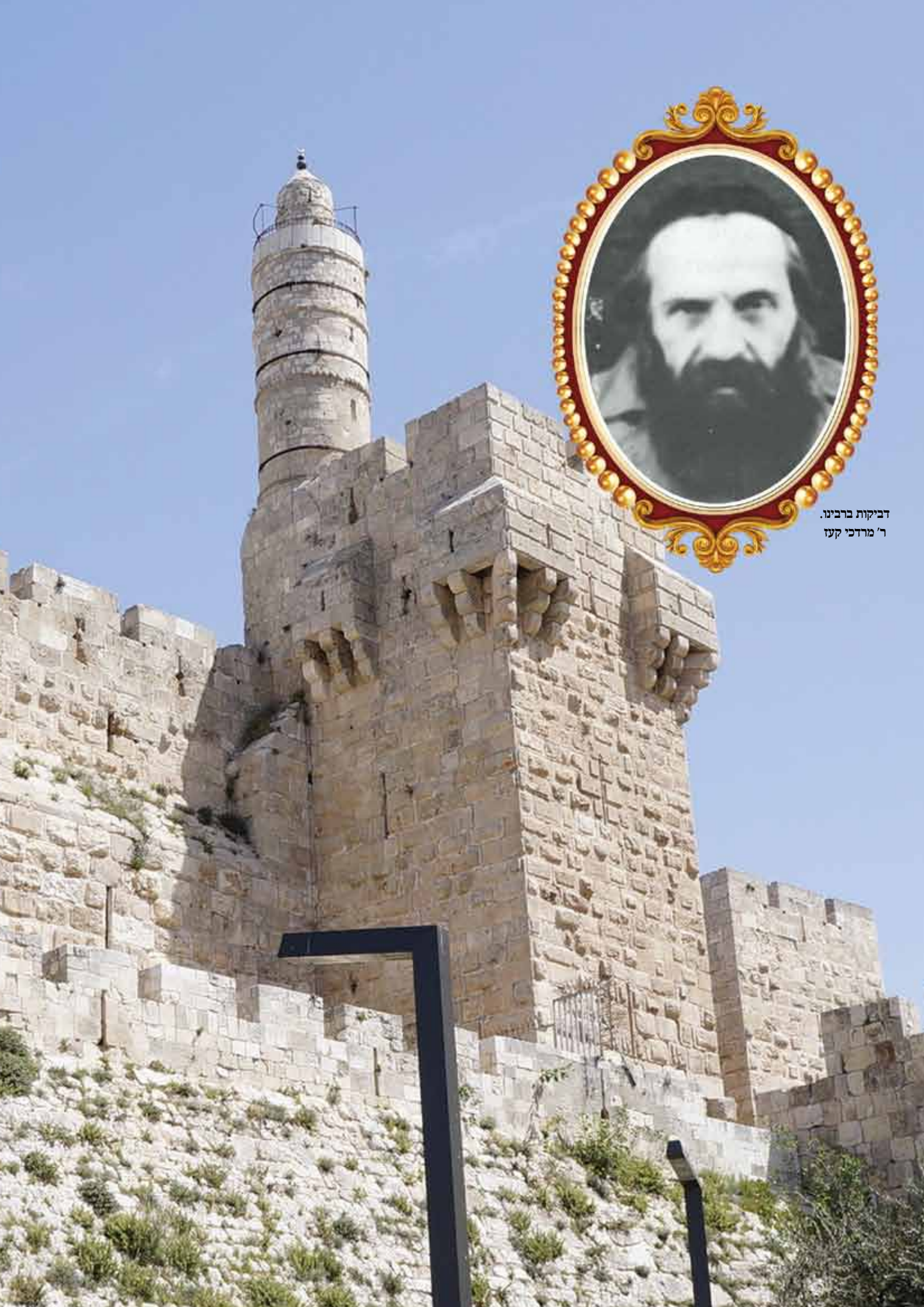
כדי לקרב את פשוטי העם, הבעל שם טוב הקדוש עשה להם מופתים נוראים, ובכך קירב אותם. ובאמת הבעל שם טוב ותלמידיו ותלמידי תלמידיו רוממו את כל יהדות רוסיה ופולין על ידי מופתים. ואמנם התכלית היתה בכל הניסים שפעל, שיתקרב על ידי זה להשי"ת.

רבינו אומר שכל העניין של הצדיק זה רק לקרב להשי"ת, אבל באותו רגע שהאדם מתחיל לעשות עסק מהמופתים ושוכח מהשי"ת, או להבדיל כשאדם מתחיל לעשות עסק מכל מיני מקורבים מסביב ושוכח מרבינו, הוא מאבד את הכל.

רבינו אמר ממני עד משיח לא יהיה חדשות, כל העבודה שלנו עכשיו זה להתקרב כמה שיותר לרבינו, כדי שרבינו יאיר בנו את האור של השי"ת. זה ראינו אצל ר' לוי יצחק, זה ראינו אצל אנ"ש שהיו מדברים ומסרו את נפשם, ונתנו את כוחותיהם בשביל הציבור,

ר' לוי יצחק יחד עם ר' אלחנן ספקטור ור' בירך רובינזון בחג הסוכות תשכ"ח

דביקות ברבינו.
ר' מרדכי קעז

על כל

אשר יאמר

ההרב רב

נס ההצלה בדרך לכותל המערבי בחצות לילה
• הביטול והציות ללא סייג לדברי רבינו הקדוש
• שהתבטא בהתרחקות מרופאים ורפואות •
האמונה המוחשית וההודיה לה' על כל פרט
ופרט והביטחון בבורא כל עמין • גרנים
ממסכת חייו של החסיד המופלא שהצניע לכת
עם אלוקיו ר' מרדכי דב הכהן קעז זצ"ל

בעלי הנפש והלבב שזכו להתקרב בפולין של טרם חורבן אל אור האורות ולדבוק בו בכל מאורו, היה החסיד ר' מרדכי דב קעז.

הוא נולד בז' אדר תרס"ב, לאביו הרב החסיד ר' דוד הכהן קעז מחסידי הורנסטייפל, והיה בן יחיד ממשפחה של בנות. בילדותו בחורף הפולני הכבד, צעד באחד הימים ברחוב כשהוא עטוף במעיל פרווה מפני הקור הגדול. לפתע, ראה מולו ילד ממשפחה ענייה הולך ללא מעיל ומרעיד מקור, נכמרו רחמיו עליו, בלי אומר ודברים פשט את מעילו ונתן לו אותו בחפץ לב. כשחזר הביתה ושאלה אותו אמו "היכן מעילך?" סיפר לה כי ראה ברחוב ילד ללא מעיל ונתן לו את שלו. "ומה אתך?" השתוממה האם, "אתה אינך זקוק למעיל?" והילד מרדכי משיב "אני אוכל להסתדר גם ללא מעיל..."

בעת ההיא, הופצו מעיינותיו של רבינו הקדוש ולא היו כמעט עיר ועיירה ברחבי פולין שלא הגיעו אליהן ספרי רבינו ושמע דרכו הקדושה. מרדכי שגדל והיה לנער, התוודע לחסיד הגדול רבי יצחק ברייטר הי"ד ולשאר אנשי שלומנו והתקרב על ידם עד שהפך לחסיד נלהב. מכאן ואילך כל חייו סבכו סביב ציר אחד, הרבי. כל שיחה ודיבור מרבינו, היו אצלו הוראה מפי הגבורה, עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע, דביקותו וביטולו אליו היו מופלאים.

בהגיעו לפרקו לקחו לחתן ר' אפרים פישל שולבנק מוורשא, מגזע היהודי הק' מפשיסחא. הרב שולבנק היה מנכבדי וורשא ומרבניה, גאון ולמדן. בתו פיגא, אשת ר' מרדכי, סיפרה שיום אחד שמעה את אביה לומר תוך כדי שינה, כשקם משנתו שחה לו את ששמעה ואף חזרה לפניו על דברי התורה שהשמיע, אמר לה אביה ששיעור זה מסר לפני עשרים שנה! בגלל מעמדו של החותן, בשנות מלחמת העולם הראשונה, כשחילקו אוכל לתושבי העיר והגיעה בתו לקחת, נאמר לה שלאביה נשלח המזון לביתו כדי שלא יצטרך להידחק בתור כמו כולם.

בפרק הזמן בו שהה ר' שמואל הורביץ באומן, זכה ר' מרדכי בחסדי ה' לעלות לארץ הקודש, היה זה בתחילת שנות התר"צ, ומאת ה' היתה זאת להצילו מחרבו של הצורר הנאצי ימ"ש שהונפה על יהדות פולין המפוארת ועל רוב מניינם של חסידי ברסלב. באחד ממכתביו של ר' שמואל מאומן לאנ"ש דארץ ישראל, כתב להם "...והעיקר מכל הוא אהבת חברים ושמחה וחיות ואהבת רבינו ז"ל, וגם יש אצלכם חבר טוב מפולין, הוא רגיל בהתבודדות וחצות, שמו מרדכי קעז, שלשתכם ביחד תעשו בעבודת ה'..."

במשפחה מספרים, שר' מרדכי החליט לעלות ארצה כיוון שבתו הגדולה פערל (לימים אשת החסיד ר' לייב שפירא) חלתה בריאותיה והרופא המליץ להחליף אקלים למקום חמים יותר. אמנם ר' מרדכי רחוק היה מלציית לרופאים, כפי שיסופר להלן, אך כיוון שכאן לא מדובר היה בנטילת מרשם כלשהו, אלא בהחלפת אקלים, והרי אין אוויר כאווירה של ארץ הקודש, גמר אומר לעלות ארצה, עזב את ביתו שברחוב מילא 2 בוורשא ועלה אל ארץ האמונה עם זוגתו ושלושת בנותיו.

בתחילה לא מצא מקום מגורים ונאלץ לנדוד ממקום למקום, באותה תקופה הלכה לעולמה בתו הילדה מרים יוכבד. מאוחר יותר קיבל מהסוכנות דירה ביהוד, אך בשביל חינוך הילדים עבר לירושלים לשכונת בתי נייטין וכאן נולדו לו שתי בנותיו הקטנות, דבורה (לימים אשת ר' נחמן נתן אהרן הורביץ) ומרת הענדל (טויבר, שמתה על פניו כשנה לאחר נישואיה, לאחר שנטבחה בידי בני עוולה, הי"ד, ושמה הונצח בסוף הספר 'ליקוטי אבן' מהדורה שניה תשכ"ג)

ישיבת ברסלב לתורה ותפילה

כששב ר' שמואל הורביץ מאומן ויסד את 'ישיבת ברסלב לתורה ותפילה', הצטרף ר' מרדכי וחתם את שמו על פנקס התקנות כאחד מהחבריא. לימים הם אף נעשו מחותנים, כשר' נחמן נתן אהרן הורביץ בנו של ר' שמואל, נשא את מרת דבורה בתו של ר' מרדכי. בעקבות מאורע מסוים שארע לפני שנגמר השידוך בכי טוב, התבטא ר' שמואל כי נוכח לראות שתפילתו של ר' מרדכי בוקעת רקיעים.

בזכות עלייתו ארצה, נותרה שארית ממשפחתו של ר' מרדכי. כל אחיותיו נספו בשואה (אחיינו משה שפירא עלה ארצה לפני המלחמה ולימים הובילו ר' מרדכי לחופה), ואף זוגתו נשארה הנצר האחרון ממשפחתה הגדולה בת שמונה עשר אחים ואחיות שנספתה, ה' יקום דמם. (מלבד גיס אחד ששיכל את אשתו ובנו ועלה ארצה עירי).

ר' מרדכי קעז מוביל לחופה את אחיינו משה שפירא

אורח מארץ הקודש

מעוררו היה ר' מרדכי איש של הצנע לכת. את כל עבודתו אשר עבד את ה' עשה בינו לבין קונו בלתי ידיעת הבריות ואפילו אלו שהכירוהו לא ראו בו כמעט מאומה.

כשהגיע החסיד הנלהב ר' שמואל הורביץ לפולין בשנת תרפ"ט בדרכו לציון רבינו באומן, אירחו ר' מרדכי בנפש חפצה בביתו בוורשא. ר' שמואל בעיניו המעמיקות הבחין בעבודתו של ר' מרדכי את ה' במסירת נפש, איך הוא קם בחצות לילה והולך להתבודד עם קונו ולשפוך שיח לפניו כאשר ציוונו רבינו, וידידות נקשרה ביניהם.

ידידים בלב ובנפש. ר' יעקב מלמד (באדיבות ברסלב גלובל)

ור' שמעון אנשין ז"ל סיפר שהיה מהלך ברחוב בעיניים מכוסות ומתאנח בכיסופיו לה' יתברך, והתמימות והפשיטות שלו היו להפליא.

איש אמונה וביטחון

כיוון שדחוק היה בפרנסתו, ההכרח לא יגונה ולא פעם נצרך לפשוט ידו ולבקש עזרת נדיבי עם, אך עשה זאת לא מתוך תחושת תלות בכשר ודם אלא משום חובת השתדלות גרידא ואך ביטחון בבורא, כי על כן איש אמונה וביטחון היה. כשפעם ביקש את עזרתו של אחד מאנשי"ש והלה התנצל כי אין ביכולתו לעזור לו, כשהוא מאריך לפייסו בכל מיני לשונות על שנאלץ להשיב פניו ריקם, השיבו ר' מרדכי ברוח אמונה "כנראה אינכם ה'דוור' שלי..." כאומר, אם לא דרככם, אז דרך שליח אחר תבוא ישועתי.

מספר הרה"ח ר' יהונתן לוינון: "פעם לפני החג לא היה לו ר' מרדכי ממון להוצאות החג, הלך לשדה להתפלל לה' שישלח לו את

צורכו, כשחזר מן השדה מצא מעות בסכום שהספיק לפרנסת ביתו לא רק לחג אלא אף למשך תקופה ניכרת! מרוב שמחתו על שזימן לו ה' את מבוקשו, הלך וחילק את המעות בין אנשי הנצרכים שווה בשווה, כשהוא נוטל את חלקו מתוך אותה חלוקה רק כאחד מהם.

נכדו ר' מנשה קניג מספר, שסבו תמיד לימד את ילדיו בשולחן יהודות לה' על כל מאכל, וכך היה מודה לה' גם

"לפני החג לא היה לו ר' מרדכי ממון להוצאות החג, הלך לשדה להתפלל לה' שישלח לו את צורכו, כשחזר מן השדה מצא מעות בסכום שהספיק לפרנסת ביתו לא רק לחג אלא אף למשך תקופה ניכרת! מרוב שמחתו על שזימן לו ה' את מבוקשו, הלך וחילק את המעות בין אנשי הנצרכים שווה בשווה, כשהוא נוטל את חלקו מתוך אותה חלוקה רק כאחד מהם"

היתה בו בר' מרדכי מידת הכרת הטוב, וכיון שאיש ציבור מסוים היה זה שסידר עבורו את קבלת אשרות העליה ארצה, שלח את בנותיו ללמוד בביה"ס של אותו חוג, וראה זה פלא שכל ילדיו הקימו בתים יראים ושלמים.

בשנת תש"ח קיבל דירה מרווחת בשכונת 'בקעה' ועבר לגור שם, אך כעבור תקופה כשהתאוננו בנותיו דבורקה והענדל כי האווירה אינה לרוחן, ויותר על הנוחות הגשמית וחזר לדירה הקטנה בבתי נייטין.

מדוע אתה עוד ישן?!

מדי לילה היה ר' מרדכי קם בחצות, בפשיטות ובתמימות ובגבורת לב. לעתים שמעוהו קורא במיטתו בהגיע זמן חצות "יצר הרע, אני לא אשמע לך! אני לא אשמע לך!" והיה קם כארי, ושם פעמיו אל הכותל המערבי או לציון שמעון הצדיק, כשפעמים מתלווה אליו בלכתו, ידידו הטוב, החסיד ר' יעקב מלמד (קלמנוביץ). לו ולר' יעקב היה מנהג שהאחד מעיר את חברו בחצות, הם סיכמו שהיות ויתכן ובני הבית לא יסכימו, כל אחד אחד מהם כאילו יעורר את עצמו, דהיינו כשר' מרדכי הגיע להעיר את ר' יעקב צעק ליד החלון "מרדכי, מדוע אתה עוד ישן?!" ואם קרה שר' יעקב הגיע להעיר את ר' מרדכי זעק "יענקל, מדוע אתה עוד ישן?!"

ר' מרדכי ור' יעקב מלמד גם נסעו מדי שנה בצוותא לקיבוץ במירון, בימים ההם כשלא ניתן היה להגיע לאומן, יחד יצאו למסעם עם בוקר ברכבת לחיפה, משם המשיכו במונית שהעלתה אותם בואכה מירון.

באחד הלילות התרחש לר' מרדכי מאורע מופלא; היה זה כשהיה בדרכו לכותל המערבי, לפתע עצר אותו ערבי באמצע הדרך ולא הניח לו בשום אופן להמשיך וללכת לכיוון הכותל. ר' מרדכי נאלץ לשוב על עקבותיו, ולאחר מכן שמע כי ממש באותו מקום בו נעצר על ידי הישמעאלי, נרצח אדם באותו לילה, ויהי לפלא.

בתו מרת דבורה הורביץ סיפרה, שגם בתקופה שהיה עובד קשה לפרנסתו בסלילת כבישים בארץ מטעם חברת 'סולל בונה', לא זנח את עבודת הקודש של הלילה, אך זוגתו שחששה שמא לא יהיו לו כוחות לעבוד ביום, לא הרשתה לו לקום בלילה. כדי לא לפגוע בה, היה קם בלאט בחצות וחזר לביתו כחצי שעה לפני הזמן בו קמים בני הבית בבוקר, ונשכב לישון כאילו ישן כל הלילה...

ובכלל היה מתבודד גדול. בשעות ה'עוצר' שהיו מטיילים הבריטים, היה תמיד נעלם וחזר אחרי שתם זמן העוצר... הרה"ח ר' נתן דוד שפירא זוכר איך היה מתבודד במשך שעות בביהמ"ד ברסלב, שהיה אז ברה' עונג שבת (לפני בניית ביהמ"ד הגדול במא"ש).

חתניו של ר' מרדכי, ר' אהרן הורביץ ור' גרשון קניג

כפי שראו לזה, שבה הוסיפו כמה טיפות של אננס או פטל. וכך, מה עשה ר' מרדכי? הביא מביתו בקבוק קטן שבמקורו שימש להכלת תרופות, קנה ב'חנינא' כוס גזוז, יצק מתוכו אל הבקבוק הקטן והביאו לאשתו כשהוא אומר לה שהרוקח אמר שכל שעה תיקח שתי כפיות... והיא הבריאה..."

בערוב ימיו, בתו הצעירה מרת דבורה הורביץ דאגה לו במסירות ולאחר שחלה, התגורר בביתה וסעדה אותו עד יומו האחרון, למרות שהיה זה בשנה הראשונה לנישואיה כשהתגוררה בדירת חדר בלבד.

ר' מרדכי השיב את נשמתו הטהורה בכ"א חשוון תשט"ו, והוא בן חמישים ושלוש. מנו"כ בהר המנוחות. לידו קבורה בתו מרת דבורה הורביץ שנפטרה בשנים האחרונות, ובעת פטירתה רצו לקברה ליד בעלה אך לא היה שם מקום, לפתע נזכרו אנשי הח"ק שלידי אביה יש מקום ריק שרק אותה אפשר לקבור שם, מכיון שמהצד השני קבורים איש ואישה שלא הותירו ילדים, וכך יצא מאת ה' שהיא סעדה את אביה במסירות בסוף ימיו זכתה לנוח לצדו.

בפנקסו של ר' שמואל הורביץ, הנקרא 'חלומות וחזיונות' כתב: "ביום פטירת ר' מרדכי קעז ראיתי שעוקרים ארזים גדולים. מחריבים ארמונות ובתים גבוהים."

חתנים יראים ושלמים

זכה ר' מרדכי והשאיר אחריו דורות ישרים יראים ושלמים ההולכים בדרכו של רבינו הק'. חתנו הראשון היה החסיד ר' אריה לייב שפירא, אחיו של החסיד ר' שמואל, אשר אף הוא כחותנו היה מצוין בהתבודדות והיה מבלה ימים שלמים מחוץ לישוב, אף גם עסק בקירוב נפשות לה' יתברך וקבע שיעורים בספרי רבינו להביא דבר ה'

על דברים הנראים מובנים מאליהם, "למשל סיפר אחד מהמשפחה שהיה השליח להביא את החנוכיה לאבי כשהיה חתן לאחר אירוסיו, שאחרי שהסבא ר' מרדכי נתן לו את החנוכיה להביאה לחתן, נכנס לבית-המדרש והודה לה' יתברך שהיתה לו הזכות לתת חנוכיה לחתן"

על כל אשר יאמר כי הוא זה

ר' מרדכי היה ברסלבר חסיד בכל נימי נשמתו. שנה אחת בפורים, מספרים במשפחה, זעק מעומק הלב שהוא רוצה להיות חסיד ברסלב. עניינו של הרבי בער בעצמותיו, הוא דבק בעצותיו בתמימות ובפשיטות והדבר ניכר מאוד בהתרחקותו מהרופאים בלי פשרות, על אף הניסיונות הקשים באותם ימים וההתמודדויות עם מחלות שונות.

במשפחה מספרים עוד, כי ביטולו הגדול לרבינו התבטא גם בהתרחקותו ממפורסמים, עד כדי כך שביקש מחתנו ר' לייב שפירא שלא ייקרא את נכדו בשם מסוים, שהוא ע"ש מפורסם. בתו מרת דבורה סיפרה שבילדותה שאלה פעם מחברתה ספר על תולדות מתנגדו הגדול של רבינו וקראה בו בהצנע וניסתה להחביאו ככל שיכלה, אולם אביה הרגיש בדבר וכשמצא את הספר ציווה עליה להחזירו מיד לבעליו.

הרה"ח ר' נחמן פנחס יארבלום, שכנו משכונת בתי נייטין הירושלמית מספר, כי מתיקות הזמירות שבת שהיה שר מדי שבת אי אפשר לתאר, ר' מרדכי מצא את מחייתו ממכירת 'פכים קטנים', ורכלות של מיני סדקית וכדומה, ופרנסתו היתה כה דחוקה עד שאפשר לומר עליו שהיה 'עני למהדרין מן המהדרין'. פעם הציעו לו לעבוד במלאכת ה'צבעות' לפרנסתו, והוא קיבל, קנה פחי סיד ומברשת צבע והחל לעבוד בצביעת בתים, פעם אחת כשעלה על הסולם נפל ומעוצמת הנפילה שבר את האגן ל"ע, הוא חזר לביתו ושכב מתייסר בכאבים עזים. בני ביתו החישו אליו את הד"ר ארנובין, חסיד חב"ד שגר אז בירושלים, כשהגיע הדוקטור לא הסכים ר' מרדכי בשום אופן שיכנס לביתו. וכך סבל יסורים במשל כחצי שנה ובלבד לא לזוז מדברי רבינו, עד שהתרפא מאליו. עד כדי כך דבק בדברי רבינו, שכאשר טיפל בו רופא השיניים - רפואה חיצונית אשר לפי המקובל בין אנ"ש לא כלולה בדברי רבינו - לא הסכים שירדים לו את החניכיים, מחשש שמה זה כבר בגדר רפואות שרבינו גינה אותם.

ומוסיף הרה"ח ר' חיים זילברמן: "ר' מרדכי היה אחד האנשים הכי חזקים בברסלב נגד רופאים, מעשה ואשתו ביקשה ממנו שיקנה לה תרופה בבית מרקחת 'דויטש' במאה-שערים, בשביל השיעול ממנו סבלה. במא"ש היתה חנות 'חנינא' לממכר שתי-קרה, 'א גלאז גזוז'

בעל התבודדות. ר' לייב שפירא חתנו של ר' מרדכי (באדיבות ג.ג.)

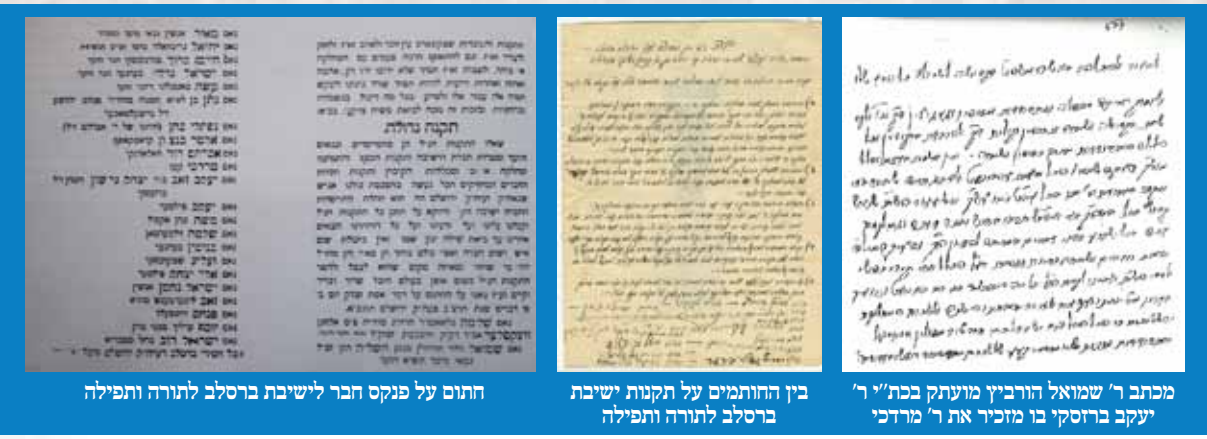
לסתום עינוו מחיזו דהאי עלמא. ר' מרדכי, תמונת פספורט

חתנו של ר' מרדכי, ר' אהרן הורביץ

תם וישר. חתנו של ר' מרדכי, ר' אהרן הורביץ בחלאקה לבנו

התום על פנקס חבר לישיבת ברסלב לתורה ותפילה

בין החותמים על תקנות ישיבת ברסלב לתורה ותפילה

מכתב ר' שמואל הורביץ מועתק בכת"ר יעקב ברזסקי בו מזכיר את ר' מרדכי

היתה לו עוגמת נפש מרובה, הוא צילם את הסוכה ועם התמונות נסע אל הגאון ר' ישראל יעקב פישר ושאלו האם הסוכה כשרה, כשהוא מראה לו את התמונות. הרב פישר ענה לו שאינו מבין את המקרה לפי התמונות ואינו יכול לפסוק. הציע ר' אהרן לגריי פישר "אולי הרב יבוא לביתי ברמות ויראה כמו עיניו את הסוכה", הרב שראה את יראתו ותום לבבו הסכים והם קבעו שלמחרת יבוא ר' אהרן עם מונית והם יסעו לביתו לראות את הסוכה. כשהרב ראה את הסוכה פסק שהיא כשרה.

בכל פעם בסוף הצום היה ר' אהרן מארגן כיבוד קל עבור הציבור. מדי שנה ביארציטי של האור החיים הק' בט"ו בתמוז, היה עורך סעודה גדולה לאנ"ש בביהכנ"ס הגדול במא"ש כשהוא דואג שיהיה אוכל בשפע ולא בצמצום. בכל מוצאי ש"ק היה מביא לביהכנ"ס חבילה של הדסים והיה מחלקם לאנ"ש.

בחבכו את המצוות, היה הוא הראשון שדאג לצופר השבת ברמות. ר' אהרן מסר נפשו על חינוך ילדיו כפשוטו וכמשמעו (פטירתו נגרמה מהתמוטטות בבית הדין בעת שתבע לדין תורה את מנהל הת"ת שזרק את בנו). היה מרותק למיטתו בביה"ח מספר ימים ונלב"ע בכ"ד אדר ב' תשמ"ו.

תודות לר' נחמן נתן אהרן אייזנבך הי"ו - מכון אלופי הנחל, על מלאכת ליקוט המקורות והסיפורים. חלק ניכר מהסיפורים באדיבות ר' מרדכי ב"ר עמרם הורביץ. תודות לח. בורשטיין כיסופים. ■

פעם אחת כשעלה על הסולם נפל ומעוצמת הנפילה שבר את האגן ל"ע, הוא חזר לביתו ושכב מתייסר ככאבים עזים. בני ביתו החישו אליו את הד"ר ארנובויץ, חסיד חב"ד שגד אז בירושלים, כשהגיע הדוקטור לא הסכים ר' מרדכי בשום אופן שיכנס לביתו. וכך סבל יסורים במשך כחצי שנה ובלבד לא לזוז מדרכי רבינו, עד שהתרפא מאליו

התארח בביתו. ר' שמואל הורביץ לפני נסיעתו לאומן (באדיבות ג.ג.)

ר' אהרן עזר לאביו ר' שמואל הורביץ בהדפסת ספרי רבינו, הוא אהב לעשות חסד וכשגר בשכונת בית ישראל והיה האחראי על המקוה שם, היה פותחו בכל שעות היממה לכל מי שרצה לטבול.

כשעבר לגור בשכונת רמות פולין, בהגיע חודש תשרי בנה ר' אהרן סוכה במרפסת ביתו, והיות ובשכונה זו הבתים שונים מביתר המקומות, אמר לו משהו שיש ספק אם הסוכה כשרה. כששמע זאת

אל לבות עמך ישראל. ר' לייב ייסד את חברות האברכים 'קומי רוני', שהיו מתאספים מדי לילה לשיחת חברים נלהבת ולאחריה נסיעה לשדות והיערים שסביבות ירושלים. לעתים, היה מבלה ימים שלמים מחוץ ליישוב משעות הבוקר המוקדמות ועד שקיעת החמה בתורה ותפילה, ולתוככי העיר היה שב רק לעת דמדומי ערב, לקראת תפילת מנחה.

חתנו הנוסף של ר' מרדכי, ר' גרשון קניג, אחיו של החסיד ר' גדליה, ירא ה' מרבים, זכה ובניו התקרבו לרבינו הק' ודבקו בעצותיו הק'.

צעיר חתניו היה ר' נחמן נתן אהרן הורביץ, בנו של החסיד ר' שמואל, ששהה עם אביו בשבי בירדן בתש"ח במשך שבעה חודשים ודאג לו כל אותה תקופה וקיים בו מצוות כיבוד אב. במשפחה מספרים שהיה בקי בתורת הח"ן ונחבא אל הכלים. הוא היה איש תם שהקפיד תמיד על קריאת שמע ותפילה בזמנה לפי הזהרת רבינו ואף בסוף ימיו כשהיה חולה. כמו כן הקפיד לבלי לאכול ולא לשתות שום דבר לפני התפילה.

רשמים
מהשטח

וממתנה נחל ליאל

'בית אבקשה' מוסיף נופך לאורו של רבינו הזורח ביישוב נחליאל

בפשיטות ובשמחה בלי תוכניות של כבישת יעדים ומטרות, שכן יש שהם מוצלחים בקריירה ולהבדיל יש שהם מוצלחים בידיעת התורה ויש שהם מוצלחים בעבודת ה', אבל אז יש סכנה גדולה שמא אדם יפול כאשר לא יצליח להשיג מטרות ויעדים מסוימים, ונוצרות חוויות של כישלון וחוסר הצלחה, אבל אם אדם מבין שהצלחה היא בעצם העשייה בעבודת ה' ואינו שואף לכבוש שום פסגה, אם אדם מראש 'מתייאש' מאותה חווית מצליחות אז הוא מנטרל מראש את הסיבה לייאוש ולנפילה, וזה סוד הייאוש דקדושה ואז זוכים לעבדו לאורך שנים בתמימות ובשמחה.

לשאלתי האם הנמכה של השאיפות והציפיות לא יוצרת עצלות בעבודת ה' עונה לי ר' מלאכי בפשיטות 'אתה יכול לשאוף להיות המצליחן הכי גדול ה'עובד ה' הכי מיוחד ואז להתרסק.. יעלו שמים ירדו תהומות', אבל הדרך שתתמיד לאורך שנים זה דווקא הדרך של התמימות, רבינו אמר לשאוף להכי גבוה ולא ליפול מהמקום הכי נמוך, תשאף אבל בתמימות, אני לא עושה בשביל להיות 'משהו' אני גם לא עכשיו 'משהו',

מתפללים כולם בכפיפה אחת, וביניהם גם רבים המתקרבים לאורו של רבינו וכולם מתפללים יחד באהבה ובשלום, ואילו כל הפעילויות סביב ענין רבינו כמו מלווה מלכה ושיעורים בליקוטי הלכות וסיפורי מעשיות בשבת בבוקר מתקיימים שם במקום הנקרא 'בית רבינו', על ידי משפיעים שונים מתוך היישוב, ואנו שחפצנו להוסיף לגוון ולהעמיק פנינו לבית אבקשה על מנת לייסד שיעורים נוספים.

תסכם לי בכמה מילים מה היה המסר אותו שמעתם בשיעור הראשון מבית 'אבקשה' אצלכם ביישוב?

מאוד רצייתי להביא את הרב יעקב נתן אנשין הי"ו, את מדוריו אני קורא באבקשה בשקיקה ואני גם שומע אותו הרבה באוצרות ברסלב יש בו משהו שממוזג חדש עם ישן, הרבה זמן רצייתי להביא אותו, הוא דיבר על סוד הייאוש דקדושה, הוא הסביר שגם לייאוש יש מטרה מסוימת שלשמה הקב"ה טבע את הייאוש בעולמו, והיא להתייאש מראש מהישגיות בעבודת ה' ורק לעובדו

ה חודש הזו בחרנו להפנות את זרקור המדור לכיוון היישוב נחליאל, נחליאל הוא יישוב שנמצא במערב בנימין כ- 20 דק' נסיעה מהעיר מודיעין, מדובר ביישוב קטן המונה קצת יותר מ-100 משפחות, מדובר ביישוב מעניין שיש בו משפחות מכל רחבי המגזר הדתי והחרדי, היישוב נחליאל מתייחד בכך שלמעלה מרבע מתושביו מקורבים לרבינו בדרגות שונות ונוסעים לאומן לראש השנה.

השבוע תפסנו לשיחה קצרה את ר' מלאכי לוונטל הי"ו אחד מתושבי היישוב, ר' מלאכי אשר עבר ליישוב בשנה האחרונה התוודע לרבינו הקדוש בשנים האחרונות, התעורר לייסד שיעורים בתורת רבינו סביב מעגל השנה ופנה ל'בית אבקשה' לסייעו בכך, כעת עם פתיחת השיעור החדש בבית רבינו שביישוב רצינו לשמוע ממנו על הקשר של בני היישוב עם רבינו כמו גם על תרומתו של בית אבקשה להגדלת שלהבת הקודש והפצת האור.

לשאלתי האם יש ביישוב בית כנסת על שם רבינו עונה ר' מלאכי בפשיטות שבבית הכנסת של היישוב

אתה יכול לשאוף להיות המצליחן הכי גדול ה'עובד ה' הכי מיוחד ואז להתרסק.. יעלו שמים ירדו תהומות, אבל הדרך שתתמיד לאורך שנים זה דווקא הדרך של התמימות

שמוסיפים לו עוד כמה ציטוטים כדי שיהיה בו תוכן אתה מרגיש שמישהו מעמיק שם, מתעסקים בירחון הזה עם הרבדים היותר עמוקים בנפש. לסיום מבקש ר' מלאכי לומר 'אני חושב שהמאמרים והסיפורים על בעלי התשובה מאוד הוסיפו לירחון הן בהגדלת הגיוון והתוכן והן בפניה לקהלים רחבים יותר, וגם ברור לי שכל שיהיו יותר מדורים שכתובים בצורה עממית יהיה יותר קל לאנשים מקהל מגוון להתחבר ל'אבקשה'.

אני מודה לה' על כך שקם 'בית אבקשה' ומאחל לכם שתצליחו לעשות את המוטל עליכם להפיץ את האור בפשטות עמוקות ובהירות.

של הרב אנשין זה לא עוד ציטוט, אלו הרבה ציטוטים שמובילים בסוף למשהו אחד שלם וגדול, נכון גם הרב אנשין זה לא תורה מסיני הוא עצמו אמר לי שיש עוד דעות ומותר להתמודד עם הטענות שלו בצורה הגיונית ולראות האם זה אכן כך, והאם זה מתאים לי, אבל גם בטורים האחרים יש בהם משהו עמוק שאתה מתגעגע אליו כל הזמן, אתה מרגיש שיש באבקשה משהו אמיתי שנעים להיזכר בו, יש הרבה רעש וצלצולים שם בחוץ וכאשר יש משהו שמלא בכל כך הרבה נקודות אמת זה משיב את הנפש מעורר אותה ומזכיר לה את הכיוון והניגון האמתי.

אבקשה הוא לא עוד עלון עם פרסומות מכל כיוון

אלא אני עושה בתמימות את רצוני ה', אמנם זה יותר קשה כי אנו רוצים להיות משהו אבל אם מתחברים לנקודת התמימות הזו אז אפשר לזכות להיות עובד ה' כל החיים, זה היה המסר בשיעור של הרב יעקב נתן.

איך מגיע הירחון 'אבקשה' עד לנחליאל?

אני לוקח אבקשה מקרית ספר מהרב אסף מזמר ומפיץ אצלנו, 'אבקשה' הוא גיליון מסוג חדש, הוא שונה ומעמיק, לא כולם מכירים את הצד הזה בברסלב, העם שבשדות מכיר ברסלב יותר 'עממית' אבל ככל שמציגים את ברסלב האותנטית ה'עולם' לומד להכירה, לא אומר שכולם מתחברים לסגנון הזה מהרגע הראשון, יש שיותר מתחברים ויש שפחות והצד השווה שאנשים לומדים להכיר עוד דעות עוד סגנונות, ולאט לאט זה מחלחל.

מה אתה באופן אישי מוצא באבקשה?

אני מוצא בו צד של עמקות ועומק שבא מתוך הכרה של הדברים לא באופן שטחי, קח למשל את המאמרים של "בעקבי הצאן"

אם גם אתה חפץ להאיר את אור רבינו במקום מגוריך-חייג לבית 'אבקשה':

שלוחה | 6
פרויקט השיעורים

02-539-63-63

הוא זוכר שרַב ספָּרא מְתַרֵץ קְשִׁיא זו, וְאִפְלוּ זוֹכֵר שְׁזָה כְּתוּב בְּדָף ד' עֲמוּד א' לְמִטָּה.

אֶף לְלֹא הוֹעִיל, הִתְרוּץ כְּאִלוּ שְׁקַע בְּתֵהוּם הַנְּשִׂיָה.
הוא נִגְשׁ בְּבִרְכִים כּוֹשְׁלוֹת וּבְהִרְגָּשׁת תִּסְכּוּל עֲמָקָה לְמִסֹּד אֶת הַמְּבָחֵן עִם חֲלָל בְּדָף וְחֲלָל גְּדוּל יוֹתֵר בְּלֵב.
"אֵיךְ יִתְכַּן אַחֲרַי שְׁשִׁנְנִתִּי כָּל כֶּף הַרְבֵּה אֶת הַגְּמָרָא בְּגַד בִּי זְכוּרֹנִי בְּשַׁעַת הַמְּבָחֵן (תִּרְתִּי מִשְׁמַע)?" הִרְהַר בְּעִגְמִימוֹת בְּדָרְךְ הַבֵּיתָה.

"אֵיךְ לֹא זְכַרְתִּי אֶת הַקְּבֵלָה שְׁקִבַּלְתִּי עַל עֲצָמִי?"
- יִסֹּר נִפְתָּלִי אֶת עֲצָמוֹ כְּשֶׁעָרַף אֶת חֲשׁבוֹן נִפְשׁוֹ עַל הַיּוֹם שְׁחֲלַף.

כְּשֶׁהֶעֱבִיר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ אֶת אֲרוּעֵי הַיּוֹם הַנוֹכְחִי קִפֵּץ מִיַּד הַמְּקָרָה הַמְּבִישׁ עִם שְׁמַעוֹן וְדַרְשׁ מִמֶּנּוּ הַתִּיַּחְסוּת רְאוּיָה.

הוא הִתְבַּיֵּשׁ לְהִזְכֵּר אֵיךְ נִגְרַר לְמַרְיָבָה, מִמְּלִים הַמְּשִׁיף לְמַעֲשִׂים, עַד שֶׁהַמְּשִׁיחַ גָּעַר בּוֹ שֶׁהוא תִּכְרַף מוֹצִיא לּוֹ "תְּעַדְתְּ הַצְּטִינּוֹת עַל מִסְכַּת מַכּוֹת..."

אֵיךְ לֹא זְכַרְתִּי שְׁקִבַּלְתִּי עַל עֲצָמִי שֶׁתְּמִיד אֶהְיֶה הִרְאִשׁוֹן לְגַמֵּר כָּל מְרִיבָה מִיַּד בְּרֵאשִׁיתָה?
אֵיךְ שְׁכַחְתִּי מִכָּל מַה שְׁלַמְדִּתִּי בְּנוֹשֵׂא הַזֶּה? אִזְלֵי אֵלּוּ בְּזִינּוֹת!

וְהִכִּי כּוֹאֵב לִי שֶׁאַחֲרַי שֶׁהִחְלַטְתִּי בְּהַחְלָטָה כָּל כֶּף חֲזָקָה לֹא לְהַמְּשִׁיף בְּמַרְיָבָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה אֲנִי שׁוֹכַח זֹאת לְגַמְרִי. מִדּוּעַ?

גַּם לָכֶם מְצִיקוֹת שְׁאֵלוֹת אֵלּוּ? גַּם אֶתְכֶם מְטַרְיָדָה לְפַעְמִים הַשְּׁכַחָה וְחִסְרֵי הַזְּכוּרֹן?

דָּוִד שְׁכָבַר פְּעַמִּים שְׁכַח יַעֲלֵה וְיָבֵא הַחֲלִיט לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה עַל שְׁאֵלָתוֹ, מִדּוּעַ כָּל כֶּף הַרְבֵּה פְּעַמִּים הוּא שׁוֹכַח:

הוא פָּנָה אֶל אָבִיו וְנִפְשׁוֹ בְּשֵׁאלָתוֹ!

"אָבֵא! לָמָּה תְּמִיד זֶה קוֹרָה לִּי? לָמָּה שׁוֹב שְׁכַחְתִּי יַעֲלֵה וְיָבֵא?"

וְאָבִיו עוֹנֶה לוֹ בְּשֵׁאלָה: דָּוִד! מַה אוֹמְרִים מִיַּד אַחֲרַי יַעֲלֵה וְיָבֵא?

- "וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם" אוֹ "וְתַחֲזִינָה" אֶף מִדּוּעַ אֶתָּה שׁוֹאֵל?

- כִּי זֹהִי הַתְּשׁוּבָה! אִם תִּכְוֵן הִיטֵב בְּ"וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם"

מְתִי נִפְסִיק לְשַׁכַּח?

"חַיִּים! חַיִּים!" קָרָא יִשְׂרָאֵל בְּסַעְרָה, - עֲצַר! אֵל תִּשְׁתָּה!

חַיִּים עֲמַד לֵיד הַמְּקָרָר כְּשֶׁבִידוֹ כּוֹס חֲלָב מוֹכֵן וּמְזִמֵּן לְשִׁתוֹת כְּשֶׁלִּפְתַּע עֲצָרוֹ אַחֲזִיו בְּבִהְלָה.

- "מַה קָרָה? לָמָּה שְׁלֹא אָשְׁתָּה?"

- "כָּל כֶּף מַהֵר שְׁכַחְתָּ שֶׁלִּפְנֵי שְׁעָה אָכְלָנוּ שְׁנִיצֵל?"

- "אִזְלֵי אֵיךְ שְׁכַחְתִּי?"

"יַעֲלֵה וְיָבֵא!" - דָּפַק הַחֲזֵן עַל הַבֵּימָה

- "עֲכָשׁוּ אֶשְׁתַּדֵּל לְזָכֹר" - הַבְּטִיחַ דָּוִד לְעַצְמוֹ.

הַיּוֹם בְּבִרְכַת הַמְּזוֹן הַחֲמֻצְתִּי אֶת הַהִזְכָּרָה הַחֲשׁוּבָה הַזֹּאת שֶׁל יַעֲלֵה וְיָבֵא, לְפָחוֹת עֲכָשׁוּ אֶזְכֹּר.

... "עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ" -

דָּוִד פּוֹסַע לְאַחֲרָיו וְטוֹפֵחַ עַל מַצְחוֹ בְּאַכְזָבָה: "אֶשְׁאֵד! נֶאֱכַמְאֵל פֶּאֲרַגְעֵסוֹן!" (חֲבַל! שׁוֹב שְׁכַחְתִּי!) מִדּוּעַ זֶה קוֹרָה לִּי?

יִצְחָק יָשַׁב מוֹל דְּפִי הַמְּבָחֵן כּוֹסֵס אֶת עֶפְרוֹנוֹ וּמַצְחוֹ קְמוּט בְּמֵאֲמָץ לְהִזְכֵּר בְּתִשׁוּבָה לְשֵׁאלָה 5.

אֶף אֶתְמוֹל לְמַד וְשָׁנַן הִיטֵב אֶת הַגְּמָרָא, שְׁעוֹת רְבוֹת שֶׁל עֲמַל וְיִגִיעָה הַשְּׁקַע בְּחִזְרָה.

וְעֲכָשׁוּ? - פְּרָחָה הַתְּשׁוּבָה מִזְכוּרֹנוֹ.

הוא מְנַסֵּה לְהִזְכֵּר, רוֹצֵה לְמַצֵּא קֶצֶה חוֹט אֶף לְשׁוֹא.

וב"תחזינה" כבר לא תשכח יעלה ויבא

- "איך זה קשור אחד לשני?" תמה דוד בקול.

במקום תשובה נגש אבי אל ארון הספרים הוציא ספר לקוטי הלכות (הלכות ברכות הראיה הלכה ה') והתחיל ללמד ביחד עם דוד.

"כי עקר הזכרון נמשך מקדשת ארץ ישראל וירושלים ובית המקדש כי שם עקר התגלות אלקות ושם יכולין להזכיר את עצמם ביותר בעלמא דאתי כמו שכתוב בכל המקום אשר "אזכיר" את שמי ופרש רש"י ואין זה אלא בבית המקדש" (אות א).

"הסכת ושמע" - פנה אבא לדוד והסביר במתק

לשוננו - "הרי כל מה שאננו שוכחים ואינם שמים על לב כהגן בדברים שבקדשה הכל נמשך מגדל השכחה שאין אנו זוכרים את תכליתנו.

והנה בזמן שבית המקדש היה קיים היו הדברים נראים אחרת לגמרי וכמו שמבאר כאן מורנו רבי נתן שבזמן המקדש היה

הזכרון בשלמותו והיו זוכרים בכל עת את התכלית ואת הקדוש ברוך הוא, ועל כן לא היו שוכחים יעלה ויבא בעת התפלה וכל שכן שלא היו שוכחים מלהתפלל ולברך לפניו יתברך בכלל".

- "והנה מתי התחיל זה החרבן? שאל אבא את דוד

- "מה השאלה?" ענה דוד, - "בשבועה עשר בתמוז!"

- "נכון ומה קרה אז?"

- "מה?"

- "בא נלמד עוד קטע מרבי נתן"

"ועל כן התחיל החרבן בשבועה עשר בתמוז כי אז התחיל השכחה כי בשבועה עשר בתמוז נשתברו הלוחות שעל ידם בא שכחה לעולם" (אות ב).

סע איז ממש מוראדיג נפעם דוד

- "אבל אבא - שאל דוד - הרי כבר נשתברו הלוחות ונחרב הבית המקדש ואם כן מה נעשה לזכרוננו שלא

יבגד בנו?"

- "יפה שאלת בני! - אמר אבא - הנה במטותא קום לערנען נאך איין שטיקל פון רבי נתינען" (בא נלמד עוד קטע אחד מרבי נתן)

"ועל כן צריכים לבכות מאד בין המצרים ובפרט בתשעה באב על חרבן בית המקדש כי על ידי הדמעות מכניעים את הרע עין שממנו השכחה ואז זוכין לזכרון.

וכלל עקר הקינות בתשעה באב ובין המצרים הם בשביל תקון כדי לזכות לתשובה ולעורר רחמי יתברך שישבינו אליו באמת דהינו שנוזכה לזכרון ולבטל השכחה, דהינו לזכור היטב בעלמא דאתי (בעולם הבא) בכל יום בכלליות ובפרטיות שעל ידי זה נשוב אליו יתברך" (אות ג).

"הנה רואה בעליל - סים אבא וסגר את הלוקטי הלכות בנשיקה -

שאם שכחת יעלה ויבא בברכת המזון או בתפלה סימן

הוא שעדין לא זכית להזכרון דקדשה, ועל כן שים לבך היטב בברכה שאחריה ותברכה בכונה ראויה ובנפש כמהה ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו ותחזינה עינינו בשוברה לציון ברחמים אמנו!"

עבשים שִׁנְשָׁרוּ עַל כְּתָפוֹ מִהֲדָף הַמְכָּה. מוּלוּ, בְּאַחַת, מוֹצְפוֹת
עֵינָיו שֶׁל רַבִּי נִתְנָאֵל בְּדַמְעוֹת.

"רַבִּי מְנַדְּלוּ! רַבִּי מְנַדְּלוּ!!!" רַבִּי נִתְנָאֵל לֹא אוֹחֵז עוֹד בְּרוּחוֹ,
"**אֲנָא! מִנֵּעַ קוֹלְךָ מִבְּכִי! אֵל נָא נִתְיַאֲשׁוּ! הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גְּדוֹל, הוּא
כָּל יָכוֹל!**"

"וְכִיצַד לֹא אֶתְעַצֵּב עַד בְּלִי דִי", מְלוֹתָיו שֶׁל הַחֵיטְ שׁוֹחֲזוֹת
בְּדַמְעָה, "וְאֵין מִי שִׁיבְטִיחַ לִי כִי יִשׁוּעָה בֹּא תְּבֹא...!?"

וּפְתָאם, נִעְצָר הַחֵיטְ עַל עֲמָדוֹ, זִיק חֲדָשׁ מְרַצֵּד בְּעֵינָיו.
הֵן כְּבָר אָמְרוּ חֲז"ל, אֵל תְּהִי בְּרַפְתְּ הַדְּיוֹט קֵלָה בְּעֵינֶיךָ; "רַבִּי
נִתְנָאֵל!" הוּא תוֹקֵעַ מִבֶּט עֵקֶשׁ בְּעֵינָיו הַתְּמוֹת שֶׁל בֶּן שִׁיחֹו,
"**אֲנָא, בְּרַךְ אוֹתִי!**"

רַבִּי נִתְנָאֵל מְעַבֵּיר מִבֶּט תוֹהָה לְאַרְךָ שְׁרוּלוֹ הֶרְטֵב שֶׁל
הַחֵיטְ. "אֲנִי?" הוּא עוֹצֵר מִהֲלִיכְתוֹ מִבְּלִי מְשִׁים, אוֹיָה, הַשְּׂמֵשׁ
נוֹטָה לְשִׁקְעָה. מִנְחָה! "מָה לִּי וּלְבָרְכוֹת. אִישׁ פְּשׁוּט אֲנִי, וְאִף
סָגִיָּה אַחַת בְּגִמְרָא אֵינִי יוֹדֵעַ עַל בְּרִיָּה".

לֹא נִרְאָה כִּי רַבִּי מְנַדְּלֵם מִתְּכַוֵּן לְוִתֵּר.

נִי, יְהוּדִי מִבְּקֵשׁ בְּרַכָּה מִיְהוּדִי - לֹא יִבְרַכּוּ?

יָדִיו, גְּרוּמוֹת וּמְלֵאוֹת מְעֵשׂ, נַחוֹת בְּרוּךְ עַל הַקְּסָקֵט לְמוֹד
הַיְסוּרִים. "יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֵי אֲבִינוֹ שְׁבַשְׂמִים", קוֹלוֹ גּוֹעַ, וְהַבְּכִי
מִמְשִׁיךְ לְטִלְטֵל אֶת הַמְּלִים, "שְׁתַּזְכְּהָ, לְתַקּוּפַת הַשְּׁנָה, לְחַבֵּק
בֶּן זָכַר בְּרִיא וְשִׁלְמוֹ!"

יְבָבָה קוֹרַעַת "אָמֵן" אַרְךָ וְכַבֵּד מִפְּיוֹ שֶׁל הַחֵיטְ. וְלֹא חֲרִיָּה -
שִׁקְטוּ.

דִּי, לֹא לְצַעַר. כְּמָה יָכוֹל עוֹד לָבוֹ לְבָבוֹת. הַגִּיעָה עַת תִּקְוָה.
בְּשִׁרוּל כְּהָה מוֹחֵט אֶת אָפוֹ וְדַמְעוֹתָיו נִסְפָּגוֹת בְּבִטְחָה.
"הֶבֶה נִמְהַר אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת". רִיחַ קֵלָה מְנִידָה אֶת פְּסִיעוֹתָיו,
"הַשְּׂמֵשׁ הֵנָּה עוֹמֶדֶת כְּבָר בְּשׁוּלֵי הַשְּׂמִים..."

"שְׂמַעְתָּ? שְׂמַעְתָּ?" הִיְהוּדִים מְשִׁיחִים בֵּינוֹתָם, בְּשִׁטְיָבֵל,
בְּשׁוּק, בְּדֶרֶךְ לְטִבְיָלָה בְּנֶהָר וְאִף בְּהַמְתָּנָה לְכַרְכְּרָה שְׁתוּבִילִם
אֶל הַיָּרִיד. אִישׁ אֶת רַעְהוֹ מְדַבְּרִים בְּגִלְמִים שֶׁל שְׂמִיחָה נְדִירָה,
"בְּשׁוּרָה טוֹבָה מֵאֵין כְּמוֹתָה! רַבִּי מְנַדְּלֵם חֵיטְ? כֵּן, הֵהוּא שְׂגָר
בְּבַקְתָּה הָאֲחֵרוֹנָה בְּשִׁדְרָה. כֵּן, כֵּן! הוּא וְלֹא אַחֵר, זָכָה אִף
אֶתְמוֹל לְחַבֵּק בֶּן זָכַר! אַחֲרֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שְׁנוֹת צַפְיָה וַיְסוּרִים!"

"אוֹהוּ! אִיךָ קָרָה הַפְּלֵא? כִּיצַד נוֹשַׁע?"

"אָהֵה! אֵ גוֹטֵעַ אֵ גוֹטֵעַ קֹאשְׁעֵ! וְיִוִּתֵר מִמְּנָה - מִפְּלִיאָה

"אִיךָ עוֹבְרִים אֶת הַר הַשְּׁלֶכֶת הַזֶּה". רַבִּי נִתְנָאֵל נִעְצָר בְּמַעְלָה
שְׁבִיל הָאֲבָנִים הָעֵקָם. לְשִׁמְאָלוֹ נְעוּצָה בְּקֶרֶקַע בְּקֶתֶה עֲשִׂיָּה
בְּסִדְקִים. "נִי", רַבִּי נִתְנָאֵל אוֹמֵד אֶת גְּבֵהָה שֶׁל הַתְּלוּלִית
הָאֲפֹרְפָרָה, "אֵין מְנוּס מִלְּעֵבֶד עַל גְּבִיָּהֶם, וְלֹהֲחִזִּיק לְרַגְעַ קַל
בְּסוּרְגַּ מַחְלִיד שְׂמַחוּץ לְחִלּוֹן".

יְבָבָה חֲנוּקָה נִשְׂמַעַת מֵאֲנִשָּׁהּ. רַגְלוֹ קוֹפֶאֶת בְּאֹיֵר.
שִׁקְטוּ.

"נִרְאָה שְׂגָבְרָה עֵיפוֹתִי", רַבִּי נִתְנָאֵל מְסַכֵּם לְעַצְמוֹ וּמִמְשִׁיךְ
לְחַצוֹת אֶת הַ"גְּבֵעָה", "אִישׁ אֵינִי בּוֹכָה. נִי". עֲלִים מִתְּפַצְּפָצִים
תַּחַת נִעְלוֹ וְחוֹדְרִים בְּעֵדָה. אוֹפֵס! שׁוֹב הַיְבָבָה הַזֶּה. הוּא אֵינִי
מְדַמֵּין!

לְעַצְרָ! יְהוּדִי בּוֹכָה!

הַיְבָבָה הוֹפְכֶת לְבָכִי חֲרִישִׁי. רַבִּי נִתְנָאֵל נִשְׁעֵן לְרַגְעַ עַל
הַגֵּדֵר הַסְּמוּכָה. אָהָה?? קוֹל הַבְּכִי נִשְׁמַע כְּשֶׁל אִישׁ בֶּן שְׁלֹשִׁים
וְחֲמֵשׁ שָׁנִים לְפַחוֹת. רַגְעַ, רַגְעַ, זֶה-הוּא בֵּיתוֹ שֶׁל הַחֵיטְ! מָה שְׂמוֹ...
אוֹהוּ... אָה! רַבִּי מְנַדְּלֵם חֵיטְ! מָה לוֹ וְלְבָכִי מִתְּחַזֵּק שְׂכָזָה?

רַבִּי נִתְנָאֵל מְנַעֵר פְּצָפוּצֵי עֲלִים דוֹקְרָנִיִּים. "מָה קִשְׂיָא יֵשׁ
כְּאֵן". מִבְּטוֹ מְצִטְלֵל, "רַבִּי מְנַדְּלֵם חֵיטְ לֹא זָכָה עַדִּין לְזַרְעַ שֶׁל
קִימָא!"

לֹא מְסַפִּיק לְפִסְעַ קְדִימָה פְּסִיעָה, הַדְּלֵת מוּלוֹ פְּתֹאוֹם
נִפְתַּחַת. הַחֵיטְ יוֹצֵא אֶת בֵּיתוֹ, שְׂפּוּף.

"רַבִּי מְנַדְּלֵם שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם!" רַבִּי נִתְנָאֵל מְקַדֵּים אוֹתוֹ. הָאֵם
הַרְגִישׁ בּוֹ? הָאֵם מִתְּבַיֵּשׁ כְּעַתָּה? רַבִּי נִתְנָאֵל מִתְּכַוֵּן מְצַעַר. הוּא
שׁוֹטֵף אֶת פְּנֵיו בְּחִיּוֹךְ מְחַמֵּם לֵב וּמְגִישׁ אוֹתוֹ לְחֵיטְ.

"שְׁלוֹם שְׁלוֹם, רַבִּי נִתְנָאֵל", קֶרְעִים שֶׁל חִיּוֹךְ מְנַסִּים לְהַתִּישֵׁב
בְּפָנָיו שֶׁל זֶה. "אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת?" רַבִּי נִתְנָאֵל שׁוֹאֵל בְּנִיעַ רֹאשׁ.
הַחֵיטְ מְנִיד קְסָקֵט בְּחִיּוֹב. מִתְּהַלְכִים הַשְּׁנַיִם בּוֹאֲכָה בֵּית
הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹל, חוֹבֵק יְהוּדִים וּבְכִים.

וּבְלִי שְׂשֵׁת לָבוֹ רַבִּי נִתְנָאֵל מָה וּמְתִי, חוֹפֵן הַחֵיטְ פְּנָיו בְּיָדוֹ,
מִתְּבַזְּזֵן אִף בְּקִשֵׁי בְּכוּוֹן הֲלִיכְתוֹ, וּבְכִי מֵר מְצַטְרֵף אֲלֵיהֶם
בְּדַרְכֶם. "מִי יוֹדֵעַ אִם נִזְכָּה כָּלֵל... הַמְּלִים יוֹצְאוֹת קְטוּעוֹת
מִפְּיוֹ שֶׁל הַחֵיטְ, "זֶה יוֹתֵר מִעֲשׂוֹר שְׁנַיִם שְׂעֵדִין לֹא נִשְׁמַע
בְּבִיתָנוּ קוֹלוֹת בְּכִי שֶׁל תִּינוֹק וְצַחוֹק שֶׁל יֶלֶד, וְאֲנִי מְצַפִּים
וּמְחַכְּמִים כָּל כֶּף, מְתִי נִזְכָּה גַם אֲנִי לְחַבֵּק בֶּן... אוֹחַחח!" הַחֵיטְ
מִתְּנַדֵּד עַל מְקוֹמוֹ הֶלּוֹם מְעַצְמַת הַהֲתַנַּגְּשׁוֹת, "אִיךָ לֹא
שָׂת לָבוֹ לְעַץ חֶסֶן שְׂעַמֵּד בְּדַרְכּוֹ! אוֹחַחח!!!" בְּיַד רְטָבָה מִבְּכִי
הוּא מְשַׁפְּשֵׁף אֶת רַקְתּוֹ. לֹא טוֹרַח לְהַשִּׁיל מַעְלָיו כְּמָה עֲלִים

מדי פעם מקשטות את סדר יומו ברכות
נלבבות שהוא מעניק ליהודים השרויים
בצרה, ובשורות טובות מישרות עוד קמט
במצחו שראה ימים צעירים מאלו.

אפס.

לא נראה כי נסתר כאן צדיק נדיר ששבילי
דרקיעא פרושים בפניו.

אך חזקה עליו מצות אביו. בודאי מסתתרת כאן מעלה
עליונה שלא עמד עדין על פשרה.

רבי יצחק מגון שעות במעקב החשאי.

הפעם מתחיל המעקב בעשר בלילה, ונמשך עד עלות
השחר.

הוא רוכן בלאט מעל חרף צר בחלון, ומה שנגלה לנגד עיניו
- מרעיד את לבו, עד שכמעט ופורח מזכרונו מדוע ולמה הוא
נצב כאן בחשך.

נדבקים המחוגים זה לזה.

חצות ליל.

ישוב לו יהודי תמים על הקרקע, ראשו ספון בידי, והוא
גועה בבכי רך, מתגעגע. "תקון חצות" צהב מדמע אחוז בידי.
הוא בוכה, רבי נתנאל על גלות השכינה הקדושה, משתפך
בבכיו, נמס בגעגועיו. רבי יצחק כמו נספג על עמדו, מביט

ביהודי התם, שכמו להבה אדירה מאירה
את דמותו הפשוטה, בשחור ליל הגלות.
וכך, נטועים השנים בדמעותיהם במשך
שעות ארכות, רבי יצחק - מחויף לחלון,
ורבי נתנאל - טובל בדמע על הקרקע: עד
שמאירה קרן שחר ראשונה.

על התגלית הלילית הגיב
מוהרנ"ת זיע"א: "עתה נודע
הדבר! הינו דאהני ליה! אם יהודי
זה זהיר וזריז במנהג הקדוש
של קימת חצות ואמידת התקון
- אין פלא שכל יוצא מפיו
מתקבל במרומים - - -!"

התשובה!

"נונו, מי אכן גלגל את הישועה לפתח ביתם?"

"לא תאמין!"

"!???"

"רבי נתנאל!!!! הוא ברח אותו בתחלת השנה!"

"רבי נתנאל???"

"הוא! ולא אחר!"

משתתק המתבשר בתדהמה, מתחיר המבשר בתשובה.
"ומה חשבת?" הוא לוחש, בלשים מבריקים בעיניו, "מה
עושה ראש יהודי כשמגלה מכרה זהב?"

עיניו מצטמצמות, כשרעהו מנפנף בידי בהבנה גלויה, "א
וואדע! אני כבר מבין! הלכת אליו גם אתה לבקש ברכה! ומה
חשבת?" מהבהבים האישונים גם בפניו, "מה עושה יהודי
כשמגלה מכרה זהב? בא אתי עכשו! בא, הראה לי היכן הוא
גרי! זה זמן רב שבנתי התאומות מתבגרות בלא חתנים, ואין
קול שמחה מפציע בביתנו. הבה ונמשך ישועות!"

מלאו חתנים וכלות בתיה של טולטשין, בכיות עוללים
שטפו את העריסות הדוממות, חולים הבריאוי וישועות גדשו
את העיר מקצה לקצה. שמחה רקדה ברחובות, עד כי נסעו
השמועות והגיעו עדי שלחנו הטוהר של רבי נתן.

לא היה זה עוף השמים שהוליק את הקול, אלא בנו היקר
וירא השמים שדר בטולטשין: רבי יצחק שטרנהרץ. באחד
ממכתביו לאביו, שאל את אביו לדעתו על רבי נתנאל, האיש
הפשוט והתמים, שברכותיו רצות להן בשמי רום ובוקעות
שערים נעולים.

"לך והתחקה אחר הנהגותיו". היתה התשובה, "סוד טמיר
בודאי יש כאן".

יום אחר יום. רבי יצחק עוקב בממחיות אחר סדר יומו של
רבי נתנאל.

היהודי קם בבקר. הולך אל בית הכנסת. מתפלל ברגש חם,
אך לא יותר משאר יהודים יקרים שבעיר. שב לביתו וסועד
לחם אכרים גם, גבינה קשה וצנון מקמט. ברכת המזון שלו
- יקרה בודאי בשמים. אחר פונה היהודי התם לעמל יומו
בפננסת ביתו. מנחה. ערבית. מעט תהלים. ארוחת ערב.
ברכת המזון, וחזור חלילה...

וְהִנֵּה מָה שֶׁעָבַר אֵיךְ, בִּי כְּבָר נִשְׁרַף בַּיִת
מִקִּדְשֵׁנוּ. אֵךְ כָּעֵת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
מִצָּפָה לָשׁוּב אֵלֵינוּ וְלַחֲזֹר וְלִבְנוֹת בַּיִת
מִקִּדְשֵׁנוּ, רָאוּי לָנוּ שֶׁלֹּא לָעֵכָב, חֵם
וְשָׁלוֹם, בְּנֵי בַיִת הַמִּקְדָּשׁ, רַק
לְהִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיָנוּ. עַל כֵּן מְאֹד צָרִיךְ
לָזָהֵר לָקוּם בַּחֲצוֹת, לְהִיזוֹת מִתְּאֵבֵל עַל
חֲרָבַן בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, עַל כֵּן צָרִיךְ לָזָהֵר
מְאֹד לָקוּם בַּחֲצוֹת, וְלְהִיזוֹת מִתְּאֵבֵל
מְאֹד עַל חֲרָבַן בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, וְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ הַבְּטִיחַ לְכָל הַמְּתֵאֵבֵל עַל צִיּוֹן
לָשׁוּם לְאַבְלֵי צִיּוֹן "פֶּאֶר תַּחַת אֶפֶר".

(לִיקוּטֵי מוֹהַר"ן תְּנִינָא סִימָן סח)